

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ

ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ ແຕ່ ປີ 2026 ຫາ 2035

ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

© ສະຫງວນລິຂະສິດ. ຂໍ້ມູນ ແລະ ເນື້ອໃນຕ່າງໆ ລວມທັງພາກສ່ວນໃດໜຶ່ງຂອງເອກະສານສະບັບນີ້ ແມ່ນບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ນຳໄປຕີຜິມຄືນ ຫລື ນຳໄປເຜີຍແຜ່ ໃນທຸກຮູບແບບ ຫລື ດ້ວຍວິທີການໃດໆ ໂດຍ ບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດເປັນລາຍລັກອັກສອນຈາກ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ.

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ກົມປ່າໄມ້

ພະແນກຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນ CITES

ໄປສະນີ (PO BOX): 811, ມະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ

ໂທລະສັບ: 856-21-215000 / 856-21-217161

ແຟັກ: 856-21-215004 / 856-21-217161

ສຳລັບອ້າງອີງ:

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, 2025

ແຜນດຳເນີນງານຝຶນຜູ້ເສື່ອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ 2026-2035

ມະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ.

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ:

ອົງການ ກອງທຶນອະນຸລັກທຳມະຊາດໂລກ

LAOS

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກະພາບ ວັດທະນະຖາວອນ

0877

ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ເລກທີ: /ກສ

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ: 03 MAR 2026

ຂໍ້ຕົກລົງ

**ວ່າດ້ວຍ ການຮັບຮອງ ແລະ ປະກາດໃຊ້ ແຜນດໍາເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ
ຂອງ ສປປ ລາວ ໄລຍະປີ 2026-2035**

- ອີງຕາມ ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍສັດປ່າ (ສະບັບປັບປຸງ) ສະບັບເລກທີ 42/ສພຊ, ລົງວັນທີ 17 ກໍລະກົດ 2023;
- ອີງຕາມ ດໍາລັດ ວ່າດ້ວຍການຈັດຕັ້ງ ແລະ ເຄື່ອນໄຫວຂອງກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບເລກທີ 534/ນຍ, ລົງວັນທີ 14 ສິງຫາ 2025;
- ອີງຕາມ ໜັງສືສະເໜີ ຂອງກົມປ່າໄມ້ ສະບັບເລກທີ 1048 /ກປມ, ລົງວັນທີ 17 ກຸມພາ 2026.

ລັດຖະມົນຕີກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ອອກຂໍ້ຕົກລົງ:

ມາດຕາ 1 ເຫັນດີຮັບຮອງ ແລະ ປະກາດໃຊ້ “ແຜນດໍາເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ ໄລຍະປີ 2026-2035”

ມາດຕາ 2 ມອບໃຫ້ ກົມປ່າໄມ້, ກົມກວດກາຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ກົມລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ເປັນເຈົ້າການສົມທົບກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທັງສູນກາງ ແລະ ຫ້ອງຖິ່ນ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນດໍາເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ ໄລຍະປີ 2026-2035 ໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນດີ.

ມາດຕາ 3 ຫ້ອງການ, ບັນດາກົມ, ສະຖາບັນ, ສູນ, ກອງອ້ອມຂ້າງກະຊວງ, ພະແນກກະສິກໍາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ, ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມເມືອງ, ນະຄອນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຈົ່ງຮັບຮູ້ ໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມື ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດໍາເນີນງານດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ໄດ້ຮັບຜົນດີ.

ມາດຕາ 3 ຂໍ້ຕົກລົງສະບັບນີ້ ມີຜົນສັກສິດນັບແຕ່ວັນລົງລາຍເຊັນເປັນຕົ້ນໄປ.

ລັດຖະມົນຕີ

ປອ. ລິນຄໍາ ດວງສະຫວັນ

ຄຳນຳ

ກົມປ່າໄມ້, ຕາງໜ້າໃຫ້ແກ່ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຫ່ງ ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ຮູ້ສຶກເປັນກຽດຢ່າງສູງ ທີ່ໄດ້ນຳສະເໜີ **ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ (2026–2035)**. ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມມຸ່ງໝັ້ນຂອງລັດຖະບານ ໃນການພື້ນຟູ ເຂດຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ ພ້ອມທັງສ້າງພື້ນຖານທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ແລະ ດ້ານສະຖາບັນ ທີ່ຈຳເປັນໃຫ້ແກ່ ການພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ ຂອງປະເທດ ໃນໄລຍະຍາວ.

ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ (NTRAP) ໄດ້ຖືກພັດທະນາຂຶ້ນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບບັນດານະໂຍບາຍ ແຫ່ງຊາດ ແລະ ພັນທະສັນຍາສາກົນ. ແຜນດັ່ງກ່າວ ແມ່ນມີຄວາມກົມກຽວກັບ ແຜນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງຂອງໂລກ (GTRP) 2026–2034 ທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງໂດຍບັນດາປະເທດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງອາໄສຢູ່, ແລະ ແຜນຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ (NBSAP) 2026–2030 ເຊິ່ງເປັນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດພັນທະ ຂອງ ສປປ ລາວ ພາຍໃຕ້ສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຂອບວຽກງານຊີວະນາໆພັນໂລກ ຄຸນໝິງ-ມິງເຣອານ (Kunming–Montreal Global Biodiversity Framework). ນອກຈາກນີ້, ແຜນ ດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ຍັງເປັນສ່ວນເຕີມເຕັມໃຫ້ແກ່ຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດທີ່ສຳຄັນອື່ນໆ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ ຮອດປີ 2035 ແລະ ວິໄສທັດຮອດປີ 2050, ຍຸດທະສາດການເຕີບໂຕສີຂຽວແຫ່ງຊາດ, ແລະ ແຜນ ພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ X (2026–2030).

ໃນປະຫວັດສາດ, ສປປ ລາວ ເຄີຍເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງເຂດການກະຈາຍພັນຕາມທຳມະຊາດຂອງເສືອໂຄ່ງອິນໂດ ຈີນ (*Panthera tigris corbetti*). ເຖິງແມ່ນວ່າໃນປະຈຸບັນ ເສືອໂຄ່ງອາດຖືວ່າຢູ່ໃນສະພາວະສູນພັນທາງດ້ານ ລະບົບນິເວດ (functionally extinct) ພາຍໃນປະເທດແລ້ວ ກໍຕາມ, ແຕ່ ສປປ ລາວ ຍັງຄົງຮັກສາເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ທີ່ ກວ້າງຂວາງ, ມີສັດທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງທີ່ສຳຄັນ ແລະ ມີຈຸດຍຸດທະສາດໃນການເຊື່ອມຕໍ່ລະບົບນິເວດກັບ ປະເທດເພື່ອນບ້ານ ທີ່ຍັງມີປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງອາໄສຢູ່. ເງື່ອນໄຂເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ກາຍເປັນພື້ນຖານທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາທີ່ ເຂັ້ມແຂງ ສຳລັບການພື້ນຟູໃນອະນາຄົດ ໂດຍຜ່ານການປັບປຸງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການພື້ນຟູປະຊາກອນເຫຍື່ອທີ່ເປັນ ອາຫານ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ມີປະສິດທິພາບ ແລະ ການເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືໃນລະດັບພາກພື້ນ.

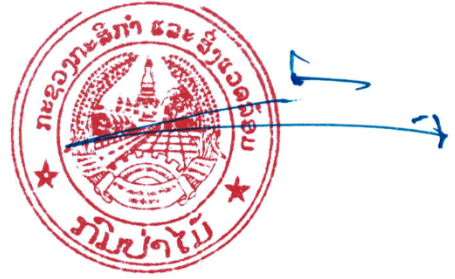
ໂດຍຮັບຮູ້ເຖິງໂອກາດດັ່ງກ່າວ, ແຜນດຳເນີນງານ ພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຈຶ່ງໄດ້ຫັນມາໃຊ້ແນວທາງແບບເນັ້ນ ການພື້ນຟູ, ໂດຍປ່ຽນຈາກການປົກປັກຮັກສາປະຊາກອນທີ່ຍັງເຫຼືອໜ້ອຍ ໄປສູ່ການພື້ນຟູເຂດຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ທີ່ສາມາດ ຮອງຮັບການກັບຄືນມາຢູ່ອາໄສຕາມທຳມະຊາດໃນອະນາຄົດ. ແຜນສະບັບນີ້ ໄດ້ໃຫ້ບູລິມະສິດແກ່ການຫຼຸດຜ່ອນການ ລັກລອບລ່າສັດ ແລະ ການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ຜິດກົດໝາຍ, ການພື້ນຟູປະຊາກອນເຫຍື່ອທີ່ເປັນອາຫານ, ການປັບປຸງການ ຄຸ້ມຄອງ-ບໍລິຫານປ່າສະຫງວນ, ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ການຍົກລະດັບການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ ໃຫ້ ສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງຂອງ GTRP.

ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນໂດຍຜ່ານຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ ຈາກບັນດາຂະແໜງການຂອງ ລັດຖະບານ, ອົງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ, ຜູ້ຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ, ຊ່ຽວຊານດ້ານວິຊາການ, ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາຕ່າງໆ. ແນວທາງການມີສ່ວນຮ່ວມນີ້ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເປັນເຈົ້າການໃນລະດັບຊາດ, ມີຄວາມ ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກວິທະຍາສາດ ແລະ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ.

ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຮຽກຮ້ອງມາຍັງທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ອົງການປົກຄອງ ທ້ອງຖິ່ນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ຈຶ່ງພ້ອມກັນຮ່ວມມືໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້. ໂດຍ ຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ມີການປະສານງານ ແລະ ຄວາມມຸ່ງໝັ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ, ສປປ ລາວ ຈະສາມາດພື້ນຟູເຂດຖິ່ນ

ທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ, ເພີ່ມທະວີການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ປະກອບສ່ວນຢ່າງມີຄວາມໝາຍເຂົ້າໃນຄວາມພະຍາຍາມຂອງສາກົນ ເພື່ອປົກປັກຮັກສາອະນາຄົດຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ ໃຫ້ແກ່ຄົນລຸ້ນປະຈຸບັນ ແລະ ລຸ້ນຕໍ່ໆໄປ.

ກົມປ່າໄມ້

ຮສ. ປອ. ສິນຫວັງ ພິມມະວົງ

ຄຳຂອບໃຈ

ກົມປ່າໄມ້, ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈຢ່າງຈິງໃຈ ມາຍັງທຸກພາກສ່ວນ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ແລະ ບຸກຄົນ ທີ່ໄດ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການສ້າງ **ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ (2026-2035).**

ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈເປັນພິເສດມາຍັງ ພະແນກຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນ CITES ສຳລັບການເປັນເຈົ້າການໃນການຊີ້ນຳ ແລະ ໃຫ້ຄຳປຶກສາດ້ານວິຊາການຕະຫຼອດຂະບວນການວາງແຜນ. ພະແນກຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນ CITES ໄດ້ມີບົດບາດສຳຄັນທີ່ເປັນໃຈກາງໃນການປະສານງານການປະກອບຄຳເຫັນລະຫວ່າງຂະແໜງການຕ່າງໆ, ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການປຶກສາຫາລືດ້ານວິຊາການ, ກວດກາຄືນຮ່າງເອກະສານ ແລະ ຮັບປະກັນວ່າ ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ມີຄວາມສອດຄ່ອງຢ່າງຄົບຖ້ວນ ກັບບັນດານະໂຍບາຍດ້ານປ່າໄມ້, ສັດປ່າ ແລະ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ.

ພ້ອມກັນນີ້, ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈຢ່າງສູງ ຕໍ່ການສະໜັບສະໜູນດ້ານວິຊາການ ແລະ ດ້ານງົບປະມານ ຈາກ ອົງການ WWF-ລາວ ເຊິ່ງເປັນບັດໄຈສຳຄັນທີ່ເຮັດໃຫ້ການສ້າງແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ປະສົບຜົນສຳເລັດ. ອົງການ WWF-ລາວ ໄດ້ປະກອບສ່ວນຂໍ້ມູນດ້ານວິຊາການທີ່ສຳຄັນ, ຂໍ້ມູນທາງວິທະຍາສາດ ແລະ ບົດວິເຄາະ ກ່ຽວກັບການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການຟື້ນຟູປະຊາກອນເຫຍື່ອທີ່ເປັນອາຫານ, ການເຊື່ອມຕໍ່ເຂດຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການອະນຸລັກຂ້າມຊາຍແດນ. ການສະໜັບສະໜູນດ້ານງົບປະມານຈາກ ອົງການ WWF-ລາວ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ການຈັດກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືກັບພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ, ກອງປະຊຸມສຳມະນາດ້ານວິຊາການ ແລະ ຂະບວນການຮ່າງເອກະສານ ສາມາດດຳເນີນໄປໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ເຊິ່ງຮັບປະກັນວ່າ ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ມີຂໍ້ມູນຫຼັກຖານອ້າງອີງທີ່ຊັດເຈນ, ສາມາດນຳໄປຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານສາກົນ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ຂໍສະແດງຄວາມຂອບໃຈມາຍັງບັນດາກົມກອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ພາຍໃນກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ລວມທັງ ກອງຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບແຂວງ, ເຊິ່ງການປະກອບສ່ວນ, ປະສົບການຕົວຈິງໃນພາກສະໜາມ ແລະ ຫັດສະນະດ້ານການປະຕິບັດງານຂອງພວກທ່ານ ໄດ້ຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ແຜນສະບັບນີ້ມີຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ສາມາດຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ.

ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂໍຂອບໃຈການປະກອບສ່ວນຢ່າງສ້າງສັນ ຈາກອົງການປົກຄອງແຂວງ ແລະ ເມືອງ, ທີມງານຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ, ຊ່ຽວຊານດ້ານວິຊາການ ແລະ ຜູ້ປະຕິບັດງານດ້ານການອະນຸລັກ ທີ່ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນການປຶກສາຫາລື ແລະ ກວດກາຄືນດ້ານເນື້ອໃນຂອງແຜນສະບັບນີ້. ຄວາມຮູ້ຂອງພວກທ່ານກ່ຽວກັບສະພາບເງື່ອນໄຂຕົວຈິງ, ສິ່ງທ້າທາຍ ແລະ ໂອກາດໃນທ້ອງຖິ່ນ ໄດ້ຊ່ວຍຍົກລະດັບຄຸນນະພາບ ແລະ ຄວາມສອດຄ່ອງຂອງແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ໃຫ້ສູງຂຶ້ນ.

ກົມປ່າໄມ້, ກໍ່ຄື ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຮັບຮູ້ເຖິງການຮ່ວມມືຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ຂອງບັນດາຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ແລະ ອົງການອະນຸລັກຕ່າງໆ ທີ່ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນວຽກງານການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສັດປ່າພາຍໃນປະເທດ. ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນໄລຍະຍາວຂອງພວກທ່ານ ໄດ້ຊ່ວຍສ້າງພື້ນຖານດ້ານສະຖາບັນວິຊາການ ແລະ ງົບປະມານ ທີ່ເປັນຮາກຖານໃຫ້ແກ່ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ສະບັບນີ້.

ສຸດທ້າຍນີ້, ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂໍສະແດງຄວາມຍ້ອງຍໍຊົມເຊີຍມາຍັງທຸກພາກສ່ວນ ທີ່ໄດ້ຮ່ວມແຮງຮ່ວມໃຈເຂົ້າໃນການກະກຽມແຜນສະບັບນີ້. ຄວາມມຸ່ງໝັ້ນ ແລະ ການຮ່ວມມືຂອງພວກທ່ານ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ສຳລັບຄວາມສຳເລັດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານພື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ແລະ ເພື່ອການຟື້ນຟູເຂດຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ ກໍ່ຄືຊີວະນາໆພັນໃນ ສປປ ລາວ ໃຫ້ຍືນຍົງໃນໄລຍະຍາວ.

ກົມປ່າໄມ້

ບົດຄັດຫຍໍ້

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ (ສປປ ລາວ) ເຄີຍເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງ ເສືອໂຄ່ງອິນດູຈີນ (*Panthera tigris corbetti*), ແຕ່ໃນປັດຈຸບັນຖືກຈັດວ່າ ເປັນປະເທດທີ່ເສືອໂຄ່ງອາດຈະສູນພັນໄປຈາກປ່າທຳມະຊາດແລ້ວ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ດ້ວຍພູມສັນຖານປ່າໄມ້ທີ່ກວ້າງໃຫຍ່, ການມີຢູ່ຂອງຊະນິດເຫືອທີ່ເປັນອາຫານຫຼັກຂອງເສືອໂຄ່ງ, ແລະ ຄວາມໃກ້ຄຽງທາງດ້ານພູມສາດກັບແຫຼ່ງກຳເນີດປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃນປະເທດໄທ, ສປປ ລາວຍັງຄົງມີທ່າແຮງທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະສຳລັບການຝື້ນຜູຂອງເສືອໂຄ່ງໂດຍທຳມະຊາດ ໂດຍຜ່ານການກະຈາຍໂຕມາຈາກພາກພື້ນທີ່ໃກ້ຄຽງ.

ດ້ວຍເຫດຜົນທີ່ເສືອໂຄ່ງອາດຈະສູນພັນໄປແລ້ວ ໃນ ສປປ ລາວ, ແຜນດຳເນີນການຝື້ນຜູເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດສະບັບປັບປຸງໃໝ່ ຈຶ່ງໄດ້ຜັນປ່ຽນທິດທາງດ້ານຍຸດທະສາດ ຈາກການປົກປັກຮັກສາປະຊາກອນທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ໄປສູ່ການສ້າງຝື້ນຖານທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ຂອງເສືອໂຄ່ງໂດຍທຳມະຊາດໃນອະນາຄົດ. ແຜນສະບັບປັບປຸງໃໝ່ໄດ້ປ່ຽນຊື່ເປັນ **ແຜນດຳເນີນງານຝື້ນຜູເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ (NTRAP)**, ໂດຍໃຫ້ບຸລິມະສິດແກ່ການຝື້ນຜູຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການຝື້ນຜູປະຊາກອນເຫືອທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງ, ແລະ ການເສີມສ້າງການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ, ໂດຍສະເພາະກັບ ກຸ່ມປ່າໄມ້ພາກຕາເວັນຕົກຂອງປະເທດໄທ (Thailand's Western Forest Complex), ເຊິ່ງເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຫຼັກຂອງເສືອໂຄ່ງໃນປະຈຸບັນ. ແຜນດຳເນີນງານດັ່ງກ່າວສະທ້ອນເຖິງແນວຄິດທີ່ໃຫ້ບຸລິມະສິດສູງແກ່ເຂດພື້ນທີ່ພູມສັນຖານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີທ່າແຮງໃນການເຊື່ອມຕໍ່ສູງກັບຜືນປ່າອື່ນໃກ້ຄຽງ, ໂດຍສະເພາະເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳປຸຍ, ເນື່ອງຈາກທີ່ຕັ້ງທາງດ້ານພູມສາດປະເທດຕິດກັບແຫຼ່ງທີ່ຍັງມີປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງຢູ່ປ່າທຳມະຊາດໃນປະເທດໄທ ແລະ ເຫັນວ່າມີທ່າແຮງສູງໃນການເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງໂດຍທຳມະຊາດ.

ສອດຄ່ອງກັບເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການຝື້ນຜູເສືອໂຄ່ງໂລກ, ເຊິ່ງແຜນດຳເນີນງານນີ້ແມ່ນມຸ່ງເນັ້ນເພື່ອສ້າງຈຳນວນປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ ທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງຄົນໃໝ່ ພາຍໃນ ສປປ ລາວ. ການຮັບຮູ້ເຖິງການອາດຈະສູນພັນຂອງເສືອໂຄ່ງໃນປະເທດໃນປັດຈຸບັນ, ແຜນດັ່ງກ່າວໄດ້ນຳໃຊ້ວິທີການທີ່ເປັນຈິງ ໂດຍສຸມໃສ່ການຝື້ນຜູດ້ານນິເວດວິທະຍາ, ການສ້າງປະຊາກອນເຫືອທີ່ເປັນອາຫານຄົນໃໝ່, ແລະ ການເພີ່ມການເຊື່ອມໂຍງກັບກຸ່ມປ່າໄມ້ພາກຕາເວັນຕົກຂອງປະເທດໄທ ເຫັນວ່າເປັນສິ່ງຈຳເປັນ.

ແຜນດຳເນີນງານດັ່ງກ່າວໄດ້ມຸ່ງໃສ່ແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ຄົງຄ້າງໃນວຽກງານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ປະສິດທິຜົນການເຮັດວຽກຂອງສະຖາບັນ, ເຊິ່ງລວມມີ:

- ຄວາມພະຍາຍາມໃນການຕ້ານ ແລະ ສະກັດກັ້ນການລ່າສັດປ່າ ແລະ ການກວດກາລາດຕະເວນ.
- ຄວາມອາດສາມາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ທີ່ຍັງບໍ່ພຽງພໍພາຍໃນເຂດປ່າສະຫງວນ.
- ຂອດການປະສານງານລະຫວ່າງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.
- ການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນກັບບັນດາປະເທດເພື່ອນບ້ານ.
- ການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນ.
- ການຄ້າຂາຍສັດປ່າຜິດກົດໝາຍຂ້າມຊາຍແດນ.

ຍຸດທະສາດແມ່ນສຸມໃສ່:

- ການປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ, ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຊາຍແດນເຊັ່ນ: ປ່າສະຫງວນນ້ຳປຸຍ, ເຊິ່ງມີຊາຍແດນຮ່ວມກັບເຂດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງຂອງປະເທດໄທ.
- ເພີ່ມປະຊາກອນເຫຍື້ອທີ່ເປັນອາຫານຫຼັກຂອງເສືອໂຄ່ງຄືນໃໝ່ເພື່ອສະໜັບສະໜູນການກັບມາຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ຂອງເສືອໂຄ່ງໃນອະນາຄົດ.
- ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງວຽກງານບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ມາດຕະການຕ້ານການລ່າສັດປ່າທີ່ຜິດກົດໝາຍ.
- ສ້າງຄວາມອາດສາມາດຂອງສະຖາບັນ ແລະ ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງເຂດປ່າສະຫງວນ.
- ລະດົມການສະໜອງທຶນອະນຸລັກແບບຍືນຍົງ ແລະ ການສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືດ້ານວິຊາການ.

ຜ່ານຍຸດທະສາດການແກ້ໄຂທີ່ມີເປົ້າໝາຍເພື່ອເອົາຊະນະອຸປະສັກເຫຼົ່ານີ້, ແຜນດຳເນີນງານທີ່ຖືກປັບປຸງໃໝ່ນີ້ ໄດ້ວາງພື້ນຖານສໍາລັບຄວາມພະຍາຍາມແຫ່ງຊາດຄັ້ງໃໝ່ເພື່ອໃຫ້ເສືອໂຄ່ງກັບຄືນສູ່ປ່າໄມ້ທໍາມະຊາດ ແລະ ພູມສັນຖານຂອງສປປ ລາວ. ການກະທໍາເຫຼົ່ານີ້ມີຈຸດປະສົງເພື່ອສ້າງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ, ເຊື່ອມຕໍ່ກັນ, ແລະ ມີຄວາມຍືນຍົງທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ທີ່ສາມາດສະໜັບສະໜູນການຝື້ນຝູ ແລະ ການຄົງຢູ່ຂອງເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະຍາວ. ແຜນດຳເນີນງານຝື້ນຝູເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ນໍາສະເໜີຍຸດທະສາດທີ່ຄວບຄຸມເພື່ອເພີ່ມປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງຄືນໃໝ່ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍຜ່ານການຝື້ນຝູຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການຝື້ນຝູສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ, ການປົກປ້ອງແລວທາງນິເວດວິທະຍາ, ແລະ ການເສີມສ້າງການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ. ແຜນດັ່ງກ່າວໄດ້ຈັດປະເພດເຂດບູລິມະສິດໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ອອກເປັນສອງລະດັບບູລິມະສິດຄື: ບູລິມະສິດ 1 ແລະ ບູລິມະສິດ 2.

ເຂດບູລິມະສິດ 1 ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳປຸຍ, ເຊິ່ງເປັນຈຸດສຸມຫຼັກເພື່ອໃຫ້ເສືອໂຄ່ງສາມາດກັບຄືນມາໂດຍທໍາມະຊາດຈາກແຫຼ່ງທີ່ຍັງມີປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງເຂດໃກ້ຄຽງ, ໂດຍສະເພາະຈາກກຸ່ມປ່າໄມ້ພາກຕາເວັນຕົກຂອງປະເທດໄທ. ການປະຕິບັດວຽກງານການອະນຸລັກທີ່ສໍາຄັນ ເຂດບູລິມະສິດເຫຼົ່ານີ້ລວມມີ:

- ເສີມສ້າງກົນໄກການປະສານງານຂ້າມຊາຍແດນກັບປະເທດໄທ, ລວມທັງການແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້, ການສ້າງຄວາມສາມາດ, ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ.
- ເພີ່ມການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປະສິດທິຜົນຂອງການລາດຕະເວນ ຜ່ານການຕິດຕາມໂດຍໃຊ້ລະບົບ SMART ແລະ ທີມງານພະນັກງານປ່າໄມ້/ປ່າສະຫງວນທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ.
- ຮັບປະກັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຫຼັກ ແລະ ແລວທາງເດີນທີ່ສໍາຄັນຜ່ານການກໍານົດເຂດສະເພາະ, ຫຼຸດຜ່ອນໄພຄຸກຄາມ, ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ.
- ສະໜັບສະໜູນການລິເລີ່ມການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຄົນກັບສັດປ່າ ແລະ ສົ່ງເສີມແຮງຈູງໃຈໃນການອະນຸລັກ.
- ສ້າງຕັ້ງລະບົບຕິດຕາມເພື່ອກວດກາເສືອໂຄ່ງ, ການເຄື່ອນໄຫວ, ແລະ ແນວໂນ້ມຂອງເຫຍື້ອທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ໂດຍໃຊ້ກ້ອງດັກຖ່າຍ, ການເກັບຕົວຢ່າງຜັນທຸກຳ, ແລະ ການສໍາຫຼວດພາກສະໜາມ.
- ລະດົມການສະໜອງທຶນອະນຸລັກແບບຍືນຍົງ ແລະ ສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືດ້ານວິຊາການ.

ເຂດບູລິມະສິດ 2 ລວມມີ ນ້ຳແອັດ-ພູເລີຍ ຢູ່ທາງພາກເໜືອ, ນາກາຍ-ນ້ຳເທີນ ຢູ່ພາກກາງ, ແລະ ເຊປຽນ ຢູ່ພາກໃຕ້, ເຊິ່ງຖືກກໍານົດເປັນເປົ້າໝາຍສໍາລັບຍຸດທະສາດການຝື້ນຝູໃນໄລຍະຍາວ ທີ່ມຸ່ງເນັ້ນໃສ່ການຝື້ນຝູຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ເໝາະສົມ, ການເພີ່ມປະຊາກອນເຫຍື້ອຄືນໃໝ່, ແລະ ການເສີມສ້າງການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາພາຍໃນປະເທດ.

ເຂດບຸລິມະສິດເຫຼົ່ານີ້ມີຈຸດປະສົງເພື່ອສະໜັບສະໜູນການກະຈາຍໂຕ ແລະ ການຂະຫຍາຍຂອບເຂດຂອງເສືອໂຄ່ງໃນອະນາຄົດພາຍໃນປະເທດ, ໂດຍສ້າງບົນຜືນຖານຄວາມຄືບໜ້າທີ່ໄດ້ເຮັດໃນເຂດບຸລິມະສິດ 1.

ການປະຕິບັດວຽກງານການອະນຸລັກທີ່ສໍາຄັນ ໃນເຂດບຸລິມະສິດເຫຼົ່ານີ້ລວມມີ:

- ຝື້ນຜູ້ປະຊາກອນເຫຍື່ອ ຜ່ານການປົກປ້ອງທີ່ປັບປຸງດີຂຶ້ນ ແລະ ໂຄງການຝື້ນຜູ້ທີ່ມີເປົ້າໝາຍ.
- ກຳນົດ ແລະ ຮັບປະກັນແລວທາງທີ່ສໍາຄັນ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ (stepping-stone habitats) ເພື່ອສະໜັບສະໜູນການກະຈາຍໂຕໃນໄລຍະທາງໄກ.
- ປະຕິບັດການຍຸດທະສາດການປັບປຸງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ເຊັ່ນ: ການຄຸ້ມຄອງທົ່ງຫຍ້າ ແລະ ໂປ່ງເກືອ, ແລະ ການຄວບຄຸມໄຟປ່າ.
- ເພີ່ມທະວີໂຄງການອະນຸລັກທີ່ອີງໃສ່ຊຸມຊົນ ເພື່ອສົ່ງເສີມຊີວິດການເປັນຢູ່ແບບຍືນຍົງ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການເພິ່ງພາຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້.
- ເຊື່ອມໂຍງວຽກງານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນການວາງແຜນ ແລະ ນະໂຍບາຍການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ເພື່ອປ້ອງກັນການຕັດແຍກຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ.
- ລະດົມການສະໜອງທຶນອະນຸລັກແບບຍືນຍົງ ແລະ ສົ່ງເສີມການຮ່ວມມືດ້ານວິຊາການ.

ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ຈະຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນລະດັບຊາດ, ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ລະດັບພາກສະໜາມ. ໃນລະດັບຊາດ, ຈະສຸມໃສ່ການປະສານງານລະຫວ່າງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ, ການເຊື່ອມສານເຂົ້າກັບຍຸດທະສາດການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ, ການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ, ການປັບປຸງນິຕິກຳໃຫ້ສອດຄ່ອງ ແລະ ການຮ່ວມມືກັບຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາສາກົນ. ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ (ລະດັບຝື້ນທີ່): ອົງການປົກຄອງແຂວງ ແລະ ເມືອງ ຈະຕ້ອງໄດ້ນຳເອົາແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ເຂົ້າໃນການວາງແຜນຈັດສັນຜື້ນທີ່ມະຫາພາກ, ສົ່ງເສີມການປູກຈິດສຳນຶກດ້ານການອະນຸລັກ ແລະ ຄວບຄຸມການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ຜິດກົດໝາຍ. ໃນລະດັບພາກສະໜາມ, ບັນດາປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ຈະເປັນຜູ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳສະເພາະໃນແຕ່ລະຝື້ນທີ່, ເຊິ່ງລວມມີການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການເຜີຍແຜ່ໂຄສະນາ, ການຕິດຕາມກວດກາ, ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ກິດຈະກຳສ້າງລາຍຮັບທີ່ຍືນຍົງ ໂດຍມີການປະສານງານຮ່ວມກັບບັນດາຂະແໜງການຂອງລັດ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ.

ຍຸດທະສາດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານຝື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ 2026-2035

ຈຸດປະສົງ 1: ສ້າງແຫຼ່ງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ ແລະ ອຸດົມສົມບູນໃນເຂດຝື້ນທີ່ປ່າອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ເພື່ອຮອງຮັບການກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງກັບຄືນມາແບບທຳມະຊາດ.

ກິດຈະກຳ 1	ກຳນົດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດຝື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໃນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳປຸຍ (NPA) ແລະ ເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນອື່ນໆ.
ກິດຈະກຳ 2	ດຳເນີນການປະເມີນຄວາມເໝາະສົມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ເຂດເຊື່ອມຕໍ່ໂດຍລະອຽດ ລວມເຖິງການສ້າງແຜນທີ່ການປົກຫຸ້ມຂອງປ່າໄມ້ ເພື່ອກຳນົດລະດັບຄວາມສໍາຄັນຂອງຝື້ນທີ່ສໍາລັບການຝື້ນຜູ້.
ກິດຈະກຳ 3	ຄອບຄຸມກິດຈະກຳຊຸມຊົນທີ່ເປັນການລົບກວນໃນເຂດຝື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໂດຍການຈຳກັດເຂດລ້ຽງສັດ, ການຕັດໄມ້ຜິດກົດໝາຍ, ການສ້າງໂຄງລ່າງຝື້ນຖານ ໂດຍສະເພາະເສັ້ນທາງ.
ກິດຈະກຳ 4	ສ້າງເຂດຄຸ້ມຄອງທີ່ເຂັ້ມງວດ ແລະ ເຂດບຸລິມະສິດ ທີ່ຈຳກັດການເຂົ້າເຖິງ ໃນເຂດຝື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs), ໂດຍການອະນຸລັກສັດທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງໃຫ້ມີຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນ.

ກິດຈະກຳ 5	ຈັດສັນຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ: ກະສິກຳ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ) ຢູ່ໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງສັດທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ.
ກິດຈະກຳ 6	ເຊື່ອມໂຍງເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂັ້ນເມືອງ ແລະ ແຂວງ.
ກິດຈະກຳ 7	ຮ່ວມມືກັບໂຄງການພັດທະນາ ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ
ກິດຈະກຳ 8	ຄອບຄຸມພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດທີ່ເປັນສາເຫດທີ່ຜ່ານໃຫ້ມີສ່ຽງຕໍ່ການເສຍຊີວິດຂອງເສືອໂຄ່ງ (ການວາງຢາພິດ, ການຂ້າເພື່ອແກ້ແຄ້ນ) ຜ່ານການໂຄສະນາປຸກຈິດ ແລະ ການສື່ສານໃຫ້ທົ່ວເຖິງ.

ຈຸດປະສົງ 2: ພື້ນຜູ້ ແລະ ຮັກສາປະຊາກອນສັດທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງ ໃຫ້ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ເພື່ອຮອງຮັບແຫຼ່ງອາຫານພຽງພໍຕໍ່ການກັບຄືນຂອງເສືອໂຄ່ງ.

ກິດຈະກຳ 9	ກຳນົດ ແລະ ຈັດລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງພື້ນທີ່ພື້ນຜູ້ຂອງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ໃນເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໂດຍພິຈາລະນາຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຄວາມໃກ້ຊິດກັບແລວເສັ້ນທາງຢ່າງຂອງເສືອ.
ກິດຈະກຳ 10	ດຳເນີນການສຳຫຼວດສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານສຳຄັນຂອງເສືອໂຄ່ງ (ເຊັ່ນ: ກະທົງ, ກວາງ, ຝານ, ໝູປ່າ) ແລະ ຕິດຕາມແນວໂນ້ມເປັນແຕ່ລະໄລຍະ (ເຊັ່ນ: ການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ຄວາມໜ້າແໜ້ນປະຊາກອນສັດປ່າ)
ກິດຈະກຳ 11	ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຢ່າງເຂັ້ມງວດກັບການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ທີ່ຜິດກົດໝາຍ ໂດຍສະເພາະສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານການກວດກາລາດຕະເວນຢ່າງເຂັ້ມງວດ ແລະ ດຳເນີນຄະດີຕໍ່ອາຊະຍາກຳສັດປ່າ.
ກິດຈະກຳ 12	ສ້າງຕັ້ງເຂດບູລິມະສິດໃນການອະນຸລັກ ແລະ ສ້າງສັນຍາອະນຸລັກຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ.
ກິດຈະກຳ 13	ສຳຫຼວດຢ່າງລະອຽດ ແລະ ພື້ນຜູ້ຊະນິດພັນສັດປ່າທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ.
ກິດຈະກຳ 14	ສົ່ງເສີມການແຜ່ກະຈາຍຂອງສັດປ່າຕາມທຳມະຊາດໂດຍການເພີ່ມປະສິດທິພາບການຄຸ້ມຄອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນພື້ນທີ່ຕ່າງໆ.
ກິດຈະກຳ 15	ສົ່ງເສີມການເກັບກູ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແບບຍືນຍົງໃຫ້ເປັນທາງເລືອກແທນການລ່າສັດປ່າ.

ຈຸດປະສົງ 3: ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໃນເຂດພື້ນທີ່ສຳຄັນ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພໃຫ້ແກ່ເສືອໂຄ່ງຫຼັງຈາກການກັບຄືນ.

ກິດຈະກຳ 16	ເພີ່ມການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປະສິດທິພາບໃນການລາດຕະເວນ ໃນປ່າສະຫງວນນ້ຳປຸຍ (NPA) ແລະ ເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCL) ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ໂດຍການນຳໃຊ້ SMART ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ທັນສະໄໝ
ກິດຈະກຳ 17	ສ້າງຕັ້ງທີມງານປະຕິບັດກົດໝາຍທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ມີຄວາມຜ່ອມ ແລະ ມີຄວາມຕັ້ງໃຈ, ລວມທັງໜ່ວຍງານປະສານງານຂ້າມຊາຍແດນ.
ກິດຈະກຳ 18	ສ້າງເຄືອຂ່າຍການຕິດຕາມການຄ້າ-ຂາຍສັດປ່າ ທີ່ມີຄວາມເຊື່ອມໂຍງກັບການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຊັ້ນສ່ວນຂອງເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ.
ກິດຈະກຳ 19	ສ້າງຕັ້ງທີມງານເຄື່ອນທີ່ຂອງບ້ານ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການຮ່ວມມືວຽກງານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ.
ກິດຈະກຳ 20	ສ້າງທີມງານສະເພາະກິດ ເພື່ອຕິດຕາມ ແລະ ປະຕິບັດການໄພຂົ່ມຂູ່ໃນເວລາເກີດເຫດສຸກເສີນ.
ກິດຈະກຳ 21	ສ້າງຕັ້ງທີມງານສະກັດກັ້ນການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ໃນເຂດພື້ນທີ່ ມີໄພຂົ່ມຂູ່ສູງ.
ກິດຈະກຳ 22	ສົ່ງເສີມການປະສານງານລະຫວ່າງ ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ກົມກວດກາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ຕຳຫຼວດ, ທະຫານຊາຍແດນ ແລະ ຫ້ອງການຍຸຕິທຳ

ກິດຈະກຳ 23	ສ້າງຕັ້ງກອງທຶນແບບຍືນຍົງສຳລັບການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ (ເຊັ່ນ: ກອງທຶນອະນຸລັກ ຫຼື ກົນໄກ REDD+).
ກິດຈະກຳ 24	ຝຶກອົບຮົມໃຫ້ທີມງານເຄື່ອນທີ່ຂອງບ້ານກ່ຽວກັບກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ, ການບັນທຶກຂໍ້ມູນ, ການນຳໃຊ້ແບບຟອມ ແລະ ການຕິດຕາມໄພຂົ່ມຂູ່.

ຈຸດປະສົງ 4: ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ໂດຍສະເພາະກັບປະເທດໄທ ເພື່ອສົ່ງເສີມການເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.

ກິດຈະກຳ 25	ພັດທະນາ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoU) ສອງຝ່າຍລະຫວ່າງ ສປປ ລາວ ແລະ ໄທ ກ່ຽວກັບການອະນຸລັກ ແລະ ຕິດຕາມເສືອໂຄ່ງ.
ກິດຈະກຳ 26	ຈັດກອງປະຊຸມສອງຝ່າຍເພື່ອປຶກສາຫາລື ແລະ ແລກປ່ຽນດ້ານເຕັກນິກວິຊາການ ເປັນປະຈຳ ລະຫວ່າງ ທີມງານຊ່ຽວຊານ ລາວ - ໄທ.
ກິດຈະກຳ 27	ປະສານງານການຕິດຕາມພື້ນທີ່ຮ່ວມກັນ ແລະ ການຕິດຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ ຕາມແລວຊາຍແດນລະຫວ່າງປະເທດ
ກິດຈະກຳ 28	ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ແລະ ການປະສານງານລະຫວ່າງເຈົ້າໜ້າທີ່ປ່າໄມ້ຂອງລາວ-ໄທ ແລະ ທີມງານຊ່ຽວຊານ.
ກິດຈະກຳ 29	ປະສານສົມທົບກັນກ່ຽວກັບ ວິທີການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ດຳເນີນການຮ່ວມມືຕ້ານອາຊະຍາກຳ ການຄ້າ-ຂາຍສັດປ່າຂ້າມແດນ.
ກິດຈະກຳ 30	ມີສ່ວນຮ່ວມໃນລະດັບພາກພື້ນເຊັ່ນ: Global Tiger Forum ແລະ ASEAN-WEN ໃນການສະໜັບສະໜູນການຮ່ວມມື.

ຈຸດປະສົງ 5: ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຈາກທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອໃຫ້ຊຸມຊົນມີຄວາມພ້ອມຮັບການກັບຄືນຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.

ກິດຈະກຳ 31	ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການອະນຸລັກທ້ອງຖິ່ນເພື່ອຮ່ວມມືຄຸ້ມຄອງກິດຈະກຳພື້ນຜູ້ສັດປ່າ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ
ກິດຈະກຳ 32	ດຳເນີນການໂຄສະນາປູກຈິດສຳນຶກໃນບ້ານເປົ້າໝາຍໃກ້ກັບເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TRZ) ແລະ ແລວເຂດເຊື່ອມຕໍ່ລະບົບນິເວດ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດການອະນຸລັກ.
ກິດຈະກຳ 33	ສ້າງຕັ້ງບ້ານຕົວແບບປາສະຈາກການລ່າສັດ ໂດຍສະເພາະເສືອໂຄ່ງ, ບ້ານຢຸດຕິການຖ່າງປ່າເຮັດໄຮ່ ໂດຍການສ້າງສັນຍາອະນຸລັກທີ່ທຳມະລາສັດປ່າ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ໃນການຕິດຕາມ.
ກິດຈະກຳ 34	ສົ່ງເສີມຊີວິດການເປັນຢູ່ແບບຍືນຍົງ ແລະ ການຢູ່ຮ່ວມກັນກັບສັດປ່າ (ເຊັ່ນ: ກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ການທ່ອງທ່ຽວທາງນິເວດ ແລະ ໂຄງການສົ່ງເສີມການອະນຸລັກ)
ກິດຈະກຳ 35	ສົ່ງເສີມຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ການສຶກສາ, ສື່ມວນຊົນ.
ກິດຈະກຳ 36	ສະເໜີແຮງຈູງໃຈ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການອະນຸລັກ (ເຊັ່ນ: PES, ກອງທຶນພັດທະນາຊຸມຊົນ).
ກິດຈະກຳ 37	ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຝຶກອົບຮົມໃນການຕິດຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ, ການລາຍງານພຶດຕິກຳ ລວມທັງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ.
ກິດຈະກຳ 38	ສ້າງແຜນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຄົນກັບສັດປ່າ ລວມທັງແຜນຈັດສັນພື້ນທີ່ສັດລ້ຽງ ແລະ ທີມງານເຄື່ອນທີ່ສຸກເສີນ

ຈຸດປະສົງ 6: ສ້າງຕັ້ງລະບົບການຕິດຕາມ, ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວທີ່ເຂັ້ມແຂງ.

ກິດຈະກຳ 39	ສ້າງແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ເປັນຕົວແບບທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນຂອງແລວທາງຢ່າງ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຝຶນຝູ ແລະ ຕົວແບບຄວາມເໝາະສົມຂອງທີ່ຖິ້ນຢູ່ອາໄສ ແລະ ປະສິດທິຜົນຂອງແລວທາງເພື່ອແນະນຳການລົງທຶນໃນການຝຶນຝູ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ.
ກິດຈະກຳ 40	ຕິດຕາມການກະຈາຍ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງເສື້ອໂຄງໂດຍໃຊ້ກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ, ການສຸມຕົວຢ່າງ, ການເກັບຕົວຢ່າງຜັນທຸກຳ ແລະ ຈາກການພົບເຫັນໃນຊຸມຊົນ
ກິດຈະກຳ 41	ສ້າງສູນຂໍ້ມູນ ເພື່ອບັນທຶກ ແລະ ຕິດຕາມຂໍ້ມູນເສື້ອໂຄງ, ອາຫານຂອງເສື້ອໂຄງ, ໄຜຂົ້ມຊູ່ ແລະ ການດຳເນີນການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ.
ກິດຈະກຳ 42	ຮ່ວມມືກັບສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ເພື່ອສຶກສາລະບົບນິເວດ, ການເຄື່ອນທີ່ຂອງເສື້ອໂຄງ ແລະ ການເຄື່ອນທີ່ຂອງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງມັນ.
ກິດຈະກຳ 43	ພັດທະນາ ແລະ ປະຕິບັດການຕິດຕາມການກວດກາລະບົບນິເວດຂອງມັນເປັນໄລຍະ ເພື່ອປະເມີນຄວາມຄົບຖ້ວນ ແລະ ປັບປຸງວິທີການ.
ກິດຈະກຳ 44	ເຜີຍແຜ່ບົດລາຍງານເປັນປະຈຳ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຮັບຮູ້.

ຈຸດປະສົງ 7: ສ້າງຕັ້ງກົນໄກການເງິນແບບຍືນຍົງ ເພື່ອສະໜອງແຫຼ່ງທຶນເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາເສື້ອໂຄງໃນປ່າທຳມະຊາດ.

ກິດຈະກຳ 45	ພັດທະນາແຜນການເງິນ ແລະ ການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ຄວາມຕ້ອງການທຶນສຳລັບ PA., ແຫຼ່ງທຶນໃນປະຈຸບັນ, ການວິເຄາະຊ່ອງວ່າງ, ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງແຫຼ່ງທຶນເຊັ່ນ: ກອງທຶນທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້, ການຊົດເຊີຍຊີວະນາໆພັນ, PES)
ກິດຈະກຳ 46	ກຳນົດ ແລະ ສ້າງແຜນ ທີ່ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ (ຜູ້ພັດທະນາ, NGOs, ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ຫຼື ເອກະຊົນ) ພາຍໃນເຂດອະນຸລັກເສື້ອໂຄງ (TCLs).
ກິດຈະກຳ 47	ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃນການປົກປັກຮັກສາຫາລື ຫຼາຍຝ່າຍ ເພື່ອຄວາມໝັ້ນໃຈ ໃນການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຊຶ້ງແຈ້ງຄວາມຄາດຫວັງ ໂດຍສະເພາະພາກເອກະຊົນ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການອະນຸລັກເສື້ອໂຄງ ຫຼື ຖິ້ນທີ່ຢູ່ອາໄສຫຼັກ ແລະ ບໍລິເວນໃກ້ຄຽງ.
ກິດຈະກຳ 48	ພັດທະນາການຮ່ວມມືລະຫວ່າງລັດຖະບານ ແລະ ເອກະຊົນ (PPPs) ສ້າງຂໍ້ຕົກລົງ ຫຼື ບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoUs) ກັບຜູ້ພັດທະນາ ຫຼື ຜູ້ສຳປະທານ ເຊັ່ນ: ເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງງານນໍ້າ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ EIA/ESIA, PES (ການປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ການຊົດເຊີຍຊີວະນາໆພັນ).
ກິດຈະກຳ 49	ສ້າງລະບົບຄຸ້ມຄອງກອງທຶນ ແລະ ການຈັດການກອງທຶນໃນ TCLs ທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກເອກະຊົນ (ກອງທຶນກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ກອງທຶນອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ລະຫວ່າງປະເທດ)

ຈຸດປະສົງ 8: ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງສະຖາບັນ

ກິດຈະກຳ 50	ພັດທະນາໂຄງສ້າງ ອົງການຈັດຕັ້ງ, ບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບທີ່ຊັດເຈນສຳລັບການຝຶນຝູ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍທຸກຂັ້ນ (ສູນກາງ, ແຂວງ, ທ້ອງຖິ້ນ) ແລະ ຮັບປະກັນວ່າມີພະນັກງານພຽງພໍ ແລະ ມີຄວາມສາມາດເໝາະສົມ.
ກິດຈະກຳ 51	ສ້າງໜ່ວຍງານ ຫຼື ຄະນະກຳມະການດ້ານການອະນຸລັກເສື້ອໂຄງໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບທ້ອງຖິ້ນ - ຄະນະກຳມະການຝຶນຝູເສື້ອໂຄງໃນລະດັບຊາດ/ທ້ອງຖິ້ນ ແລະ ໜ່ວຍງານວິຊາການ.

ກິດຈະກຳ 52	ອຳນວຍຄວາມສະດວກການປະຊຸມປະສານງານ ແລະ ການວາງແຜນຮ່ວມກັນລະຫວ່າງໜ່ວຍງານພາກລັດ ແລະ NGOs.
ກິດຈະກຳ 53	ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ: ຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍສັດປ່າ ເປັນປະຈຳ ໃນການຕິດຕາມລະບົບນິເວດ, ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ, ການສືບສວນ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີອາຊະຍາກຳສັດປ່າ.
ກິດຈະກຳ 54	ສະໜັບສະໜູນການໃຫ້ຄວາມປຶກສາ ແລະ ການແລກປ່ຽນປະສົບການ, ຜົນສຳເລັດກັບປະເທດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງ.
ກິດຈະກຳ 55	ຮັບປະກັນການຈັດຊື້ຈັດຈ້າງ ແລະ ອຸປະກອນ (ເຊັ່ນ: GPS, ກ້ອງຖ່າຍຮູບ, ເຄື່ອງມືລາດຕະເວນ, ຫ້ອງການ, ພາຫະນະ)
ກິດຈະກຳ 56	ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມື ກັບອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ (NGOs), ສະຖາບັນການສຶກສາ, ຊຸມຊົນ ແລະ ບັນຄູ່ຮ່ວມງານລະຫວ່າງປະເທດ.
ກິດຈະກຳ 57	ເຊື່ອມສານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນແຜນພັດທະນາ ແລະ ບົດປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.
ກິດຈະກຳ 58	ເຊື່ອມສານແຜນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນຍຸດທະສາດການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ (NBSAPs) ແລະ ແຜນພັດທະນາໃນລະດັບພາກພື້ນ.

ສາລະບານ

ຄຳນຳ	1
ຄຳຂອບໃຈ	3
ບົດຄັດຫຍໍ້	4
ສາລະບານ	11
ຄວາມໝາຍຕົວຫຍໍ້	13
ສາລະບານ ຕາຕະລາງ	15
ສາລະບານ ຮູບພາບ	16
I. ພາກສະໜີ	17
1.1 ຄວາມເປັນມາ	17
1.2 ຄວາມຈຳເປັນໃນການທົບທວນຄືນແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ຂອງ ສປປ ລາວ (NTAP)	18
1.3 ຄວາມສອດຄ່ອງຂອງ NTRAP 2026-2035 ກັບ KM-GBF ແລະ NBSAP 2026-2030	19
1.4 ຂະບວນການພັດທະນາ NTRAP 2026 - 2035	21
1.5 ເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ໃນ ສປປ ລາວ	22
1.6 ທົບທວນຄືນແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ (NTAP) ສະບັບທີ 1	26
1.6.1 ວິໄສທັດ, ເປົ້າໝາຍ, ແລະ ຈຸດປະສົງ	26
1.6.2 ຜົນສຳເລັດ	27
1.6.3 ປັດໄຈ/ຕົ້ນເຫດຂອງຜົນສຳເລັດ	34
1.6.4 ຊ່ອງຫວ່າງ	35
1.6.5 ບົດຮຽນທີ່ທອດຖອນໄດ້ຈາກແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1 (2010–2020)	36
1.7 ສະຖານະພາບຂອງເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ	37
1.8 ການຈັດລຳດັບບູລິມະສິດພື້ນທີ່ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ເພື່ອການຝື້ນຝຸ່ງເສືອໂຄ່ງ 2026-2035 ...	38
1.9 ສິ່ງທ້າທາຍຕໍ່ການຝື້ນຝຸ່ງເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ	41
ແຜນດຳເນີນງານຝື້ນຝຸ່ງເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 2	44
II. ແຜນດຳເນີນງານຝື້ນຝຸ່ງເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 2 (NTRAP 2026-2035)	45
2.1 ວິໄສທັດ Vision	45
2.2 ເປົ້າໝາຍ GOALS	45

2.3 ຈຸດປະສົງ OBJECTIVES.....	45
2.4 ກອບແນວຄວາມຄິດ: ສາເຫດຂອງການສູນພັນຂອງເສືອໃນ ສປປ ລາວ.....	46
2.5 ດ້ານນິຕິກຳ (Legal framework)	49
2.6 ຍຸດທະສາດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານຜື້ນູ່ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ 2026-2035.....	51
2.7 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານ ຜື້ນູ່ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ	61
2.7.1 ການກຳນົດໂຄງສ້າງການຈັດຕັ້ງ (Institutional Arrangements)	61
2.7.2 ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ.....	63
2.7.3 ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວ (Adaptive Management)	64
2.7.4 ຄວາມຮັບຜິດຊອບ (Accountability).....	65
ເອກະສານອ້າງອີງ.....	66
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1. ຍຸດທະສາດສຳລັບກິດຈະກຳ ແລະ ຕົວຊີ້ວັດ	68
ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2. ແຜນດຳເນີນງານຄຸ້ມຄອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ	92
ແຜນດຳເນີນງານຄຸ້ມຄອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ	92
1. ບົດຄັດຫຍໍ້.....	93
2. ສິນທິສັນຍາ CITES ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕາ XIII	95
3. ການຈຳແນກພັນທຸກຳເສືອ ແລະ ຄຸນຄ່າດ້ານການອະນຸລັກ	97
4. ແຜນດຳເນີນງານເພື່ອກ້າວໄປສູ່ການປິດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ	98
5. ການຫັນປ່ຽນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ເປັນສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.	101
6. ການໂອນເສືອໄປຍັງເຂດອະນຸລັກ ແລະ ສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.	102
7. ກາລຸນຍະຄາດ.....	103
8. ຂໍ້ແນະນຳກ່ຽວກັບການນຳເສືອໂຄ່ງ ປ່ອຍຄົນສູ່ທຳມະຊາດ	103
9. ສະຫຼຸບ.....	104
ແຜນໄລຍະເວລາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.....	105

ຄວາມໝາຍຕົວຫຍໍ້

ASEAN	ສະມາຄົມບັນດາປະເທດອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້
ADB	ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ
BZ	ເຂດກັນຊິນ
CCA	ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍການອະນຸລັກຂອງຊຸມຊົນ
CITES	ສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍຊະນິດພັນພືດ ແລະ ສັດປ່າທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນລະຫວ່າງຊາດ
CUZ	ເຂດຄວບຄຸມການນໍາໃຊ້
EPF	ກອງທຶນປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ
EIA	ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
IEE	ການກວດສອບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
IWT	ການຄ້າຂາຍສັດປ່າຜິດກົດໝາຍ
GTRP	ໂຄງການພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງທົ່ວໂລກ
GoL	ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ
KM-GBF	ກອບການຮ່ວມມືດ້ານຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນໂລກ ຄຸນມິງ-ມິງເຣອານ (Kunming-Montreal)
KFW	Kreditanstalt für Wiederaufbau, ທະນາຄານພັດທະນາຂອງລັດເຢຍລະມັນ
Lao PDR	ສປປ ລາວ
IUCN	ອົງການສາກົນເພື່ອການອະນຸລັກທຳມະຊາດ
NPA	ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ
NBSAP	ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ
NTAP	ແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ
NTRAP	ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ
NEPL NPA	ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳແອັດ-ຜູເລີຍ
PES	ການຈ່າຍເງິນຊົດເຊີຍສຳລັບການບໍລິການທາງລະບົບນິເວດ
PLUP	ການວາງແຜນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ
SMART	ເຄື່ອງມືຕິດຕາມກວດກາພື້ນທີ່ ແລະ ລາຍງານ
TCL	ພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ
TRC	ບັນດາປະເທດທີ່ຍັງມີເສືອໂຄ່ງອາໄສຢູ່
TPZ	ເຂດສະຫງວນເດັດຂາດ
VDF	ກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ
WCS	ກອງທຶນອະນຸລັກສັດປ່າ
WWF	ອົງການກອງທຶນອະນຸລັກທຳມະຊາດໂລກ

WB

ທະນາຄານໂລກ

WEFCOM

ກຸ່ມປ່າໄມ້ພາກຕາເວັນຕົກ

ສາລະບານ ຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ 1 : ພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLS) ທົ່ວ ສປປ ລາວ	25
ຕາຕະລາງ 2 : ບົດສະຫຼຸບໂຄງການອະນຸລັກທົ່ວປະເທດໃນໄລຍະປີ 2010–2020	31
ຕາຕະລາງ 3. ສິ່ງທ້າທາຍຕໍ່ການອະນຸລັກ ແລະ ການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ	41
ຕາຕະລາງ 4. ໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ເສືອ - ຈັດປະເພດຕາມຜົນກະທົບໂດຍກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ	46
ຕາຕະລາງ 5. ນິຕິກຳແຫ່ງຊາດທີ່ສະໜັບສະໜູນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ.	49

ສາລະບານ ຮູບຟາບ

ຮູບຟາບທີ 1 : ປະເພດປ່າ ແລະ ພື້ນທີ່ປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ຂອງ ສປປ ລາວ (ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກົມປ່າໄມ້ 2022)	23
ຮູບຟາບທີ 2 : ພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ (NTAP 2010-2020).....	24
ຮູບຟາບທີ 3: ປ່າສະຫງວນນ້ຳປຸຍ ແລະ ເຂດເຊື່ອມຕໍ່ກັບດອຍພູຄາ ປະເທດໄທ	40
ຮູບຟາບທີ 4. ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ໄລຍະເວລາໃນການເຫັນຜົນ ສຳລັບອົງ ປະກອບຕ່າງໆຂອງແບບຈຳລອງແນວຄວາມຄິດ ທີ່ສາມາດຕິດຕາມກວດກາໄດ້ໃນແຕ່ລະໄລຍະ. (ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: WILKIE ET AL., 2006).....	64

I. ພາກສະໜີ

1.1 ຄວາມເປັນມາ

ໃນໄລຍະໜຶ່ງສັດຕະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ເສືອໂຄ່ງອິນດູຈີນ (*Panthera tigris*) ໄດ້ປະສົບກັບການຫຼຸດລົງຢ່າງຮຸນແຮງ ທັງໃນດ້ານ ຈຳນວນປະຊາກອນ ແລະ ການແຜ່ກະຈາຍທາງພູມສາດ ໃນ 13 ປະເທດທີ່ເປັນຖິ່ນອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ໂລກ – ລາວ, ບັງກະລາເທດ, ມຸຖານ, ກຳປູເຈຍ, ຈີນ, ອິນເດຍ, ອິນໂດເນເຊຍ, ມາເລເຊຍ, ມຽນມາ, ເນປານ, ຮັດເຊຍ, ໄທ, ແລະ ຫວຽດນາມ (Dinerstein et al., 2006). ປະຈຸບັນ, ພວກມັນອາໄສຢູ່ໃນພຽງແຕ່ປະມານ 7% ຂອງເຂດແຜ່ກະຈາຍໃນປະຫວັດສາດຂອງພວກມັນໃນອາຊີ. ການປະເມີນທົ່ວໂລກຫຼ້າສຸດຄາດຄະເນວ່າ ຍັງເຫຼືອເສືອຢູ່ໃນທຳມະຊາດ 5,574 ໂຕ, ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນ 74% ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2010, ເມື່ອປະຊາກອນຖືກຄາດຄະເນວ່າປະມານ 3,200 ໂຕ (GTF 2023). ສິ່ງທີ່ໜ້າສັງເກດຄື: ຈຳນວນເສືອໂຄ່ງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ໃນຫຼາຍປະເທດທີ່ເປັນຖິ່ນອາໄສຂອງພວກມັນ, ລວມທັງ ມຸຖານ, ຈີນ, ອິນເດຍ, ເນປານ, ແລະ ຮັດເຊຍ, ອັນເນື່ອງມາຈາກຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກທີ່ເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນໃນໄລຍະໜຶ່ງທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ.

ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງທີ່ຍັງຫຼົງເຫຼືອຢູ່ໃນປະຈຸບັນ ຖືກຈຳກັດແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສເປັນພື້ນທີ່ປ່າໂດດດ່ຽວ ຖືກຕັດແຍກກະແຈກກະຈາຍຫ່າງໄກຈາກກັນໃນ 13 ປະເທດຂອງອາຊຽນ (ເຊິ່ງເສືອໂຄ່ງ ເປັນສັດທີ່ໃກ້ສູນພັນ (Endangered) ຕາມບັນຊີແດງຂອງ IUCN (2014), ແລະ ລວມຢູ່ໃນບັນຊີ I ຂອງ CITES ທີ່ຫ້າມການຄ້າຂາຍລະຫວ່າງປະເທດທຸກຮູບແບບ. ຊຶ່ງການປະເມີນໃນປະຈຸບັນເຫັນວ່າເສືອໂຄ່ງໄດ້ສູນພັນໄປແລ້ວ (extirpated) ຈາກ ກຳປູເຈຍ; ຫຼາຍໆພາກຂອງ ຈີນ (ລວມທັງ ຜູ້ຈຽນ, ຈຽງຊີ, ກວາງຕຸ້ງ, ເຈ້ຈຽງ, ຊານຊີ, ແລະ ຫູໜານ); ແລະ ແຫຼມເກົາຫຼີ.

ຢູ່ ສປປ ລາວ ພາຍໃຕ້ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ ໄດ້ກຳນົດເສືອໂຄ່ງ ເປັນສັດປ່າຫວງທຳມ ຢູ່ໃນບັນຊີ I. ດັ່ງທີ່ຮູ້ແລ້ວວ່າເສືອໂຄ່ງເປັນຊະນິດພັນບູລິມະສິດໃນການອະນຸລັກຂອງ ສປປ ລາວ, ເນື່ອງຈາກມີບົດບາດສຳຄັນທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາໃນຖານະເປັນສັດນັກລ່າ ແລະ ປະກອບສ່ວນໃນການຮັກສາຄວາມສົມບູນ ແລະ ການເຮັດວຽກຂອງລະບົບນິເວດໃນປ່າທຳມະຊາດ. ຖ້າພື້ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງມີຄວາມອຸດົມສົມບູນແລ້ວຈະເຮັດໃຫ້ລະບົບນິເວດມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ, ລວມທັງການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງນ້ຳຈືດ, ການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການສະໜອງອາຫານ ແລະ ຊັບພະຍາກອນອື່ນໆໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນ. ດັ່ງນັ້ນ, ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງຈະໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ, ສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດຜ່ອມໆກັນ, ເຊິ່ງເປັນການປະຕິບັດຕາມຫຼັກການທີ່ວ່າ ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແມ່ນການສະໜັບສະໜູນຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ດີຂອງມະນຸດອີກດ້ວຍ¹.

ເພື່ອເປັນການຮັບຮູ້ເຖິງຄວາມຮີບດ່ວນໃນທົ່ວໂລກກ່ຽວກັບວຽກງານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ, ຊຶ່ງທຸກໆປະເທດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງໄດ້ໃຫ້ຄຳໝັ້ນສັນຍາທີ່ຈະຫຼຸດຜ່ອນບັນຫາປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງຫຼຸດລົງ. ໃນກອງປະຊຸມສຸດຍອດກ່ຽວກັບເສືອໂຄ່ງທີ່ St. Petersburg ໃນປີ 2010, ບັນດາລັດຖະບານໄດ້ຮັບຮອງເອົາໂຄງການພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນທົ່ວໂລກ (Global Tiger Recovery Program - GTRP) ແລະ ການແລກປ່ຽນຈຸດປະສົງເປົ້າໝາຍຮ່ວມກັນທີ່ຈະເພີ່ມຈຳນວນປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດໃຫ້ເປັນສອງເທົ່າພາຍໃນປີ 2022 (TX2). ໃນປີ 2010, ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, ໃນຖານະທີ່ເປັນໜຶ່ງໃນບັນດາປະເທດສຸດທ້າຍທີ່ມີປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງອິນດູຈີນທີ່ໄດ້ຮັບການຍິ່ງຍິນວ່າສາມາດ

¹ WWF. 2016. Tiger Overview. [Accessed: Oct. 12/16]. <http://www.worldwildlife.org/species/tiger>

ສືບພັນໄດ້, ໄດ້ໃຫ້ຄຳໝັ້ນສັນຍາທີ່ຈະເຮັດວຽກຮ່ວມກັບປະຊາຄົມສາກົນເພື່ອປົກປ້ອງສັດຊະນິດນີ້. ແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອແຫ່ງຊາດ (NTAP) ສະບັບທີໜຶ່ງ ປີ 2010–2020 ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນເພື່ອເປັນທິດທາງໃນຄວາມພະຍາຍາມນີ້, ໂດຍມີເປົ້າໝາຍຄື: “ເພີ່ມຂະໜາດຂອງປະຊາກອນເສືອທີ່ສາມາດສືບພັນໄດ້ຢູ່ເຂດ ນ້ຳແອັດ–ພູເລີຍ; ຮັກສາການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານລະບົບນິເວດທົ່ວເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອ (TCLs); ແລະ ສ້າງຂໍ້ມູນພື້ນຖານກ່ຽວກັບເສືອໂຄ່ງໃນທົ່ວປະເທດໃຫ້ສຳເລັດພາຍໃນປີ 2020”.

ເຖິງແມ່ນວ່າມີຄວາມຕັ້ງໃຈເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ການລົງທຶນທີ່ໄດ້ເຮັດໂດຍບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງຂອງລັດຖະບານ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານດ້ານການອະນຸລັກ, ແຕ່ບໍ່ມີການບັນທຶກເສືອໂຄ່ງທີ່ຖືກຍັ້ງຢືນວ່າພົບເຫັນຢູ່ ນ້ຳແອັດ–ພູເລີຍ, ຫຼື ພື້ນທີ່ອື່ນໆໃນທົ່ວ ສປປ ລາວ, ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2013 ເປັນຕົ້ນມາ. ການບໍ່ພົບເຫັນນີ້ເປັນເວລາດົນກວ່າໜຶ່ງທົດສະວັດແລ້ວ ຊຶ່ງໃຫ້ເຫັນເຖິງ ການຫຼຸດລົງຢ່າງຮຸນແຮງ ແລະ ການອາດສູນພັນ ຂອງປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງທີ່ເຄີຍອາໄສຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

ການສູນເສຍເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນເກີດມາຈາກ ການລ່າສັດຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ, ການຫຼຸດລົງຢ່າງກວ້າງຂວາງຂອງເຫຍື່ອ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິຜົນພຽງພໍ ພາຍໃນພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນ ໃນໄລຍະການປະຕິບັດ NTAP. ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຈຳເປັນໃນການພະຍາຍາມແຫ່ງຊາດຄັ້ງໃໝ່ ໃນການທີ່ຈະມີຍຸດທະສາດ ແລະ ມີຊັບພະຍາກອນທີ່ດີ ເພື່ອຝຶນຝຸ່ນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ສ້າງປະຊາກອນເຫຍື່ອຄືນໃໝ່, ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂທີ່ເອື້ອອຳນວຍທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການຝຶນຕົວຂອງເສືອໂຄ່ງໃນອະນາຄົດ.

1.2 ຄວາມຈຳເປັນໃນການທົບທວນຄືນແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ຂອງ ສປປ ລາວ (NTAP)

ເຖິງຈະຮັບຮູ້ວ່າ ເສືອໂຄ່ງອາດຈະສູນພັນໃນລະດັບຊາດແລ້ວ, ແຕ່ ສປປ ລາວ ຍັງຄົງມີທ່າແຮງໃນການຝຶນຕົວໃນໄລຍະຍາວທີ່ໂດດເດັ່ນ ເນື່ອງຈາກມີພູມສັນຖານປ່າໄມ້ທີ່ກວ້າງຂວາງ, ການມີຢູ່ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຂອງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຫຼັກ, ແລະ ຄວາມໄກ້ຄຽງທາງດ້ານພູມສາດກັບແຫຼ່ງກຳເນີດປະຊາກອນເສືອໃນປະເທດໄທ. ຄຸນລັກສະນະເຫຼົ່ານີ້ເຮັດໃຫ້ສປປ ລາວ ຢູ່ໃນຖານະເປັນພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມສາມາດໃນການສະໜັບສະໜູນ ການກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ຕາມທຳມະຊາດໃນອະນາຄົດ ໂດຍຜ່ານການແຜ່ກະຈາຍຈາກເຂດປ່າສະຫງວນທີ່ຢູ່ຕິດກັນໃນປະເທດໄທ.

ແຜນດຳເນີນງານເພື່ອການອະນຸລັກເສືອທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃໝ່ ຈຶ່ງໄດ້ຮັບຮອງເອົາ ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຍຸດທະສາດໃນການສຸມໃສ່—ປ່ຽນຈາກຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຕັ້ງເປົ້າໝາຍໃນການປົກປ້ອງປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງທີ່ມີຢູ່ ໄປສູ່ການສ້າງພື້ນຖານທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ, ສະຖາບັນ, ແລະ ການຄຸ້ມຄອງທີ່ຈຳເປັນສຳລັບການຝຶນຕົວຂອງເສືອໂຄ່ງໃນອະນາຄົດ.

ແຜນດຳເນີນງານທີ່ໄດ້ປັບປຸງໃໝ່ນີ້ຖືກປ່ຽນຊື່ເປັນ ແຜນດຳເນີນງານຝຶນຝຸ່ນເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ 2026–2035 (NTRAP 2026–2035), ເຊິ່ງໄດ້ເນັ້ນໜັກໃສ່: ການຝຶນຝຸ່ນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການຝຶນຝຸ່ນຖານປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງຢ່າງເປັນລະບົບ, ແລະ ການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ໂດຍສະເພາະກັບກຸ່ມປ່າຕາເວັນຕົກຂອງປະເທດໄທ (Western Forest Complex), ເຊິ່ງເປັນໜຶ່ງພື້ນທີ່ທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດທີ່ຍັງເຫຼືອຂອງເສືອປ່າໃນພາກພື້ນ.

NTRAP 2026–2035 ສະບັບປັບປຸງໃໝ່ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຕໍ່ການ ສ້າງບົດບາດຄືນໃໝ່ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນການອະນຸລັກເສືອໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ເພື່ອຈັດລຳດັບຄວາມສຳຄັນຂອງຊາດໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບກອບການສາກົນ

ທີ່ພື້ນດັ່ງກ່າວ, ລວມທັງ: ໂຄງການຝຶ້ນູ່ເສືອໂຄ່ງທົ່ວໂລກ (Global Tiger Recovery Program 2022–2034), ກອບຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນທົ່ວໂລກ ຄຸນໝິງ-ມິງເຣອານ (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework), ອະນຸສັນຍາວ່າດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ (CBD), ແລະ ສົນທິສັນຍາສາກົນວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍຊະນິດພັນສັດປ່າ ແລະ ພືດປ່າທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນລະຫວ່າງຊາດ (CITES). NTRAP ສະບັບປັບປຸງໃໝ່ນີ້ໄດ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນບັນດາຍຸດທະສາດເຫຼົ່ານີ້ ໂດຍຜ່ານການປັບປຸງການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການຝຶ້ນູ່ຊະນິດພັນສັດປ່າ, ແລະ ການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ.

ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ໄດ້ຍືນຍັນຄວາມໝາຍໝັ້ນຕໍ່ວຽກງານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງໃນທົ່ວໂລກ ໂດຍຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃຫ້ສອດຄ່ອງຕາມແຜນດຳເນີນງານຝຶ້ນູ່ເສືອໂຄ່ງໃນທົ່ວໂລກ (GTRP) ແຕ່ປີ 2022–2034. ໃນຖານະທີ່ ສປປ ລາວ ເປັນປະເທດທີ່ຍັງມີເສືອໂຄ່ງຫຼົງເຫຼືອຢູ່ (Tiger Range Country), ແລະ ໄດ້ຮັບຮອງເອົາວິໄສທັດຂອງແຜນດຳເນີນງານຝຶ້ນູ່ເສືອໂຄ່ງໃນທົ່ວໂລກ (GTRP) ກ່ຽວກັບການຝຶ້ນູ່ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ, ຝຶ້ນູ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສໃຫ້ເຊື່ອມຕໍ່ກັນ, ແລະ ຝຶ້ນູ່ໜ້າທີ່ການຂອງນິເວດວິທະຍາທີ່ເອື້ອອຳນວຍແກ່ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງທົ່ວອາຊີ. ຊຶ່ງທາງພາກລັດຖະບານໄດ້ໃຫ້ຄວາມມຸ່ງໝັ້ນທີ່ຊັດເຈນເພື່ອຝຶ້ນູ່ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ, ຕ້ານອາຊະຍາກຳສັດປ່າ, ຮັບປະກັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ, ສະໜັບສະໜູນການຮ່ວມມືຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນວຽກງານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງຮ່ວມກັນໃນທົ່ວໂລກ.

ສິ່ງສຳຄັນ ຂອງແຜນດຳເນີນງານຝຶ້ນູ່ເສືອໂຄ່ງ (NTRAP) ສະບັບປັບປຸງໃໝ່ດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນເພື່ອເສີມສ້າງຂັດຄວາມສາມາດ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນການດຶງດູດເອົາການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານວິຊາການ ແລະ ການເງິນ ຈາກບັນດາຄູ່ຮ່ວມງານສາກົນ ໂດຍຜ່ານການນຳສະເໜີແຜນດຳເນີນງານຝຶ້ນູ່ເສືອໂຄ່ງ ແລະ ລະບົບນິເວດຕາມຫຼັກການທາງວິທະຍາສາດ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງຊ່ວຍເສີມຂະຫຍາຍຂອດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃຫ້ໄປຕາມນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ຂອງ ສປປ ລາວ, ລວມທັງ: ຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ ຮອດປີ 2035 ແລະ ວິໄສທັດຮອດປີ 2050, ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ (NBSAP) ແຕ່ປີ 2026-2030, ແລະ ຍຸດທະສາດການປົກຫຸ້ມຂອງປ່າໄມ້ຂອງ ສປປ ລາວ ຮອດປີ 2030, ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ (NSDP) 5 ປີ ຄັ້ງທີ 10 ແຕ່ປີ 2026-2030, ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ວຽກງານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃສ່ເປົ້າໝາຍທີ່ກວ້າງຂວາງຂຶ້ນ ກ່ຽວກັບການປົກປ້ອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ, ຄວາມຍືດຍຸ່ນຕໍ່ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ, ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້, ແລະ ການພັດທະນາຊຸມນະບົດ.

1.3 ຄວາມສອດຄ່ອງຂອງ NTRAP 2026-2035 ກັບ KM-GBF ແລະ NBSAP 2026-2030

ແຜນດຳເນີນງານຝຶ້ນູ່ເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ (NTRAP) ສະບັບປັບປຸງ 2026–2035 ເປັນການປະກອບສ່ວນໂດຍກົງໃສ່ເປົ້າໝາຍ ແລະ ຄາດໝາຍຂອງອະນຸສັນຍາ ຄຸນໝິງ-ມິງເຣອານ (KM-GBF 2050) ວ່າດ້ວຍກອບການຮ່ວມມືໃນການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນໃນທົ່ວໂລກ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍຄຳໝັ້ນສັນຍາຂອງ ສປປ ລາວ ຕາມ ອະນຸສັນຍາ ວ່າດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ (CBD), ຊຶ່ງໄດ້ລະບຸລາຍລະອຽດຢູ່ໃນແຜນຍຸດທະສາດວ່າດ້ວຍຊີວະນາໆພັນ ຂອງ ສປປ ລາວ ແຕ່ປີ 2026-2030. ເຊິ່ງແຜນດັ່ງກ່າວຈະສະໜັບສະໜູນ ໃຫ້ບັນດາເປົ້າໝາຍຂອງ GBF ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- i. **ເປົ້າໝາຍ A** – ຫຼຸດຜ່ອນໄພຄຸກຄາມຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ: ໂດຍການຝຶ້ນຟູຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ຝຶ້ນຟູຊະນິດພັນເຫຍື່ອ ແລະ ເພີ່ມທະວີຄວາມອາດສາມາດໃນການຕ້ານການລ່າສັດປ່າ, ເຊິ່ງແຜນດັ່ງກ່າວຈະຊ່ວຍໃຫ້ຈຳນວນຊະນິດພັນເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນບັນຫາຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ.
- ii. **ເປົ້າໝາຍ B** – ການນຳໃຊ້ຊີວະນາໆພັນແບບຍືນຍົງ: ຊຶ່ງແຜນດັ່ງກ່າວຈະສົ່ງເສີມການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງຕາມແຜນຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ ແລະ ການຝຶ້ນຟູປ່າແຫ່ງຊາດ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນຢ່າງມີຄວາມຮັບຜິດ ຊອບ ແລະ ເປັນທຳ.
- iii. **ເປົ້າໝາຍ C** – ຄວາມສະເໝີພາບໃນການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ: ແຜນດັ່ງກ່າວປະກອບດ້ວຍຂໍ້ກຳນົດກ່ຽວກັບການອະນຸລັກບົນຝື້ນຖານທີ່ອີງໃສ່ຊຸມຊົນເປັນຫຼັກ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດແບບຍືນຍົງ, ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດໂດຍກົງ ແລະ ທັງເປັນຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຕັ້ງໜ້າໃນວຽກງານການປົກປ້ອງຊີວະນາໆພັນ.
- iv. **ເປົ້າໝາຍ D** – ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ການເຊື່ອມສານຂໍ້ມູນ: ໂດຍການລົງທຶນໃສ່ໃນດ້ານຂີດຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນ, ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືລະຫວ່າງອົງການຈັດຕັ້ງຕ່າງໆ, ແລະ ການເຊື່ອມສານຊີວະນາໆພັນໃຫ້ເປັນແຜນຍຸດທະສາດໃນການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ, ເຊິ່ງຍຸດທະສາດດັ່ງກ່າວຈະສະໜັບສະໜູນການເຊື່ອມສານໃນການພິຈາລະນາດ້ານຊີວະນາໆພັນເຂົ້າໃນຂະແໜງການຕ່າງໆ.

ສະນັ້ນ, NTRAP ສະບັບປັບປຸງໃໝ່ດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະເສີມຂະຫຍາຍພາລະບົດບາດ ຂອງ ສປປ ລາວ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄາດໝາຍທົ່ວໂລກຂອງອະນຸສັນຍາວ່າດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ (CBD) ແລະ ເສີມສ້າງຄວາມອາດສາມາດໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ ເພື່ອປົກປ້ອງຊະນິດພັນທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ, ຝຶ້ນຟູລະບົບນິເວດ, ແລະ ສົ່ງເສີມການມີສ່ວນຮ່ວມໃນວຽກງານອະນຸລັກ.

ແຜນດຳເນີນງານດັ່ງກ່າວສະໜັບສະໜູນບັນດາຄາດໝາຍ ຂອງ ສປປ ລາວ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- v. **ເປົ້າໝາຍແຫ່ງຊາດ ທີ 3** – ຮອດປີ 2030, ຢ່າງໜ້ອຍ 30% ຂອງພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ ແລະ ແຫຼ່ງນ້ຳ, ໂດຍສະເພາະພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງລະບົບນິເວດ ຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດເປັນພື້ນທີ່ອະນຸລັກ, ແລະ ຄຸ້ມຄອງຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ໂດຍອີງໃສ່ຕົວແທນທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ, ພື້ນທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັນ, ແລະ ລະບົບກົນໄກໃນການຄຸ້ມຄອງໃຫ້ສະເໝີພາບກັນ ຂອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ພື້ນທີ່ອື່ນໆທີ່ມີມາດຕະການໃນການອະນຸລັກຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ໃນຂະນະດຽວກັນກໍ່ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ການນຳໃຊ້ແບບຍືນຍົງນັ້ນສອດຄ່ອງກັບຜົນໄດ້ຮັບຂອງການອະນຸລັກ, ພ້ອມທັງຮັບຮູ້ ແລະ ເຄົາລົບສິດທິຂອງຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ.
- vi. **ເປົ້າໝາຍແຫ່ງຊາດ ທີ 4** – ຮອດປີ 2030, ຕ້ອງໃຫ້ສຳເລັດຂະບວນການໃນການກຳນົດ ຊະນິດພັນທີ່ຢູ່ໃນບັນຊີແດງລະດັບຊາດ ແລະ ຊະນິດພັນທີ່ຖືກໄພຄຸກຄາມ; ແຜນດຳເນີນງານໃນການຝຶ້ນຟູ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ສຳລັບການຝຶ້ນຟູ ຊະນິດພັນບູລິມະສິດ ທີ່ຈັດຢູ່ໃນບັນຊີ: ສ່ຽງຕໍ່ການສູນພັນ (Endangered) ຫຼື ສ່ຽງຕໍ່ການສູນພັນຂັ້ນວິກິດ (Critically Endangered); ແລະ ຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຄົນກັບສັດປ່າ ຈະຕ້ອງໃຫ້ຫຼຸດຜ່ອນລົງ 50%. (ຈຳນວນສະສົມ / ເປີເຊັນ).

vii. ເປົ້າໝາຍແຫ່ງຊາດ ທີ 5 ແລະ 9 – ຮອດປີ 2030, ບັນດາກົດໝາຍ, ລະບຽບການທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາພັນສັດ ແລະ ພັນຜິດ ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ການນໍາໃຊ້ຊະນິດພັນສັດປ່າແບບຍືນຍົງໂດຍມີການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ໂດຍສະເພາະ ທຸລະກິດຄ້າຂາຍສັດປ່າ, ຕ້ອງຜ່ານການປຶກສາຫາລືກັບຊຸມຊົນ ແລະ ຊົນເຜົ່າທີ່ຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ.

1.4 ຂະບວນການພັດທະນາ NTRAP 2026 - 2035

ແຜນດໍາເນີນງານ NTRAP 2026–2035 ໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ແລະ ອອກແບບຂຶ້ນໂດຍຜ່ານຂະບວນການວາງແຜນປຶກສາຫາລືໃນລະດັບສູນກາງຫຼາຍຄັ້ງ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກການ, ຄວາມເປັນເຈົ້າການຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ ແລະ ສາມາດນໍາໃຊ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນໄລຍະຍາວ. ເຊິ່ງຂະບວນການດັ່ງກ່າວໄດ້ລິເລີ່ມໂດຍການແຕ່ງຕັ້ງຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳໃນຂັ້ນສູນກາງ ໂດຍຮອງລັດຖະມົນຕີ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເປັນປະທານ ແລະ ປະກອບດ້ວຍຜູ້ຕາງໜ້າຈາກບັນດາກະຊວງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ບັນດາອົງການອະນຸລັກຕ່າງໆ ທີ່ໃຫ້ທິດຊີ້ນຳ, ທິດທາງນະໂຍບາຍ, ແລະ ສິດອຳນາດໃນການຕັດສິນໃຈ.

ຈັດກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືໃນລະດັບທົ່ວປະເທດກັບຜູ້ຕາງໜ້າຈາກບັນດາປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດທັງໝົດທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນພື້ນທີ່ກຳນົດເປັນເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs), ພ້ອມດ້ວຍອຳນາດການປົກຄອງໃນຂັ້ນແຂວງ, ບັນດາສະຖາບັນການສຶກສາ, ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມແຫ່ງຊາດ (CSOs), ອົງການສາກົນທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ (IUCN, WWF, WCS), ພະນັກງານອະນຸລັກ, ບັນດາຜູ້ໃຫ້ທິນ, ແລະ ສະຖາບັນການເງິນ ຄື ທະນາຄານໂລກ. ຊຶ່ງໃນກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວເປັນເຄື່ອງມືໃນການວິເຄາະ, ລວມທັງ ການວິເຄາະໄພຄຸກຄາມ ແລະ ສາເຫດ, ການປະເມີນຂີດຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນ, ແລະ ການຈັດລຳດັບຄວາມສຳຄັນທາງດ້ານຍຸດທະສາດ, ເພື່ອປະເມີນສະພາບການອະນຸລັກໃນປະຈຸບັນ, ສິ່ງທ້າທາຍ, ໂອກາດ, ແລະ ເງື່ອນໄຂທີ່ເອື້ອອຳນວຍຕ່າງໆ. ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມໄດ້ຮ່ວມກັນແລກປ່ຽນວິໄສທັດໃນການຝຶນຝູ, ເປົ້າໝາຍໃນໄລຍະຍາວ, ຈຸດປະສົງທີ່ສາມາດຊີ້ວັດໄດ້, ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນການຄຸ້ມຄອງເບື້ອງຕົ້ນ.

ຫຼັງຈາກແລ້ວກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລື, ທີມງານວິຊາການໄດ້ສັງລວມຜົນໄດ້ຮັບຂອງກອງປະຊຸມ, ທົບທວນບັນດາເອກະສານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງທາງວິທະຍາສາດ ແລະ ຂໍ້ມູນຫຼ້າສຸດໃນການຕິດຕາມປະເມີນຜົນ, ດໍາເນີນການວິເຄາະຊ່ອງຫວ່າງທາງດ້ານນະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍ, ແລະ ເຊື່ອມສານກັບຂໍ້ມູນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດທີ່ດີທີ່ສຸດຂອງສາກົນ ແລະ ກອບວຽກງານການຝຶນຝູເສືອໂຄ່ງໃນພາກພື້ນ. ຊຶ່ງຮ່າງແຜນດໍາເນີນງານດັ່ງກ່າວໄດ້ສົ່ງໃຫ້ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງຢູ່ຂັ້ນສູນກາງ, ຊຽວຊານ, ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອທົບທວນທັງ ດ້ານເຕັກນິກ, ຄຳຄິດເຫັນດ້ານເນື້ອໃນ, ແລະ ຂໍ້ສະເໜີເພື່ອປັບປຸງ.

ຈັດກອງປະຊຸມຮັບຮອງແຜນດໍາເນີນງານລະດັບຊາດ ເພື່ອຍືນຍັນຄວາມຖືກຕ້ອງທາງດ້ານເຕັກນິກວິຊາການ, ຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການດໍາເນີນງານ, ຄວາມສອດຄ່ອງລະຫວ່າງຂະແໜງການຕ່າງໆ, ການພິຈາລະນາທາງດ້ານການເງິນ, ແລະ ພາລະບົດບາດຂອງແຕ່ລະຂະແໜງການ.

ການທົບທວນປັບປຸງຄັ້ງສຸດທ້າຍ ເພື່ອຮັບປະກັນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບແຜນຍຸດທະສາດການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ, ກອບວຽກງານທາງດ້ານນິຕິ, ແລະ ຄຳໝັ້ນສັນຍາຕໍ່ການປົກປ້ອງຊີວະນາໆພັນໃນທົ່ວໂລກ ເຊັ່ນວ່າ: ແຜນງານຝຶນຝູ

ເສືອໂຄ່ງທົ່ວໂລກ ແລະ ອະນຸສັນຍາ ຄຸນໝິງ-ມິງເຣອານ ວ່າດ້ວຍກອບການຮ່ວມມືໃນການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນໃນທົ່ວໂລກ.

ໂດຍຜ່ານຂະບວນການດັ່ງກ່າວນີ້, ແຜນດຳເນີນງານ NTRAP 2026–2035 ເປັນແຜນຍຸດທະສາດທີ່ໄດ້ຮັບ ການຮັບຮອງໃນລະດັບຊາດ ເພື່ອເປັນຄູ່ມືໃນການຂັບເຄື່ອນວຽກງານການຝຶ້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຍື່ອທີ່ເປັນອາຫານຫຼັກ ຂອງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ ໄລຍະສິບປີຕໍ່ໜ້າ.

1.5 ເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ໃນ ສປປ ລາວ

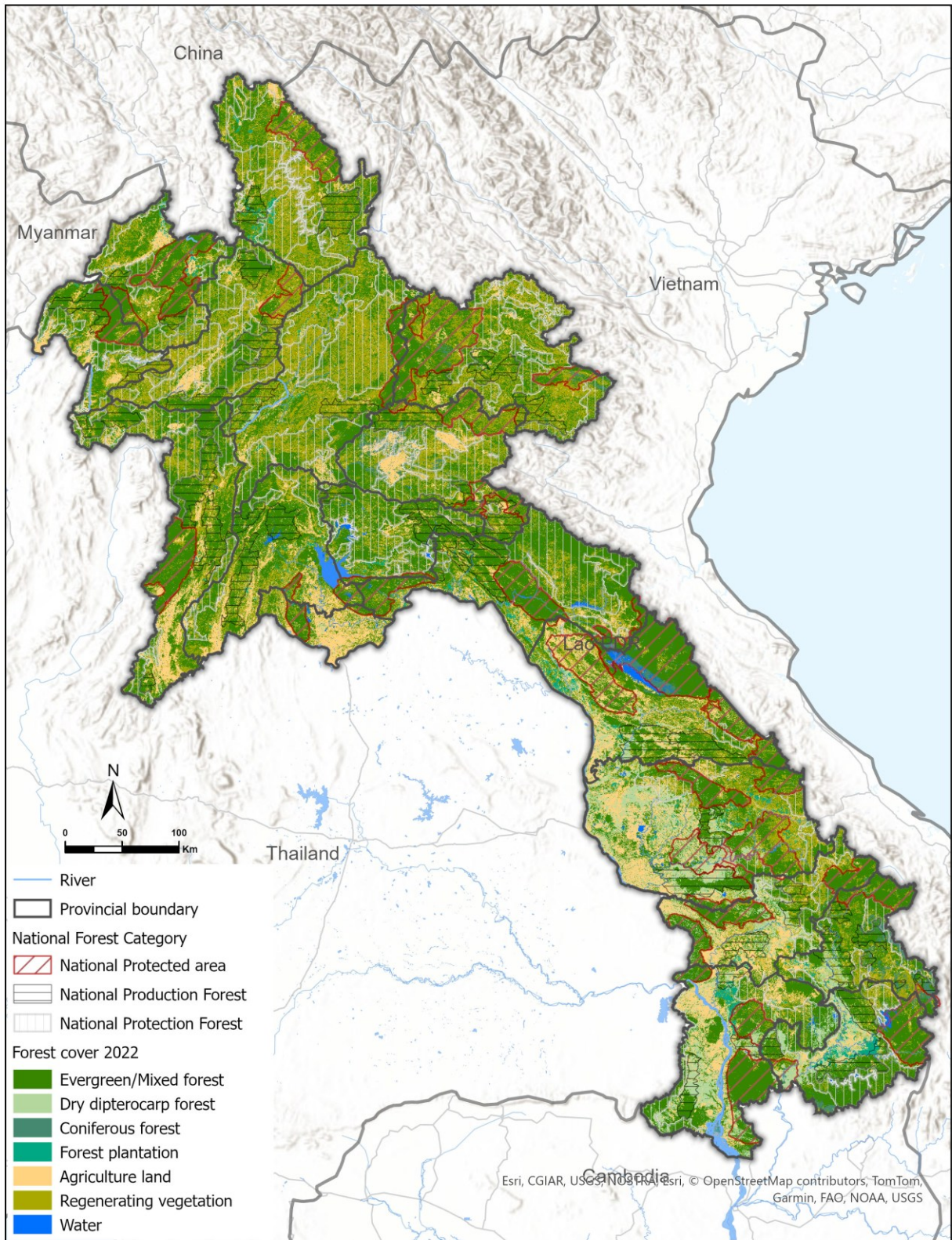
ມີຢ່າງໜ້ອຍ 8 ເຂດຜື່ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ໄດ້ຖືກກຳນົດໃນທົ່ວປະເທດ ຢູ່ໃນແຜນດຳເນີນງານ ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດສະບັບທຳອິດ, ແລະ ຖືກຈັດແບ່ງອອກເປັນ 4 ປະເພດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ (ຕາຕະລາງ 2).

TCL ປະເພດ 1: ເຂດຜື່ນທີ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສເພື່ອສະໜັບສະໜູນເສືອໂຄ່ງຢ່າງໜ້ອຍ 100 ໂຕ, ມີຫຼັກຖານການແຜ່ຜັນໃນ ຫຼາຍທິດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ມີລະດັບໄພຄຸກຄາມໜ້ອຍທີ່ສຸດຫາປານກາງ, ແລະ ມີມາດຕະການອະນຸລັກທີ່ຖືກນຳໃຊ້ຢູ່ ແລ້ວ.

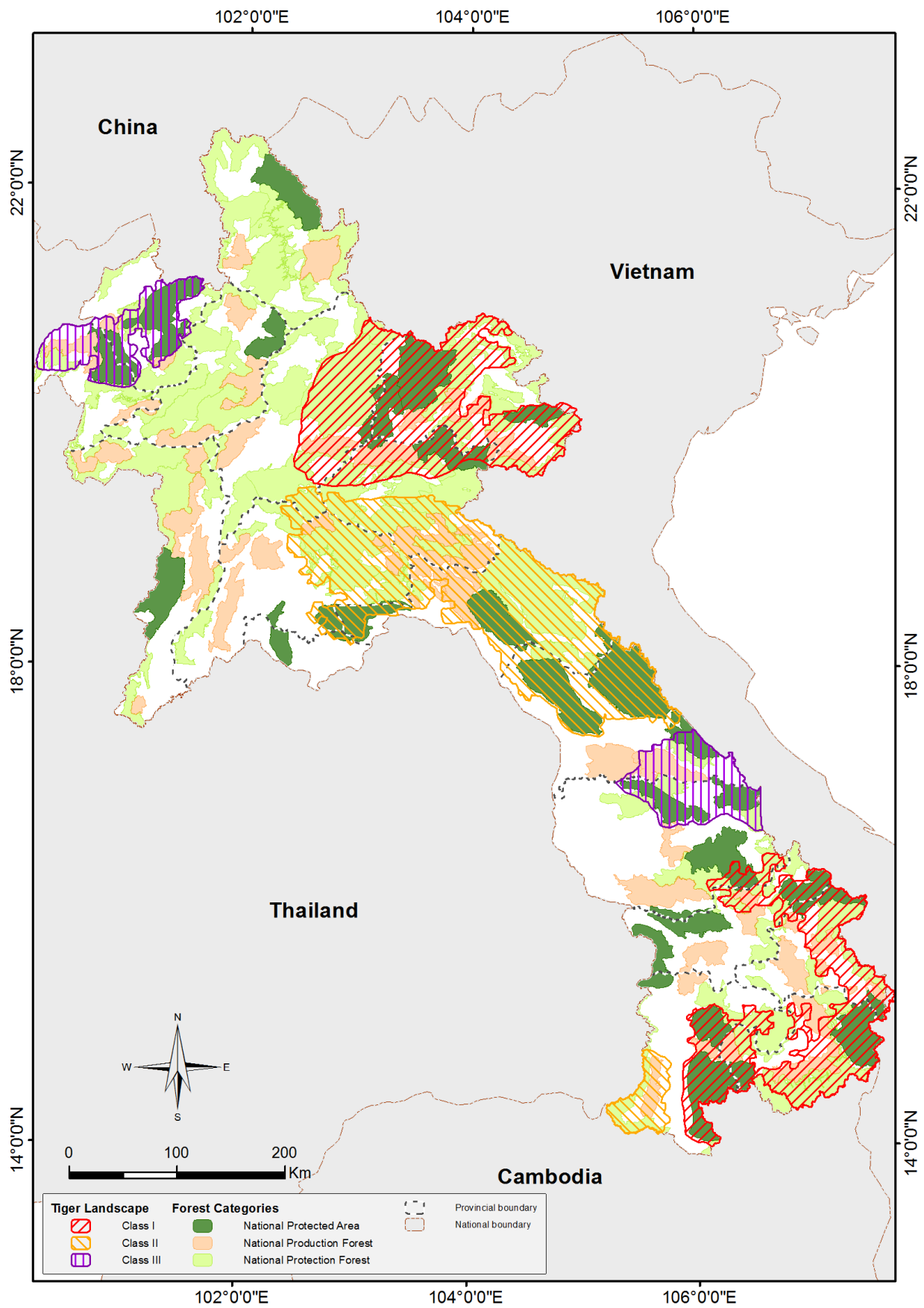
TCL ປະເພດ 2: ເຂດຜື່ນທີ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສພຽງພໍສຳລັບເສືອ 50 ໂຕ, ມີລະດັບໄພຄຸກຄາມປານກາງ, ແລະ ມີຜື່ນຖານ ການອະນຸລັກທີ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຮັບການປັບປຸງ.

TCL ປະເພດ 3: ເຂດຜື່ນທີ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສເພື່ອສະໜັບສະໜູນເສືອຈຳນວນໃດໜຶ່ງ, ແຕ່ມີລະດັບໄພຄຸກຄາມປານກາງຫາ ສູງ, ແລະ ມີການລົງທຶນດ້ານການອະນຸລັກໜ້ອຍທີ່ສຸດ.

TCLs ທີ່ມີທ່າແຮງ: ເຂດຜື່ນທີ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ມີທ່າແຮງລວມມີທັງ “ເຂດບຸລິມະສິດໃນການສຳຫຼວດ” ເຊິ່ງເປັນຜື່ນທີ່ ກວ້າງໃຫຍ່ຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ມີທ່າແຮງ ໂດຍມີຜົນກະທົບຂອງມະນຸດຕໍ່າ ເຊິ່ງສະຖານະພາບຂອງເສືອໂຄ່ງບໍ່ເປັນທີ່ ຮູ້ຈັກ (ຫຼື ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການສຳຫຼວດນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 1995) ແລະ “ເຂດການຝຶ້ນຜູ້” ເຊິ່ງເປັນຜື່ນທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ທີ່ຄ້າຍຄືກັນ ຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ມີທ່າແຮງ ມີຜົນກະທົບຂອງມະນຸດຕໍ່າ ແຕ່ຄວາມພະຍາຍາມໃນການສຳຫຼວດນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 1995 ຍັງບໍ່ທັນເປີດເຜີຍຫຼັກຖານການພົບເຫັນເສືອໂຄ່ງ.

ຮູບພາບທີ 1 : ປະເພດປ່າ ແລະ ຜືນທີ່ປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ຂອງ ສປປ ລາວ (ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ກົມປ່າໄມ້ 2022)

ຮູບພາບທີ 2 : ຜືນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ (NTAP 2010-2020).

ຕາຕະລາງ 1 : ພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLS) ທົ່ວ ສປປ ລາວ

ປະເພດ TCLs	TCLs (ຊື່ພື້ນທີ່)	ລະຫັດ TCL ທົ່ວໂລກ	ເນື້ອທີ່ (km ²)
TCL ປະເພດ 1			
	ນ້ຳເອັດ-ພູເລີຍ TCL (ນ້ຳເອັດ-ພູເລີຍ, ນ້ຳຊຳ, ແລະ ພູສະບົດ-ພູຈິງ)	# 35	25,978
	ພາກໃຕ້ຂອງລາວ (ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊຊັບ, ດົງອຳພາມ, ເຊປຽນ ແລະ ດົງຫົວສາວ, ແລວທາງເຊື່ອມຕໍ່ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ)	# 27	19,996
TCL ປະເພດ 2			
	ພາກກາງຂອງລາວ (ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳກະດິງ, ນາກາຍ-ນ້ຳເທີນ, ແລະ ພູຫິນປູນ, ລຸ່ມນ້ຳມ່ວນ-ນ້ຳງ່ວງ, ພູອອມວອຍ, ລຸ່ມນ້ຳງຽບ 1, ພາກໃຕ້ຂອງຊຽງຂວາງ)	# 34	36,317
	ປ່າປ້ອງກັນຂອງແຂວງ ດົງຄັນທຸງ (ພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງໃຕ້ຂອງລາວ)	# 26	2,526
TCL ປະເພດ 3			
	ພື້ນທີ່ພາຍໃນ ແລະ ຕິດກັບ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ຫິນຫໍ່ (ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ລາວິງ-ລາເວີນ, ພູຊ້າງແຮ່, ປ່າປ້ອງກັນຊຸນເຊໜອງມ້າ)	# 33	7,477
	ພື້ນທີ່ພາຍໃນ ແລະ ຕິດກັບ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳຫ້າ ແລະ ນ້ຳກ່ານ	# 36	7,315
TCLs ທີ່ມີທ່າແຮງ			
	ພື້ນທີ່ພາຍໃນ ແລະ ຕິດກັບ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊບ້ຽນວນ ແລະ ພູຊຽງທອງ	# 32	6,948
	ພື້ນທີ່ພາຍໃນ ແລະ ຕິດກັບ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳປຸຍ ແລະ ພູຜະນັງ	-	14,139
	ພື້ນທີ່ພາຍໃນ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ພູແດນດິນ	-	4,581

1.6 ທົບທວນຄືນແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ (NTAP) ສະບັບທີ 1

1.6.1 ວິໄສທັດ, ເປົ້າໝາຍ, ແລະ ຈຸດປະສົງ

1) ວິໄສທັດ

ແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1 ໄດ້ກຳນົດວິໄສທັດໄວ້ວ່າ: “ສປປ ລາວ ເປັນປະເທດທີ່ມີລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ອຸດົມສົມບູນຢ່າງກວ້າງຂວາງ ບ່ອນທີ່ເສືອສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້ຊົ່ວກາລະນານ, ເຊິ່ງຈະນຳມາເຊິ່ງຜົນປະໂຫຍດອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມແບບຍືນຍົງມາສູ່ປະຊາຊົນລາວທັງຊາດ.”

2) ເປົ້າໝາຍຮອດປີ 2020

ເປົ້າໝາຍຫຼັກຂອງແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1 ແມ່ນ “ເພີ່ມຈຳນວນປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ ໃນເຂດນ້ຳເອັດ-ພູເລີຍ, ຮັບປະກັນສ້າງເຂດເຊື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງຕ່າງໆ ເສື່ອມໂຍງເຂົ້າຫາກັນ ແລະ ສຳເລັດການສຳຫຼວດຂໍ້ມູນເສືອໂຄ່ງໃນທຸກໆພື້ນທີ່ອະນຸລກ ພາຍໃນປີ 2020.”

3) 7 ຈຸດປະສົງຍຸດທະສາດ

ເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍ ແລະ ວິໄສທັດຂ້າງເທິງນັ້ນ, ໄດ້ກຳນົດ 7 ຈຸດປະສົງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- (1) ໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ປຸກຈິດສຳນຶກໃຫ້ສາທາລະນະຊົນເຂົ້າໃຈ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການຝຶ້ນຝຸ ແລະ ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ.
- (2) ກຳນົດ ແລະ ໝາຍຂອບເຂດຫວງຫ້າມພາຍໃນປ່າສະຫງວນ ແລະ ເຂດທາງເດີນຂອງສັດ ເພື່ອເຊື່ອມຕໍ່ເຂດຫວງຫ້າມ ຢູ່ຕາມເຂດພື້ນທີ່ຕ່າງໆເຂົ້າຫາກັນ.
- (3) ເພີ່ມຄວາມເຂັ້ມງວດ ແລະ ປະສິດທິຜົນ ຂອງການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນ ເພື່ອຢຸດຕິການລ່າເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຄວບຄຸມການຄ້າຂາຍສັດປ່າ ທີ່ເປັນເຫຍື່ອເສືອໂຄ່ງ.
- (4) ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືກັບສາກົນເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການຄ້າ-ຂາຍເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື່ອ ຂ້າມຊາຍແດນ ກັບປະເທດເພື່ອນບ້ານ.
- (5) ເພີ່ມການຮ່ວມມືພາກສ່ວນຂະແໜງການຕ່າງໆພາຍໃນປະເທດ ເພື່ອຝຶ້ນຝຸ ແລະ ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ.
- (6) ກວດກາຕິດຕາມ ແລະ ແກ້ໄຂ ຫຼຸດຜ່ອນບັນຫາຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ລະຫວ່າງຄົນ ກັບ ເສືອໂຄ່ງ ໃນເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ.
- (7) ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ອົງການຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ, ຄວາມອາດສາມາດຂອງພະນັກງານ, ແລະ ກອງທຶນສະໜັບສະໜູນຢ່າງຍືນຍົງ ເພື່ອປະຕິບັດຕາມມາດຕາການຄຸ້ມຄອງຈັດສັນ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ກັບເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື່ອ ໃນເຂດພື້ນທີ່ປູລິມະສິດ ປະເພດ 1 ແລະ 2.

1.6.2 ຜົນສໍາເລັດ

ມີຄວາມຄືບໜ້າທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍຢ່າງໃນໄລຍະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດໍາເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1 (NTAP) ປີ 2010–2020, ໂດຍສະເພາະແມ່ນ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ກອບກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດ ແລະ ການຊຸກຍູ້ໂຄງການອະນຸລັກຕາມພື້ນທີ່ຕ່າງໆ, ລາຍລະອຽດມີດັ່ງນີ້:

1) ດ້ານນິຕິກຳ

ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດໍາເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1 ແມ່ນໄດ້ດໍາເນີນໄປພ້ອມກັບໄລຍະ ທີ່ມີການປະຕິຮູບຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນກອບຂອງ ກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍ ຂອງ ສປປ ລາວ ທີ່ຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ, ປ່າໄມ້ ແລະ ຊີວະນາໆຜັນ. ເຖິງແມ່ນວ່າປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດໄດ້ສືບຕໍ່ຫຼຸດລົງໃນໄລຍະນີ້ ຍ້ອນການລ່າສັດທີ່ຜິດ ກົດໝາຍ, ການສູນເສຍເຫຍື້ອ ແລະ ຄວາມກົດດັນຕໍ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ແຕ່ກອບກົດໝາຍທີ່ອໍານວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ ການອະນຸລັກໄດ້ມີການປັບປຸງດີຂຶ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ເຊິ່ງປັດຈຸບັນໄດ້ກາຍເປັນ ພື້ນຖານ ໃຫ້ແກ່ຍຸດທະສາດພື້ນຜູ້ ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ປີ 2026–2035. ໃນພາກສ່ວນນີ້ຈະສະຫຼຸບເຄື່ອງມືທາງດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍ ທີ່ສໍາຄັນທີ່ໄດ້ຮັບຮອງເອົາໃນໄລຍະດັ່ງກ່າວ ແລະ ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມກ່ຽວຂ້ອງຂອງມັນຕໍ່ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ.

2) ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງກອບຂອງກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ

i. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດນໍ້າ ແລະ ສັດປ່າ (ເລກທີ 07/ສພຊ, ປີ 2007 – ມີຜົນບັງຄັບໃຊ້ຕະຫຼອດປີ 2010–2020)

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດນໍ້າ ແລະ ສັດປ່າ ຍັງຄົງເປັນ ເຄື່ອງມືທາງກົດໝາຍຫຼັກ ທີ່ຄຸ້ມຄອງການຄຸ້ມຄອງສັດປ່າໃນ ໄລຍະການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດໍາເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1. ກົດໝາຍດັ່ງກ່າວໄດ້ ກຳນົດປະເພດ ຂອງຊະນິດພັນສັດປ່າ, ຄຸ້ມຄອງ, ການລ່າ, ການຂົນສົ່ງ, ການລ້ຽງ, ແລະ ການຄ້າຂາຍສັດປ່າ, ແລະ ຫ້າມການຄອບຄອງ ຫຼື ການຄ້າຂາຍ ຊະນິດພັນປະເພດ I, ເຊິ່ງລວມທັງ ເສືອໂຄ່ງ. ກົດໝາຍສະບັບນີ້ໄດ້ວາງພື້ນຖານທາງດ້ານກົດໝາຍ ສໍາລັບການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍອາຊະຍາກຳສັດປ່າ, ການຍຶດ ແລະ ການດໍາເນີນຄະດີ.

ii. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ (ເລກທີ 29/ສພຊ, ປີ 2012)

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບປັບປຸງ ໄດ້ເສີມສ້າງຄວາມຮັບຜິດຊອບແຫ່ງຊາດ ຕໍ່ ການອະນຸລັກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ໄດ້ນໍາສະເໜີຂໍ້ກຳນົດທີ່ຊັດເຈນ ສໍາລັບການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ ສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) ແລະ ການກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມເບື້ອງຕົ້ນ (IEE). ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຜູ້ຜິດທະນາໂຄງການ ກຳນົດ , ຫຼີກເວັ້ນ, ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະນາໆຜັນ, ລວມທັງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງສັດປ່າພາຍໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງ ເສືອໂຄ່ງ.

iii. ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ (ເລກທີ 26/ສພຊ, ປີ 2017; ປະກາດໃຊ້ປີ 2018)

ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ ໄດ້ເປັນເຄື່ອງໝາຍຂອງການປັບປຸງຄັ້ງໃຫຍ່ໃນດ້ານການກົດກັນທາງດ້ານກົດໝາຍ ຕໍ່ ກັບອາຊະຍາກຳສັດປ່າ. ມັນໄດ້ຮວບຮວມເອົາບົດບັນຍັດທາງອາຍາສໍາລັບການກະທຳຜິດກ່ຽວກັບສັດປ່າ ແລະ ປ່າໄມ້

ແລະ ໄດ້ ກຳນົດໂທດທີ່ໜັກຂຶ້ນ ສຳລັບການລ່າ, ການຄອບຄອງ, ການຂົນສົ່ງ, ແລະ ການຄ້າຂາຍຊະນິດພັນທີ່ຫວງຫ້າມ. ມັນຍັງໄດ້ເສີມສ້າງບົດບັນຍັດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເຄືອຂ່າຍການລັກລອບຄ້າຂາຍສັດປ່າແບບມີການຈັດຕັ້ງເປັນກຸ່ມ, ເຊິ່ງໄດ້ສະໜັບສະໜູນໂດຍກົງຕໍ່ຈຸດປະສົງການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການອະນຸລັກເສືອໂຄງ.

iv. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ ສະບັບປັບປຸງ (ເລກທີ 64/ສພຊ, ປີ 2019)

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ ສະບັບປັບປຸງ ໄດ້ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ໃຫ້ທັນສະໄໝຂຶ້ນ ໂດຍການຊີ້ແຈງພາລະບົດບາດ, ເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ປະເພດປ່າໄມ້, ແລະ ເພີ່ມທະວີການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ພາຍໃນປ່າສະຫງວນ ແລະ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ. ເນື່ອງຈາກວ່າຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄງສ່ວນໃຫຍ່ນອນຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ, ການປັບປຸງນີ້ຈຶ່ງໄດ້ ເສີມສ້າງພື້ນຖານທາງດ້ານກົດໝາຍ ສຳລັບການປົກປ້ອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄງທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ ແລະ ເຂດທີ່ມີທ່າແຮງໃນການນຳເສືອໂຄງກັບຄືນສູ່ທຳມະຊາດ.

3) ການປະຕິຮູບການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້

i. ດຳລັດວ່າດ້ວຍປ່າປ້ອງກັນ (ເລກທີ 333/ນຍ, ປີ 2010)

ດຳລັດສະບັບນີ້ໄດ້ ເສີມສ້າງການຄຸ້ມຄອງປ່າປ້ອງກັນ ໃຫ້ເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນ, ເຊິ່ງໄດ້ປັບປຸງການປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນ້ຳ, ຄວາມສົມບູນຂອງລະບົບນິເວດ, ແລະ ການເຊື່ອມຕໍ່ຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ—ຊຶ່ງເປັນອົງປະກອບສຳຄັນສຳລັບການຮັກສາພູມສັນຖານຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄງທີ່ມີຄວາມຍືນຍົງ.

ii. ດຳລັດວ່າດ້ວຍປ່າສະຫງວນ (ເລກທີ 134/ລບ, ປີ 2015)

ດຳລັດວ່າດ້ວຍປ່າສະຫງວນ ປີ 2015 ແມ່ນຖືວ່າເປັນໜຶ່ງໃນການ ປະຕິຮູບດ້ານການຄຸ້ມຄອງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ໃນທົດສະວັດນັ້ນ. ມັນໄດ້ກຳນົດລະບົບ ປ່າສະຫງວນຄືນໃໝ່ແຫ່ງຊາດ, ຍັງຍືນປະເພດ ແລະ ລະບົບການກຳນົດເຂດ ຂອງປ່າສະຫງວນ, ແລະ ຊີ້ແຈງບົດບາດການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ. ດຳລັດສະບັບນີ້ໄດ້ເສີມສ້າງ ອຳນາດທາງກົດໝາຍ ຂອງຜູ້ຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ໄດ້ສະໜອງກອບວຽກທີ່ປັບປຸງດີຂຶ້ນ ສຳລັບການຄຸ້ມຄອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ໃຊ້ໂດຍເສືອໂຄງ ແລະ ຊະນິດພັນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄງ.

iii. ມະຕິຂອງສະພາແຫ່ງຊາດວ່າດ້ວຍການຈັດປະເພດປ່າໄມ້ (ເລກທີ 273/ສພຊ, ປີ 2014)

ມະຕິສະບັບນີ້ໄດ້ ຮັບຮອງຢ່າງເປັນທາງການ ການຈັດປະເພດປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດ ເປັນ ປ່າສະຫງວນ, ປ່າປ້ອງກັນ, ແລະ ປ່າຜະລິດ. ມັນໄດ້ຮັບປະກັນພູມສັນຖານປ່າໄມ້ຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ຕໍ່ເນື່ອງກັນ—ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນທັບຊ້ອນກັບເຂດທີ່ມີເສືອໂຄງອາໄສຢູ່ໃນປະຫວັດສາດ—ແລະ ໄດ້ເສີມສ້າງຄວາມຄົງຕົວທາງກົດໝາຍ ຂອງພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນ.

iv. ດຳລັດວ່າດ້ວຍການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) (ເລກທີ 21/ນຍ, ປີ 2019)

ດຳລັດວ່າດ້ວຍ EIA ໄດ້ນຳສະເໜີ ຂໍ້ກຳນົດທີ່ເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນ ສຳລັບການກວດສອບໂຄງການ, ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ, ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ. ສຳລັບການອະນຸລັກເສືອໂຄງ, ດຳລັດສະບັບນີ້ ໄດ້ໃຫ້ອຳນາດ

ທາງກົດໝາຍ ເພື່ອຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ຄຸ້ມຄອງໂຄງການພັດທະນາພາຍໃນ ຫຼື ໃກ້ຄຽງກັບຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງ ເສືອໂຄ່ງ, ເຮັດໃຫ້ຄວາມສ່ຽງຈາກການແຕກແຍກຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງໂຄງສ້າງພື້ນຖານຫຼຸດລົງ.

4) ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນການສູນເສຍຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຄວາມຊຸດໂຊມຂອງປ່າໄມ້

i. ຄໍາສັ່ງໂຈະການສໍາປະທານ (ຄໍາສັ່ງຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 13/ນຍ, ປີ 2012)

ການໂຈະການສໍາປະທານແຫ່ງຊາດກ່ຽວກັບບໍ່ແຮ່, ຢາງພາລາ, ແລະ ຕົ້ນຢູຄາລິບຕັດ ໄດ້ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນ ຕໍ່ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ ແລະ ຊ່ວຍຊະລໍການປ່ຽນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນເຂດພື້ນທີ່ທີ່ເຄີຍມີເສືອໂຄ່ງອາໄສຢູ່ໃນປະຫວັດສາດ.

ii. ຄໍາສັ່ງໂຈະການຕັດໄມ້ໃນເຂດປ່າຜະລິດ (ຄໍາສັ່ງຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 31/ນຍ, ປີ 2013)

ຄໍາສັ່ງສະບັບນີ້ໄດ້ ໂຈະການຂຸດຄົ້ນໄມ້ ໃນເຂດປ່າຜະລິດ (PFAs), ຊຶ່ງໄດ້ຫຼຸດຜ່ອນການຕັດໄມ້ທີ່ບໍ່ຍືນຍົງ ແລະ ຈໍາກັດເສັ້ນທາງເຂົ້າເຖິງ ທີ່ນໍາໃຊ້ໂດຍພວກລ່າສັດປ່າ ແລະ ພໍ່ຄ້າທີ່ຜິດກົດໝາຍ.

iii. ການເພີ່ມທະວີການຄວບຄຸມການຂຸດຄົ້ນໄມ້ (ຄໍາສັ່ງຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 15/ນຍ, ປີ 2016)

ຄໍາສັ່ງສະບັບນີ້ໄດ້ ເສີມສ້າງມາດຕະການແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຕ້ານການລັກລອບຕັດໄມ້, ການຂົນສົ່ງໄມ້, ແລະ ການດໍາເນີນງານໂຮງເລື້ອຍ. ເນື່ອງຈາກວ່າການລັກລອບຕັດໄມ້ມັກຈະອໍານວຍຄວາມສະດວກໃນການເຂົ້າເຖິງການລ່າສັດປ່າ, ຄໍາສັ່ງສະບັບນີ້ຈຶ່ງໄດ້ປະກອບສ່ວນທາງອ້ອມ ໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນດ້ານການລ່າສັດປ່າໃນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ.

5) ການເພີ່ມທະວີການຄວບຄຸມການຄ້າຂາຍສັດປ່າ ແລະ ການປະຕິບັດສົນທິສັນຍາສາກົນ CITES

i. ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສົນທິສັນຍາສາກົນ CITES (2015–2020)

ໃນລະຫວ່າງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດໍາເນີນງານ NTAP, ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ເພີ່ມທະວີການປະຕິບັດ ຕາມສົນທິສັນຍາສາກົນ CITES. ມາດຕະການທີ່ສໍາຄັນລວມມີ ການອອກກົດລະບຽບທີ່ຈໍາກັດການຄ້າຂາຍຊະນິດພັນ ໃນ ບັນຊີ I (Appendix I), ການປັບປຸງການກວດກາການນໍາເຂົ້າ ແລະ ການສົ່ງອອກຄືນສັດປ່າ, ແລະ ການເສີມສ້າງ ການປະສານງານຢູ່ຈຸດຜ່ານແດນເຂົ້າ-ອອກ.

ii. ແຜນດໍາເນີນງານ ກ່ຽວກັບງາຊ້າງແຫ່ງຊາດ (NIAP)

ໃນຖານະເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງການປະຕິບັດຕາມສົນທິສັນຍາສາກົນ CITES, ແຜນດໍາເນີນງານ NIAP ໄດ້ໃຫ້ຄໍາ ໝັ້ນສັນຍາວ່າຈະປັບປຸງການຄວບຄຸມການຄ້າຂາຍງາຊ້າງ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາຕະຫຼາດ ພາຍໃນປະເທດ. ມາດຕະການຕໍາແນກການລັກລອບຄ້າຂາຍທີ່ປັບປຸງໃໝ່ເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ສະໜັບສະໜູນຄວາມພະຍາຍາມໃນ ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ເນື່ອງຈາກວ່າເຄືອຂ່າຍອາຊະຍາກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄ້າຂາຍເສືອໂຄ່ງ ແລະ ງາຊ້າງມັກຈະເປັນເຄືອຂ່າຍດຽວກັນ.

iii. ຄຳສັ່ງຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 05/ນຍ (ປີ 2018)

ຄຳສັ່ງທີ່ສຳຄັນສະບັບນີ້ໄດ້ສະໜອງໜຶ່ງໃນເຄື່ອງມືທາງກົດໝາຍທີ່ເຂັ້ມແຂງທີ່ສຸດ ເພື່ອຕ້ານການລັກລອບ ຄຳຂາຍສັດປ່າ. ມັນໄດ້ທຳມາການລ້ຽງສັດປ່າປະເພດ I ເພື່ອການຄ້າ, ເພີ່ມທະວີການຄຸ້ມຄອງຝາມສັດປ່າ, ອະນຸຍາດໃຫ້ມີ ການກວດກາຢ່າງເຂັ້ມງວດຕໍ່ການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ຜິດກົດໝາຍ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ສາມາດ ດຳເນີນການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ຢ່າງວ່ອງໄວ ຕໍ່ກັບເຄືອຂ່າຍອາຊະຍາກຳສັດປ່າ. ຄຳສັ່ງສະບັບນີ້ໄດ້ແກ້ໄຂບັນຫາທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໂດຍກົງກັບຈຸດປະສົງຂອງ ແຜນດຳເນີນງານ NTAP ກ່ຽວກັບການຫຼຸດຜ່ອນການຄ້າຂາຍເສື້ອໂຄ່ງ ແລະ ສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສື້ອໂຄ່ງຢ່າງຜິດ ກົດໝາຍ.

6) ຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດທີ່ສະໜັບສະໜູນການອະນຸລັກເສື້ອໂຄ່ງ

i. ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ (NBSAP 2016–2025)

NBSAP ສະບັບປັບປຸງ ໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງບຸລິມະສິດແຫ່ງຊາດ ໃນການອະນຸລັກຊະນິດພັນທີ່ຖືກຄຸກຄາມໃນ ລະດັບໂລກ, ລວມທັງເສື້ອໂຄ່ງ. ມັນໄດ້ກຳນົດເປົ້າໝາຍສຳລັບ ການຂະຫຍາຍເຂດປ່າສະຫງວນ, ການຝື້ນຝຸ່ນລະບົບ ນິເວດທີ່ຊຸດໂຊມ, ການເພີ່ມທະວີການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍສັດປ່າ, ແລະ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງຊຸມຊົນ. ມາດຕະການເຫຼົ່ານີ້ ສະໜັບສະໜູນໂດຍກົງ ຕໍ່ການຝື້ນຝຸ່ນປະຊາກອນເສື້ອໂຄ່ງໃນໄລຍະຍາວ.

ii. ຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດຮອດປີ 2020

ຍຸດທະສາດນີ້ໄດ້ກຳນົດ ຄຳໝັ້ນສັນຍາແຫ່ງຊາດ ໃນການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ແບບຍືນ ຍົງ. ການຮັກສາພື້ນທີ່ປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບສູງ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບຄວາມຕ້ອງການໃນການອະນຸລັກເສື້ອໂຄ່ງ, ເນື່ອງຈາກວ່າປ່າໄມ້ທີ່ກວ້າງຂວາງ ແລະ ບໍ່ຖືກລົບກວນ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຕໍ່ປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງ ເສື້ອໂຄ່ງ ແລະ ຄວາມຍືດຢຸ່ນຂອງຊີວະນາໆພັນ.

iii. ຍຸດທະສາດການເຕີບໂຕສີຂຽວແຫ່ງຊາດຮອດປີ 2030 (2019)

ຍຸດທະສາດການເຕີບໂຕສີຂຽວແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຮັບຮູ້ວ່າ ຊັບພະຍາກອນຊີວະພາບເປັນທຶນທຳມະຊາດ ທີ່ເປັນຈຸດ ໃຈກາງຂອງການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ. ມັນໄດ້ເສີມສ້າງ ການປະສານງານລະຫວ່າງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ແລະ ສິ່ງເສີມການອະນຸລັກ ລະບົບນິເວດທີ່ເປັນບຸລິມະສິດ.

7) ໂຄງການອະນຸລັກຕາມພື້ນທີ່ຕ່າງໆ (Site-based Conservation Programs)

ໃນໄລຍະປີ 2010–2020, ສປປ ລາວ ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂໍ້ລິເລີ່ມການອະນຸລັກຕາມພື້ນທີ່ຕ່າງໆທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງໄດ້ສະໜັບສະໜູນໂດຍກົງຕໍ່ຈຸດປະສົງຂອງແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສື້ອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1 ໂດຍຜ່ານການ: ເພີ່ມທະວີການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ປັບປຸງຄວາມປອດໄພຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ຝື້ນຝຸ່ນປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານ ຂອງເສື້ອໂຄ່ງ, ຫຼຸດຜ່ອນການໃຊ້ແຮ່ວສັດປ່າ ແລະ ການບຸກລຸກປ່າໄມ້, ຂະຫຍາຍກິນໄກການອະນຸລັກໂດຍອີງໃສ່ຊຸມ ຊົນເປັນເຈົ້າການ. ໂຄງການເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ ປະກອບສ່ວນຢ່າງເຫັນໄດ້ແຈ້ງ ຕໍ່ຄວາມປອດໄພຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການ

ຫຼຸດຜ່ອນໄພຄຸກຄາມ, ແລະ ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງທາງດ້ານສະຖາບັນ, ເຊິ່ງປັດຈຸບັນໄດ້ເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ ແຜນ
ດຳເນີນງານພື້ນຜູ້ເສືອໂຄງແຫ່ງຊາດ ປີ 2026–2035.

ຕາຕະລາງ 2 : ບົດສະຫຼຸບໂຄງການອະນຸລັກທົ່ວປະເທດໃນໄລຍະປີ 2010-2020

**ເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄງໃນເຂດພາກເໜືອ (NORTHERN TIGER CONSERVATION LANDSCAPES -
TCLS)**

ຊື່ປ່າສະຫງວນ	ປີ	ຜູ້ໃຫ້ທຶນ / ແຫຼ່ງ ທຶນ	ງົບປະມານ (US\$M)	ຊື່ໂຄງການ / ກິດຈະກຳ
ນ້ຳແອັດ-ຜູ ເລີຍ (TCL1)	2017–2021	KfW, EU, GEF, USFWS, AFD, EPF/WB	1.8 (3)	ເພີ່ມທະວີຄວາມສາມາດໃນການຄຸ້ມຄອງ NEPL – ການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ; ການໂຄສະນາການ ອະນຸລັກ; ການຕິດຕາມ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າຊີວະນາໆພັນ; ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການປັບປຸງຊີວິດ ການເປັນຢູ່; ການທ່ອງທ່ຽວນິເວດວິທະຍາ.
ນ້ຳຊຳ (TCL1)	2018–2020	EPF/WB	0.5	ເສີມສ້າງການຄຸ້ມຄອງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ: ການວາງ ແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການກຳນົດຂອບເຂດ; ເພີ່ມ ທະວີການລາດຕະເວນ; ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່; CCAs.
ຜູສະບອດ-ຜູ ຈອງ (TCL1)	2018–2020	EPF/WB	0.44	ເສີມສ້າງການຄຸ້ມຄອງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ: ການວາງ ແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການກຳນົດຂອບເຂດ; ເພີ່ມ ທະວີການລາດຕະເວນ; ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່; CCAs.
ນ້ຳກ່ານ (TL3)	2015–2022	KfW /GoL	17.5	ICBF – ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແບບບຸລະນະການ – ການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ; ການ ວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການປັບປຸງຊີວິດການ ເປັນຢູ່.
ນ້ຳຫ້າ (TL3)	2015–2022	KfW /GoL	17.5	ICBF – ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ປ່າໄມ້ ແບບບຸລະນະການ – ການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ; ການ ວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການປັບປຸງຊີວິດການ ເປັນຢູ່.
ນ້ຳປຸຍ (Potential TCL)	2010-ປັດຈຸບັນ	WWF	1	ການສະໜັບສະໜູນການອະນຸລັກທົ່ວໄປ – WWF ໄດ້ສະໜັບສະໜູນການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ, ການມີ ສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ, ການຕິດຕາມສັດປ່າ, ການ ອະນຸລັກຊ້າງ.

ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂດພາກກາງ (Central Tiger Conservation Landscapes - TCLs)

ຊື່ປ່າສະຫງວນ	ປີ	ຜູ້ໃຫ້ທຶນ / ແຫຼ່ງທຶນ	ງົບປະມານ (US\$M)	ຊື່ໂຄງການ / ກິດຈະກຳ
ນາກາຍ-ນ້ຳເທີນ (TCL2)	2017–2021	EPF/WB, NTPC	2.99 (1.2/ປີ)	ເພີ່ມທະວີການຄຸ້ມຄອງພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນນ້ຳເທີນ 2 ແລະ ນາກາຍ-ນ້ຳເທີນ (WMPA) – ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການຕິດຕາມຊີວະນາໆພັນ, ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການກຳນົດເຂດ, ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ, ການໂຄສະນາ, ທ່ອງທ່ຽວນິເວດວິທະຍາ.
ປ່າປ້ອງກັນ ນ້ຳມ່ວນ-ນ້ຳງ່ວງ (TCL2)	2018–2020	EPF/WB	0.50	ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງຂອງ ນ້ຳມ່ວນ-ນ້ຳງ່ວງ – ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການກຳນົດຂອບເຂດ, ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການລາດຕະເວນ, ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ (CAP), CCAs.
ເຂດຊົດເຊີຍນ້ຳຈວງ-ນ້ຳຊ້າງ (TCL2)	2019–2046	PAFO / NNP1	2.70	ໂຄງການຊົດເຊີຍຊີວະນາໆພັນ ໂຄງການໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ NNP1 – ການຊົດເຊີຍຊີວະນາໆພັນ 27 ປີ: ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການກຳນົດເຂດ, ການກຳນົດຂອບເຂດ, ການສ້າງຄວາມຮັບຮູ້ດ້ານການອະນຸລັກ, ການຕິດຕາມຊີວະນາໆພັນ.
ຜູ້ເຂົ້າຄວາຍ (TCL2)	2018–2020	EPF/WB	0.80	ໂຄງການທົດລອງຈ່າຍຄ່າບໍລິການລະບົບນິເວດ (PES) Pilot – ການຝຶກອົບຮົມ, ການຄົ້ນຄວ້າ, ການດຳເນີນງານ PES, ແຮງຈູງໃຈໃນການລາດຕະເວນເພື່ອສະກັດກັ້ນການລ່າສັດປ່າ.
ປ່າປ້ອງກັນ ຜູ້ຈອມວອຍ (TCL2)	2018–2020	EPF/WB	—	ໂຄງການທົດລອງຈ່າຍຄ່າບໍລິການລະບົບນິເວດ (PES) Pilot – ການຝຶກອົບຮົມ, ການຄົ້ນຄວ້າ, ການດຳເນີນງານ PES, ແຮງຈູງໃຈໃນການລາດຕະເວນເພື່ອສະກັດກັ້ນການລ່າສັດປ່າ.
ນ້ຳກະດິ່ງ (TCL2)	xx — 2024	WCS	—	ໂຄງການຄຸ້ມຄອງລະບົບນິເວດ ແລະ ສັດປ່າແບບບຸລະນະການ ໃນແຂວງບໍລິຄຳໄຊ (IEWMP): ຄວາມສາມາດໃນການຄຸ້ມຄອງ NPA, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການໂຄສະນາ, ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່, ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຕິດຕາມ, ທ່ອງທ່ຽວນິເວດວິທະຍາ, ກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ, CCA.
ປ່າປ້ອງກັນ ຊຸນເຊໝອງມ້າ (TCL3)	2015–2022	KfW /GoL	(17.50)	ICBF – ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ແລະ ປ່າໄມ້ແບບບຸລະນະການ – ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ; ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່.

ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂດພາກໃຕ້ (Southern Tiger Conservation Landscapes - TCLs)

ເຂດປົກປັກຮັກສາ / ເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່	ປີ	ຜູ້ໃຫ້ທຶນ / ແຫຼ່ງທຶນ	ງົບປະມານ (US\$M)	ຊື່ໂຄງການ / ກິດຈະກຳ
ເຊຊັບ – ດົງອຳພາມ – ເຊປຽນ – ດົງຫົວສາວ ເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ຊີວະນາໆພັນ (TCL1)	2010–2019	ADB	31.84	ໂຄງການເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ – ການຄຸ້ມຄອງການເຊື່ອມຕໍ່; ການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້; ການລາດຕະເວນ; ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການສະໜັບສະໜູນປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ.
ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ດົງຫົວສາວ (TCL1)	2018–2021	ເກົາຫຼີ (Korea)	0.70	ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ແບບຍືນຍົງ ແລະ REDD+ (F-REDD) – ຫຼຸດຜ່ອນການທຳລາຍປ່າໄມ້; ການຝຶນຝູ່ປ່າໄມ້; ການພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່.
ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຜູ້ຊ້າງແຮ່ (TCL3)	2016–2022	UNDP/GEF	12.08	ການຄຸ້ມຄອງລະບົບນິເວດປ່າໂຄກ – ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ການກຳນົດຂອບເຂດ; ການຕິດຕາມຊີວະນາໆພັນ; ທ່ອງທ່ຽວນິເວດວິທະຍາ; ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ; ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່.
ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ດົງຜູວຽງ (TCL3)	2016–2022	UNDP/GEF	12.08	ໂຄງການລະບົບນິເວດປ່າໂຄກ – ເພີ່ມທະວີການລາດຕະເວນ; ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ; ໂຄງການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງຊຸມຊົນ; ການປົກປັກຮັກສາຊີວະນາໆພັນ.
ເຂດອະນຸລັກໂອ່ງມັ່ງ (TCL3)	2016–2022	UNDP/GEF	10.88	ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນແບບຍືນຍົງ – ການປົກປັກຮັກສາຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ; ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ; ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ.
ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊຊັບ (TCL1)	2012-ປັດຈຸບັນ	WWF, KfW	6	ໂຄງການຄາບອນ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ (CarBi I & II, WWF/KfW) – ສະໜັບສະໜູນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ; ການລາດຕະເວນປ່າໄມ້ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ສັນຍາການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ (BCAs) ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ; ສະໜັບສະໜູນປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ເຊື່ອມໂຍງກັບການຫຼຸດຜ່ອນການລ່າສັດປ່າ ແລະ ການບຸກລຸກຝື້ນທີ່ເພື່ອການກະສິກຳ.
ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ (TCL1)	2010-ປັດຈຸບັນ	WWF	2	ໂຄງການເພື່ອນ້ຳງຄວາມຍືດຢຸນຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ - ສະໜັບສະໜູນການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ; ການລາດຕະເວນປ່າໄມ້ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ສັນຍາການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ (BCAs) ໃນເຂດປ່າສະຫງວນ; ສະໜັບສະໜູນປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ເຊື່ອມໂຍງກັບການຫຼຸດຜ່ອນການລ່າສັດປ່າ ແລະ ການບຸກລຸກຝື້ນທີ່ເພື່ອການກະສິກຳ.

1.6.3 ປັດໄຈ/ຕົ້ນເຫດຂອງຜົນສໍາເລັດ

1) ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ກອບນິຕິກຳ ແລະ ສະຖາບັນ

- ການນໍາໃຊ້ ແລະ ການປັບປຸງກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້, ສັດປ່າ, ແລະ ປ່າສະຫງວນ ເທື່ອລະກ້າວ ເປັນພື້ນຖານທາງດ້ານກົດໝາຍ ສໍາລັບການປົກປັກຮັກສາສັດປ່າ.
- ການກຳນົດຢ່າງເປັນທາງການກ່ຽວກັບ ຂອບເຂດຂອງປ່າສະຫງວນ, ການກຳນົດເຂດ, ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນການຄຸ້ມຄອງ ໄດ້ສະໜອງກອບການຄຸ້ມຄອງທີ່ຊັດເຈນຂຶ້ນ.
- ການຂະຫຍາຍກອບຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດ (ຍຸດທະສາດປ່າໄມ້, NBSAP, ລະບຽບການ) ໄດ້ສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍແຫ່ງຊາດກັບຄວາມຕ້ອງການໃນການປົກປັກຮັກສາຊີວະນາໆພັນ.

2) ການລົງທຶນອະນຸລັກທີ່ສໍາຄັນຕາມພື້ນທີ່ຕ່າງໆ

ໂຄງການອະນຸລັກຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍໄດ້ ສະໜັບສະໜູນການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການຕິດຕາມ, ແລະ ການເຊື່ອມຕໍ່ບັນດາເຂດພື້ນທີ່ສໍາຄັນ ໃນທົ່ວເຂດຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄງ ເຊັ່ນ:

- ນໍ້າເອັດ-ຜູເລີຍ, ນໍ້າກະດິ່ງ, ນາກາຍ-ນໍ້າເທີນ, ເຊຊັບ, ນໍ້າປຸຍ, ດົງຫົວສາວ, ເຊປຽນ, ແລະ ອີກຫຼາຍແຫ່ງ.
- WWF, WCS, ADB, KfW, GEF, WB, EPF, ແລະ ອົງການອື່ນໆ ໄດ້ສະໜອງທຶນໄລຍະຍາວ ສໍາລັບການຄຸ້ມຄອງບັນດາປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ (NPA) ດັ່ງກ່າວ.

3) ການປັບປຸງການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ລະບົບການລາດຕະວນແບບ SMART

- ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດຫຼາຍແຫ່ງໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ທີມລາດຕະວນເຕັມເວລາ, ການກຳນົດຂອບເຂດ, ແລະ ວົງຈອນການລາດຕະວນປົກກະຕິ.
- ການນໍາໃຊ້ການລາດຕະວນແບບ SMART ໄດ້ປັບປຸງການຕິດຕາມ, ຄວາມຮັບຜິດຊອບ, ແລະ ການລາຍງານ.
- ຫຼາຍພື້ນທີ່ໄດ້ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນໃນການໃຊ້ແຮ່ວສັດປ່າ ໃນເຂດທີ່ມີການລາດຕະວນ.

4) ການຂະຫຍາຍກົນໄກການອະນຸລັກໂດຍອີງໃສ່ຊຸມຊົນເປັນເຈົ້າການ

- ການນໍາໃຊ້ ສັນຍາການອະນຸລັກຊຸມຊົນ (CCA) ໃນນໍ້າເອັດ-ຜູເລີຍ, ນໍ້າປຸຍ, ເຊຊັບ, ແລະ ພື້ນທີ່ອື່ນໆ ໄດ້ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ບົດບາດຂອງຊຸມຊົນ.
- ການສະໜັບສະໜູນ ປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່ (ທ່ອງທ່ຽວນິເວດວິທະຍາ, ການຄຸ້ມຄອງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ລາຍຮັບທາງເລືອກ) ໄດ້ເພີ່ມທະວີການປະຕິບັດຕາມ ຂອງຊຸມຊົນ.
- ຕົວແບບການທ່ອງທ່ຽວນິເວດວິທະຍາ ເຊັ່ນ: ນໍ້າເນີນ Night Safari ໄດ້ເຊື່ອມໂຍງຜົນປະໂຫຍດຂອງຊຸມຊົນກັບການເຫັນສັດປ່າ.

5) ຂໍ້ລິເລີ່ມການເຊື່ອມຕໍ່ພູມສັນຖານ

- ເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ຂອງ ADB (XSP–DAP–XPN–DHS) ໄດ້ ປັບປຸງການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ໃນເຂດພາກໃຕ້ສາຍພູຫຼວງ (Southern Annamites).
- WWF/KfW CarBi I & II ໄດ້ ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການປົກປັກຮັກສາປ່າໄມ້ຂ້າມຊາຍແດນ ໃນຊາຍແດນ ລາວ–ຫວຽດນາມ.
- ນໍ້າປຸຍ – ດອຍຜູຄາ ໄດ້ ປັບປຸງການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານລະບົບນິເວດ ໄປສູ່ເຂດປ່າໄມ້ພາກຕາເວັນຕົກຂອງປະເທດໄທ.

6) ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການຕິດຕາມຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຖານຄວາມຮູ້

- ການນຳໃຊ້ ກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ, ການສຳຫຼວດສັດປ່າ, ແລະ ການຕິດຕາມສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ໃນທົ່ວເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ.
- ຂໍ້ມູນພື້ນຖານສຳລັບຊະນິດພັນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານ, ສະພາບຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ແລະ ຂໍ້ມູນໄພຄຸກຄາມ ໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນໃນການປັບປຸງການຕັດສິນໃຈ.

1.6.4 ຊ່ອງຫວ່າງ

1) ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ, ບໍ່ສອດຄ່ອງ, ຫຼື ມີຄວາມແຕກແຍກ

- ເຖິງແມ່ນວ່າມີການປັບປຸງຫຼາຍໆດ້ານ, ຫຼາຍເຂດປ່າສະຫງວນ ຫຼາຍແຫ່ງຍັງສືບຕໍ່ປະສົບກັບບັນຫາ:
 - ຄວາມສ່ຽງຈາກການລ່າສັດປ່າ ດ້ວຍແຮ່ວທີ່ສູງ.
 - ການຂາດແຄນທົນສະໜັບສະໜູນໄລຍະຍາວ ສຳລັບ ເງິນເດືອນຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ ລາດຕະວນ (ranger) ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ.
 - ການຮ່ວມມືໃນການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຂ້າມຊາຍແດນທີ່ຈຳກັດ.
- ການລາດຕະວນຍັງບໍ່ທົ່ວເຖິງ, ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ.

✚ *ໄພຄຸກຄາມຕໍ່ເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື້ອ ຍັງຄົງຢູ່ໃນລະດັບສູງ.*

2) ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ

- ການຈັບກຸມບໍ່ຄ່ອຍສິ່ງຜົນໃຫ້ມີການດຳເນີນຄະດີ ຫຼື ການລົງໂທດທີ່ມີປະສິດທິຜົນ.
- ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍອາຊະຍາກຳສັດປ່າຍັງບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ນອກເຂດປ່າສະຫງວນ (ຕະຫຼາດ, ເສັ້ນທາງຂົນສົ່ງ).
- ຄວາມເຂົ້າໃຈທາງດ້ານກົດໝາຍຂອງອົງການຕຸລາການ ກ່ຽວກັບຄະດີອາຊະຍາກຳສັດປ່າຍັງຈຳກັດ.

✚ *ເຄືອຂ່າຍການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ສາມາດດຳເນີນການໄດ້ໂດຍໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໜ້ອຍທີ່ສຸດ.*

3) ການສູນເສຍຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການສືບຕໍ່ບຸກລຸກທີ່ດິນເພື່ອການກະສິກຳ

- ເຖິງວ່າຈະມີການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ແຕ່ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານກະສິກຳ ແລະ ການພັດທະນາພື້ນຖານໂຄງລ່າງ (ເສັ້ນທາງ, ໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ, ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່) ຍັງສືບຕໍ່ຢູ່ໃນ ຫຼື ໃກ້ກັບເຂດປ່າສະຫງວນ.
- ການແຕກແຍກຂອງເຂດປ່າໄມ້ (Forest fragmentation) ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນໃນຫຼາຍພື້ນທີ່.

✚ *ຄຸນນະພາບຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື້ອ ຫຼຸດລົງ.*

4) ການພົ້ນຜູປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຍັງມີຈຳກັດ

- ເຖິງວ່າຈະມີການປັບປຸງໃນດ້ານການຕິດຕາມກວດກາ, ແຕ່ ປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງ ຍັງຄົງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ໃນທຸກໆພື້ນທີ່ບຸລິມະສິດ ເນື່ອງມາຈາກ:
 - ແຮ່ວ ແລະ ກັບດັກຕ່າງໆ.
 - ການລ່າສັດປ່າເພື່ອລ້ຽງຊີບ ທີ່ຍັງສືບຕໍ່.

✚ *ຖ້າບໍ່ມີການພົ້ນຜູເຫຍື້ອ, ການພົ້ນຜູປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງແມ່ນເປັນໄປໄດ້ຍາກ.*

5) ແຮງຈູງໃຈຂອງຊຸມຊົນທີ່ບໍ່ພຽງພໍໃນບາງພື້ນທີ່ການອະນຸລັກ

- ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນດ້ານການດຳລົງຊີວິດ ບໍ່ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງສອດຄ່ອງ ກັນໃນທຸກໆພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ.
- ຫຼາຍພື້ນທີ່ການອະນຸລັກທີ່ຊຸມຊົນຄຸ້ມຄອງ (CCAs) (ໃນເຂດປ່າສະຫງວນສ່ວນໃຫຍ່) ແມ່ນໂຄງການ ໄລຍະສັ້ນ ຫຼື ຂຶ້ນກັບການຊ່ວຍເຫຼືອລ້າຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ເຊິ່ງຂາດຄວາມຍືນຍົງ.

✚ ຊຸມຊົນຍັງສືບຕໍ່ເພິ່ງພາອາໄສການລ່າສັດປ່າ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຈາກປ່າ.

6) ຄວາມແຕກແຍກຂອງການດຳເນີນງານທີ່ເຈາະຈົງໃສ່ເສືອໂຄ່ງ

- ໂຄງການສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ໄດ້ສຸມໃສ່ການອະນຸລັກທົ່ວໄປ (ເຊັ່ນ: ການປົກປັກຮັກສາ ປ່າໄມ້, ການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່, ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ), ແຕ່ບໍ່ໄດ້ເນັ້ນໜັກໃສ່ການດຳ ເນີນງານເພື່ອຝຶ້ນຝຸປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໂດຍສະເພາະ.
- ບໍ່ມີລະບົບການຕິດຕາມປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງລະດັບຊາດທີ່ມີການປະສານງານກັນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.
- ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ເນັ້ນໃສ່ເສືອໂຄ່ງ, ການເກັບກູ້ແຮ້ວ ແລະ ກັບດັກ, ແລະ ໂຄງການຝຶ້ນຝຸສັດປ່າທີ່ ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງ ຍັງມີຈຳກັດ.

✚ ເຖິງວ່າຈະມີການລົງທຶນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນເຂດປ່າສະຫງວນ, ແຕ່ກໍບໍ່ສາມາດຮັບປະກັນການຢູ່ລອດຂອງ ເສືອໂຄ່ງໄດ້ຢ່າງຍືນຍົງ.

7) ການປະສານງານຂ້າມຊາຍແດນທີ່ຈຳກັດ

- ການຮ່ວມມືທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງກັບປະເທດເຜື່ອນບ້ານ, ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ: ຫວຽດນາມ ແລະ ໄທ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ:
 - ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ້າມຊາຍແດນ (Cross-border intelligence sharing).
 - ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍກ່ຽວກັບການລັກລອບຄ້າຂາຍສັດປ່າ.

✚ ເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື້ອ ຍັງຄົງມີຄວາມສ່ຽງ ຕາມເຂດທີ່ແຫຼມຂ້າມຊາຍແດນ.

1.6.5 ບົດຮຽນທີ່ທອດຖອນໄດ້ຈາກແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບທີ 1 (2010–2020)

ລະຫວ່າງປີ 2010 - 2020, ສປປ ລາວ ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການປະຕິຮູບກົດໝາຍ ແລະ ໂຄງການອະນຸລັກໃນ ພື້ນທີ່ຈຳນວນຫຼາຍ ເຊິ່ງໄດ້ຊ່ວຍເສີມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການປົກປ້ອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ໃນທົ່ວເຂດປ່າສະຫງວນ. ຄວາມຄືບໜ້າລວມມີ: ການປັບປຸງກົດໝາຍ, ການ ລາດຕະເວນໂດຍນຳໃຊ້ລະບົບ SMART, ການກຳນົດເຂດແດນ, ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການຄຸ້ມຄອງປ່າ ສະຫງວນ, ແລະ ວິທີການທີ່ອີງໃສ່ຊຸມຊົນເປັນເຈົ້າການ ເຊັ່ນ: CCAs, ກອງທຶນພັດທະນາບ້ານ, ແລະ ໂຄງການປັບປຸງ ຊີວິດການເປັນຢູ່. ບັນດາໂຄງການຂະໜາດໃຫຍ່, ລວມທັງໂຄງການເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ເພື່ອການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກ ຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ ຂອງ ADB ແລະ ໂຄງການ CarBi ຂອງ WWF/KfW ໄດ້ຊ່ວຍຮັບປະກັນໃຫ້ບັນດາພື້ນ ທີ່ທີ່ສຳຄັນຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຮັກສາການເຊື່ອມຕໍ່ຂອງປ່າໄມ້ຂ້າມຊາຍແດນ.

ເຖິງວ່າຈະມີຜົນສຳເລັດເຫຼົ່ານີ້, ແຕ່ຊ່ອງຫວ່າງທີ່ສຳຄັນຍັງຄົງມີຢູ່ ເປັນຕົ້ນແມ່ນການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ແລະ ການ ໃສ່ກັບດັກສັດປ່າຍັງແຜ່ຫຼາຍ, ປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງຫຼຸດລົງ, ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ນອກ

ເຂດປ່າສະຫງວນຍັງບໍ່ເຂັ້ມແຂງ. ລະບົບແຮງຈູງໃຈຂອງຫຼາຍຊຸມຊົນແມ່ນໂຄງການໄລຍະສັ້ນ, ແລະ ການດຳເນີນງານທີ່ ເຈາະຈົງໃສ່ເສື້ອໂຄ່ງເຊັ່ນ: ການຝຶນຜູ້ເຫຍື່ອ, ການເກັບກູ້ແຮ້ວ, ແລະ ການຕິດຕາມປະຊາກອນເສື້ອໂຄ່ງໃນລະດັບຊາດ ແມ່ນຍັງຈຳກັດ ຫຼື ຍຸດເຊົາ. ການສືບຕໍ່ແຕກແຍກຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຈາກໂຄງການພັດທະນາຍັງມີຢູ່, ແລະ ການຮ່ວມມື ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຂ້າມຊາຍແດນຍັງບໍ່ພຽງພໍ. ດ້ວຍເຫດນັ້ນ, ເຖິງວ່າຜືນຖານການອະນຸລັກຈະຖືກເສີມສ້າງ, ແຕ່ຄວາມ ພະຍາຍາມເຫຼົ່ານີ້ກໍບໍ່ພຽງພໍທີ່ຈະປ້ອງກັນການສູນພັນຂອງເສື້ອໂຄ່ງໃນລະດັບຊາດໄດ້.

ບົດຮຽນຈາກແຜນດຳເນີນງານອະນຸລັກເສື້ອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ປີ 2010–2020 ໄດ້ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຈຳ ເປັນໃນການມີວິທີການທີ່ປະສານງານກັນຫຼາຍຂຶ້ນ, ມີທຶນສະໜັບສະໜູນທີ່ພຽງພໍ, ແລະ ເນັ້ນໜັກໃສ່ເສື້ອໂຄ່ງໂດຍ ສະເພາະ ພາຍໃຕ້ແຜນດຳເນີນງານຝຶນຜູ້ເສື້ອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ ສະບັບ (2026–2035). ເພື່ອແກ້ໄຂຄວາມບໍ່ເຂັ້ມແຂງໃນ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການຝຶນຜູ້ປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານເສື້ອໂຄ່ງ, ການຮັບປະກັນແຮງຈູງໃຈໄລຍະຍາວໃຫ້ ແກ່ຊຸມຊົນ, ແລະ ການເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ ຈະເປັນສິ່ງສຳຄັນເພື່ອຊ່ວຍໃນການນຳເອົາເສື້ອໂຄ່ງເຂົ້າມາ ປ່ອຍຄືນໃໝ່ ຫຼື ການກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ແບບທຳມະຊາດໃນ ສປປ ລາວ ໃນອະນາຄົດ.

1.7 ສະຖານະພາບຂອງເສື້ອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ

ປະຈຸບັນ, ເສື້ອໂຄ່ງຖືກພິຈາລະນາວ່າອາດສູນພັນໄປແລ້ວ (functionally extinct) ພາຍໃນເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກ ເສື້ອໂຄ່ງ (TCLs) ທັງໝົດໃນ ສປປ ລາວ (Rasphon 2014). ໃນຊຸມປີຜ່ານມາ, ການລາຍງານການພົບເຫັນສ່ວນ ໃຫຍ່ແມ່ນມາຈາກຄຳບອກເລົ່າທີ່ບໍ່ເປັນທາງການ, ເຊິ່ງມີຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກຊາວບ້ານ ແລະ ອົງໃສ່ພຽງແຕ່ຮ່ອງຮອຍໃນ ພື້ນທີ່ທີ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການຍິ່ງຍິນ. ການລາຍງານດັ່ງກ່າວຂາດຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືທີ່ຈຳເປັນເພື່ອຍືນຍັນການມີຢູ່ຂອງສັດຊະນິດ ນີ້.

ສິ່ງທີ່ສຳຄັນຄື, ບໍ່ມີການບັນທຶກເສື້ອໂຄ່ງທີ່ໄດ້ຮັບການຍິ່ງຍິນ ວ່າຖືກພົບເຫັນຢູ່ໃນເຂດສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳເອັດ- ມູເລີຍ (NEPL) ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2013 ເປັນຕົ້ນມາ. ການສຳຫຼວດດ້ວຍ ກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ (camera-trap) ຢ່າງ ກວ້າງຂວາງ, ເປັນລະບົບ, ແລະ ໄລຍະຍາວ ທີ່ດຳເນີນຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ຫຼັກຂອງນ້ຳເອັດ-ມູເລີຍ ແມ່ນບໍ່ພົບເຫັນການ ຍິ່ງຍິນໃດໆຕະຫຼອດໄລຍະເວລາຫຼາຍກວ່າໜຶ່ງທົດສະວັດ. ເຊັ່ນດຽວກັນ, ການສຳຫຼວດດ້ວຍກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າທີ່ ຄ່າຍຄືກັນທີ່ໄດ້ດຳເນີນຢູ່ໃນ ຫຼື ໃກ້ຄຽງກັບເຂດສະຫງວນແຫ່ງຊາດອື່ນໆໃນທົ່ວພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສື້ອໂຄ່ງ TCL ກໍລົ້ມເຫຼວ ໃນການກວດພົບເສື້ອໂຄ່ງ, ເຊິ່ງເປັນການຍືນຍັນບົດທີ່ວ່າ ປະຊາກອນເສື້ອໂຄ່ງອາໄສຢູ່ໃນປະເທດອາດໄດ້ສູນພັນໄປແລ້ວ.

ການຂາດການບັນທຶກທີ່ໄດ້ຮັບການຍິ່ງຍິນນີ້ ສອດຄ່ອງກັບໄພຄຸກຄາມທີ່ສູງເຊິ່ງຍັງຄົງມີຢູ່ໃນຂອບເຂດທົ່ວ ປະເທດ. ຄວາມຕ້ອງການຊື່ນສ່ວນຂອງເສື້ອໂຄ່ງທີ່ບໍ່ມີທ່າທີ່ຈະຫຼຸດລົງ, ບວກກັບຄວາມສາມາດໃນການບັງຄັບໃຊ້ກົດ ໝາຍທີ່ບໍ່ພຽງພໍ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ເກີດມີການລ່າສັດປ່າຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງມາເປັນເວລາຫຼາຍປີ. ໄພຄຸກຄາມນີ້ຍັງເພີ່ມຂຶ້ນສິ່ງຜົນ ໃຫ້ການຫຼຸດລົງຢ່າງຮ້າຍແຮງຂອງປະຊາກອນເຫຍື່ອທີ່ເປັນອາຫານເສື້ອໂຄ່ງໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ, ເຊິ່ງໄດ້ສ້າງ ເງື່ອນໄຂທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາທີ່ເຮັດໃຫ້ການຢູ່ລອດ ຫຼື ການຝືນຕົວຂອງເສື້ອໂຄ່ງເປັນໄປໄດ້ຍາກທີ່ສຸດ.

ຂໍ້ມູນທັງໝົດທີ່ມີຢູ່ຊື່ໃຫ້ເຫັນເຖິງການຫຼຸດລົງຢ່າງໄວວາ ແລະ ຕໍ່ເນື່ອງຂອງປະຊາກອນເສື້ອໂຄ່ງໃນທົດສະວັດທີ່ ຜ່ານມາ. ປັດຈຸບັນ, ເສື້ອໂຄ່ງຖືກຖືວ່າໄດ້ສູນພັນໄປຈາກເກືອບທຸກພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ໃນ ສປປ ລາວ, ແລະ ຖ້າຫາກຍັງມີ ເສື້ອໂຄ່ງທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ ກໍກຳລັງຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະສູນພັນ. ອີງຕາມຫຼັກຖານທັງໝົດທີ່ມີຢູ່, ປັດຈຸບັນເສື້ອໂຄ່ງຖືວ່າເປັນ ສັດທີ່ອາດສູນພັນໄປຈາກ ສປປ ລາວ ແລ້ວ.

ຂໍ້ສະຫຼຸບນີ້ແມ່ນໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນໂດຍຫຼັກຖານດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

i. ການບໍ່ພົບເຫັນຮູບພາບທີ່ສາມາດຍັງຢືນໄດ້ ເຖິງວ່າໄດ້ມີຄວາມພະຍາຍາມສໍາຫຼວດຢ່າງເປັນລະບົບ

ການສໍາຫຼວດໂດຍໃຊ້ກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ ໃນທົ່ວພື້ນທີ່ຕ່າງໆ ບໍ່ມີການກວດຈັບທີ່ພົບເຫັນທີ່ໄດ້ຮັບການຍັງຢືນ ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2013:

- ຢູ່ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳແອັດ-ຜູເລີຍ (NEPL NPA), ການໃຊ້ກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ ຫຼາຍກວ່າ 32,000 ວັນ ລະຫວ່າງປີ 2013 ຫາ 2017 ພົບເຫັນເສືອພຽງແຕ່ສອງໂຕເທົ່ານັ້ນ, ເຊິ່ງທັງສອງໂຕຖືກຖ່າຍໃນປີ 2013 (Rasphone & Chanthavong 2018).
- ການສໍາຫຼວດຕໍ່ມາ ກໍບໍ່ມີການພົບເຫັນເລີຍ (zero detections), ເຖິງວ່າຈະມີການຄອບຄຸມພື້ນທີ່ກວ້າງຂວາງ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມໃນການສຸ່ມຕົວຢ່າງທີ່ສູງ ໃນເຂດຕ່າງໆຄື:
 - ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນາກາຍ-ນ້ຳເທີນ
 - ເຂດລຸ່ມນ້ຳງຽບ 1 (ແຂວງໄຊສົມບູນ)
 - ເຂດຊຶດເຊີຍນ້ຳຊ້າງ-ນ້ຳຈາງ (ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ)
 - ປ່າປ້ອງກັນຊຸນເຊໜອງມ້າ (ແຂວງຄໍາມ່ວນ)
 - ເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນ ເຊຊັບ-ດົງອໍາພາມ-ເຊປຽນ.

ການບໍ່ພົບຫຼັກຖານຮູບພາບຢ່າງສິ້ນເຊີງໃນທົ່ວການສໍາຫຼວດຂະໜາດໃຫຍ່ຫຼາຍແຫ່ງ ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບສະພາບປະຊາກອນສັດປ່າທີ່ຖືກທໍາລາຍຢ່າງຮ້າຍແຮງ ຫຼື ບໍ່ມີຢູ່ໃນທໍາມະຊາດ.

ii. ການຫຼຸດລົງຂອງຫຼັກຖານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການລ່າສັດປ່າ

ກ່ອນປີ 2010, ຊາກສັດ ແລະ ຊິ້ນສ່ວນຂອງເສືອໂຄ່ງ ໄດ້ຖືກຍຶດໄດ້ເປັນບາງຄັ້ງຄາວຈາກເຂດປ່າສະຫງວນ, ເຊິ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນເຖິງການມີຢູ່ຂອງປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ. ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2013, ມີພຽງຄະດີດຽວເທົ່ານັ້ນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເສືອໂຄ່ງຕາຍສາມໂຕ, ເຊິ່ງເຊື່ອກັນວ່າມາຈາກ ເສືອທີ່ລ້ຽງໃນຝາມ ແທນທີ່ຈະແມ່ນເສືອປ່າ ໃນແຂວງຄໍາມ່ວນ. ບໍ່ມີເຫດການລ່າເສືອໂຄ່ງປ່າທີ່ໄດ້ຮັບການຍັງຢືນໃນຕະຫຼອດທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ, ນີ້ແມ່ນ ສອດຄ່ອງຢ່າງຍິ່ງກັບການບໍ່ມີຢູ່ຂອງປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ ຫຼາຍກວ່າການທີ່ຈະປັບປຸງການອະນຸລັກ ແລະ ປົກປ້ອງຊະນິດພັນດັ່ງກ່າວ.

1.8 ການຈັດລຳດັບບຸລິມະສິດພື້ນທີ່ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ເພື່ອການພື້ນຜູ່ເສືອໂຄ່ງ 2026-2035

ບຸລິມະສິດ 1: ພື້ນທີ່ພາຍໃນ ແລະ ໃກ້ຄຽງກັບເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳປຸຍ (TCL ທີ່ມີທ່າແຮງ)

ເຂດສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳປຸຍ ແລະ ປ່າໃກ້ຄຽງ ໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ວ່າເປັນ ສະຖານທີ່ບຸລິມະສິດ 1 (Priority 1) ສໍາລັບການພື້ນຕົວຂອງເສືອໂຄ່ງໃນອະນາຄົດ, ເນື່ອງຈາກທີ່ຕັ້ງດ້ານຍຸດທະສາດພາຍໃນລະບົບປ່າໄມ້ຂ້າມຊາຍແດນ ລາວ-ໄທ ທີ່ກວ້າງຂວາງ ແລະ ທ່າແຮງໃນການກະຈາຍຕົວຂອງເສືອໂຄ່ງມາຈາກແຫຼ່ງກໍາເນີດໃນປະເທດໄທຕາມທໍາມະຊາດ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ນ້ຳປຸຍ ຈະບໍ່ໄດ້ເຊື່ອມຕໍ່ໂດຍກົງກັບ ກຸ່ມປ່າຕາເວັນຕົກ (WEFCOM), ເຊິ່ງເປັນບ່ອນຢູ່ຂອງປະຊາກອນເສືອອິນດູຈີນທີ່ມີຄວາມຢູ່ລອດຫຼາຍທີ່ສຸດໃນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້, ແຕ່ມັນມີການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາກັບເຄືອຂ່າຍປ່າສະຫງວນທາງພາກເໜືອຂອງໄທ, ລວມທັງ ອຸທະຍານແຫ່ງຊາດດອຍພູຄາ (Doi Phu Kha National Park) ແລະ ປ່າອະນຸລັກໃກ້ຄຽງໃນແຂວງນ່ານ. ປ່າເຫຼົ່ານີ້ເປັນລະບົບແລວທາງພູສູງ ທີ່ມີປະສິດທິພາບ ທີ່

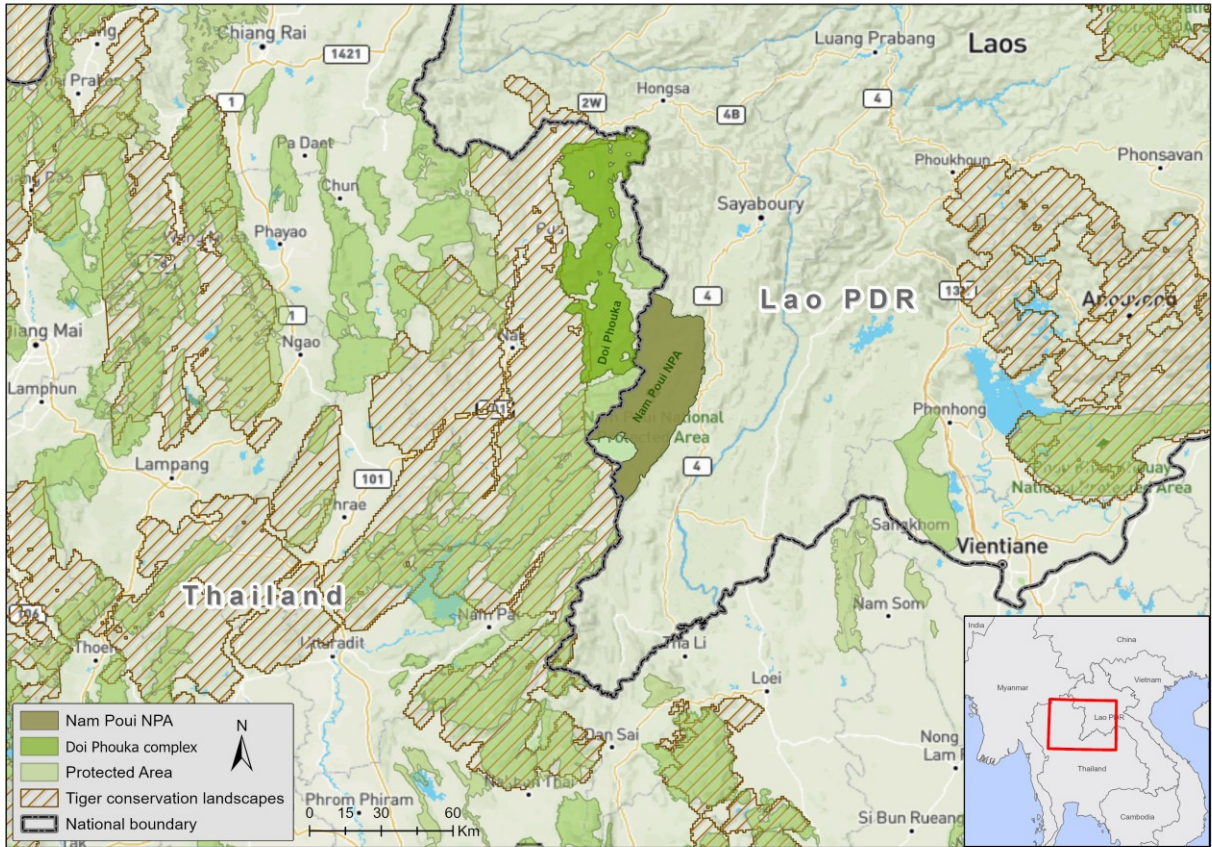
ສາມາດເຮັດໜ້າທີ່ເປັນເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ (stepping-stone pathway) ສຳລັບການກະຈາຍຕົວໄລຍະໄກຂອງ ເສືອໂຄ່ງ.

ຫຼັກຖານທາງວິທະຍາສາດສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າເສືອໂຄ່ງມີຄວາມສາມາດໃນການເຄື່ອນຍ້າຍໄລຍະໄກທີ່ສູງ, ເຮັດໃຫ້ພວກມັນສາມາດຂະຫຍາຍເຂົ້າໄປໃນຖິ່ນອາໄສທີ່ເໝາະສົມໄດ້ ເມື່ອມີເງື່ອນໄຂທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກ. ໃນປະເທດໄທ, ເສືອໂຄ່ງທີ່ຕິດປອກຄວິທະຍຸໃນເຂດສະຫງວນພັນສັດປ່າຫ້ວຍຂາແຂ້ງ ແລະ ທຸ່ງໃຫຍ່ນາເລສວນ (WEFCOM) ຖືກບັນທຶກວ່າໄດ້ມີການກະຈາຍຕົວໃນໄລຍະ 80–120 ກິໂລແມັດ ຂ້າມເຂດພື້ນທີ່ປ່າປະສົມ (Simcharoen et al., 2014; Duangchatrasiri et al., 2016)². ການສຶກສາທີ່ຄ້າຍຄືກັນໃນປ່ອນອື່ນໆໃນອາຊີໄດ້ບັນທຶກໄລຍະການແຜ່ກະຈາຍ 160–200 ກິໂລແມັດ ໃນເສືອອາມູ (Amur tigers) ແລະ ສູງເຖິງ 250 ກິໂລແມັດ ໃນພື້ນທີ່ Rajaji–Corbett ທາງພາກເໜືອຂອງອິນເດຍ (Harihar et al., 2013). ຜົນການຄົ້ນພົບເຫຼົ່ານີ້ຢືນຢັນວ່າເສືອໂຄ່ງມີຄວາມສາມາດຢ່າງເຕັມທີ່ໃນການເຄື່ອນຍ້າຍຂ້າມພູມສັນຖານຂະໜາດໃຫຍ່ ແລະ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ, ລວມທັງເຂດທີ່ມີການແບ່ງສ່ວນ ຫຼື ການນຳໃຊ້ທີ່ປະສົມກັນ, ໂດຍມີເງື່ອນໄຂວ່າການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາທີ່ສຳຄັນຍັງຄົງຢູ່ຄົບຖ້ວນ.

ສັນຍາສູງ, ປ່າທີ່ຍັງເຫຼືອ, ແລວທາງລະດັບຄວາມສູງ, ແລະ ເຂດຫຼັກທີ່ມີຄວາມໜາແໜ້ນຂອງມະນຸດຕໍ່າ ຂອງນ້ຳປຸຍ ເປັນເຂດທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມດ້ານພື້ນທີ່ ແລະ ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນຖານະເປັນເຂດຮັບການກະຈາຍຕົວຂອງເສືອໂຄ່ງ. ການມີຢູ່ຂອງເຫຍື່ອທີ່ເປັນອາຫານທີ່ສາມາດຜິ້ນຜູ້ໄດ້, ເຊັ່ນ: ກວາງ, ຝານ, ແລະ ໝູປ່າ, ເຮັດໃຫ້ຄວາມເໝາະສົມຂອງມັນເຂັ້ມແຂງຂຶ້ນ. ລັກສະນະທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາເຫຼົ່ານີ້ສອດຄ່ອງຢ່າງໃກ້ຊິດກັບກອບການຜິ້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນພາກພື້ນ, ລວມທັງໂຄງການຜິ້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງທົ່ວໂລກ (GTRP) ແລະ ຂໍ້ລິເລີ່ມ Tiger Alive ຂອງອົງການ WWF, ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດໃຫ້ກຸ່ມປ່າໄມ້ ນ່ານ–ໄຊຍະບູລີ ເປັນເຂດພື້ນທີ່ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCL) ທີ່ສຳຄັນ ທີ່ມີທ່າແຮງໃນການກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ໃນໄລຍະຍາວ.

ດ້ວຍປັດໄຈເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນໂດຍລະບົບການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຢ່າງຍາວນານໃນ ນ້ຳປຸຍ, ເຊິ່ງໄດ້ຮັບການເສີມສ້າງໂດຍການລາດຕະເວນ ແລະ ການຕິດຕາມໂດຍໃຊ້ລະບົບ SMART ຂອງອົງການ WWF-ລາວ, ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວຈຶ່ງເປັນພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້ຫຼາຍທີ່ສຸດໃນ ສປປ ລາວ ສຳລັບການກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ຕາມທຳມະຊາດຂອງເສືອໂຄ່ງ. ດັ່ງນັ້ນ, ການປົກປ້ອງ ແລະ ເສີມຂະຫຍາຍການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍານີ້ ຈຶ່ງເປັນບຸລິມະສິດທາງດ້ານຍຸດທະສາດຫຼັກພາຍໃຕ້ແຜນດຳເນີນງານຜິ້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ 2026–2035.

² Simcharoen, S., et al. (2014). Tiger occupancy and population recovery in Thailand's Western Forest Complex. Oryx.

ຮູບພາບທີ 3: ປ່າສະຫງວນນ້ຳປຸ້ຍ ແລະ ເຂດເຊື່ອມຕໍ່ກັບດອຍມູຄາ ປະເທດໄທ

ບຸລິມະສິດ 2: TCL ປະເພດ 1 ແລະ TCL ປະເພດ 2

TCL ປະເພດ 1:

- ພາກຕາເວັນອອກສຽງເໜືອຂອງລາວ, TCL ນ້ຳແອັດ-ມູເລີຍ, ຖືກຈັດເປັນ TCL#35 ໃນລະດັບໂລກ, ມີພື້ນທີ່ປະມານ 25,978 ຕາລາງກິໂລແມັດ, ລວມທັງພື້ນທີ່ພາຍໃນ ແລະ ໃກ້ຄຽງກັບເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳແອັດ-ມູເລີຍ, ນ້ຳຊໍາ ແລະ ມູສະປິດ-ປຸງຈອງ.
- ພາກໃຕ້ຂອງລາວ, ຖືກຮັບຮູ້ໃນລະດັບໂລກເປັນ TCL #27, ມີພື້ນທີ່ປະມານ 19,996 ຕາລາງກິໂລແມັດ, ລວມທັງພື້ນທີ່ພາຍໃນ ແລະ ໃກ້ຄຽງກັບເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ດົງຫົວສາວ, ເຊປຽນ, ດົງອໍາພາມ, ເຊຊັບ ແລະ ດົງຜູວຽງ ແລະ ເຂດປ່າສະຫງວນ ເຊຄໍາຜໍ, ມູຜຽງບໍລະເວນຕາເວັນຕົກສຽງໃຕ້ ແລະ ມູຄາທອງ. ພື້ນທີ່ນີ້ ຕິດກັບຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຕໍ່ເນື່ອງກັນຢູ່ພາກກາງຂອງຫວຽດນາມ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກສຽງເໜືອຂອງກຳປູເຈຍ.

TCL ປະເພດ 1 ເຫຼົ່ານີ້ ມີຄວາມຫວັງໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ, ແຕ່ປັດຈຸບັນມັນຍັງບໍ່ເໝາະສົມສຳລັບ ຄວາມຜະຍາຍາມໃນການຝຶນຝູງໃນທັນທີ ຄືກັບເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳປຸ້ຍ ເພາະວ່າມູມສັນຖານເຫຼົ່ານີ້ບໍ່ໄດ້ເຊື່ອມ ຕໍ່ໂດຍກົງກັບປະຊາກອນເສືອຕົ້ນກຳເນີດທີ່ມີຢູ່ໃນປະເທດໄທ ຫຼື ບ່ອນອື່ນໆ.

ທັງເຂດນໍ້າແອັດ-ຜູເລີຍ (NEPL) ແລະ TCL ພາກໃຕ້ (ເຊັ່ນ: ເຊຊັບ, ດົງອໍາພາມ, ເຊປຽນ) ມີພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ ກວ້າງຂວາງ ແລະ ຜູ້ມີປະເທດທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບເສືອໂຄ່ງ. ພວກມັນຍັງມີສັດກິນພືດ ເຊັ່ນ: ກວາງ, ຝານ, ແລະ ໝູ່ປ່າ, ແຕ່ປະຊາກອນສັດທີ່ເປັນອາຫານເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຫຼຸດລົງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ເນື່ອງຈາກການລ່າສັດປ່າແບບບໍ່ຍືນຍົງມາເປັນເວລາ ຫຼາຍທົດສະວັດ. ດັ່ງນັ້ນ, ການຝຶນຜູ້ຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງສັດທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງຈໍາເປັນອັນດັບຕົ້ນໆ ກ່ອນທີ່ການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງຈະປະສົບຜົນສໍາເລັດ.

ດັ່ງນັ້ນ, TCL ເຫຼົ່ານີ້ ຈຶ່ງເປັນອົງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຂອງຍຸດທະສາດການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໄລຍະຍາວຂອງ ສປປ ລາວ ແຕ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຝຶນຜູ້ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ແລະ ການລົງທຶນດ້ານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຢ່າງເຂັ້ມແຂງ ກ່ອນ ທີ່ພວກມັນຈະສາມາດຮອງຮັບເສືອໂຄ່ງໄດ້ອີກຄັ້ງ. ນໍ້າແອັດ-ຜູເລີຍ NEPL ເຄີຍເປັນບ່ອນຢູ່ຂອງປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງທີ່ມີ ການກະຈາຍຜັນເປັນທີ່ຮູ້ຈັກຄັ້ງສຸດທ້າຍໃນອິນດູຈີນ, ແຕ່ປັດຈຸບັນເສືອໂຄ່ງແມ່ນອາດໄດ້ສູນຜັນໄປຈາກເຂດພື້ນທີ່ນີ້ ແລ້ວ ເນື່ອງຈາກການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ແລະ ການໃສ່ກັບດັກ. ເສືອໂຄ່ງໂຕສຸດທ້າຍຖືກຖ່າຍໂດຍກ້ອງດັກຖ່າຍແມ່ນປີ 2014.

TCL ປະເພດ 2:

ພາກກາງຂອງລາວ

ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ: ນໍ້າກະດົງ, ນາກາຍ-ນໍ້າເທີນ, ແລະ ຜູ້ຫິນປຸນ, ເຂດລຸ່ມນໍ້າມ້ວນ-ນໍ້າຍ້ວງ, ຜູ້ ຈອມວອຍ, ເຂດລຸ່ມນໍ້າງຽບ 1, ພາກໃຕ້ຂອງແຂວງຊຽງຂວາງ.

ເຊັ່ນດຽວກັບ TCL ປະເພດ 1, TCL ເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນອົງປະກອບທີ່ຈໍາເປັນຂອງ ຍຸດທະສາດການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໄລຍະຍາວ ຂອງລາວ, ແຕ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການຝຶນຜູ້ທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ແລະ ການລົງທຶນດ້ານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຢ່າງ ຫຼວງຫຼາຍ ກ່ອນທີ່ພວກມັນຈະສາມາດຮອງຮັບເສືອໂຄ່ງໄດ້ອີກຄັ້ງ. ພວກມັນມີພື້ນທີ່ປ່າໄມ້ກວ້າງຂວາງ ແລະ ຜູ້ມີ ປະເທດທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບເສືອໂຄ່ງ. ພວກມັນຍັງມີສັດກິນພືດ ເຊັ່ນ: ກວາງ, ຝານ, ແລະ ໝູ່ປ່າ, ແຕ່ປະຊາກອນສັດທີ່ ເປັນອາຫານໄດ້ຫຼຸດລົງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ເນື່ອງຈາກການລ່າສັດປ່າແບບບໍ່ຍືນຍົງມາເປັນເວລາຫຼາຍທົດສະວັດ. ດັ່ງນັ້ນ, ການ ຝຶນຜູ້ຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງສັດທີ່ເປັນອາຫານ ຈຶ່ງເປັນສິ່ງຈໍາເປັນອັນດັບຕົ້ນໆ ກ່ອນທີ່ການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງຈະປະສົບ ຜົນສໍາເລັດ.

1.9 ສິ່ງທ້າທາຍຕໍ່ການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ

ການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ປະເຊີນໜ້າກັບອຸປະສັກທີ່ສໍາຄັນ ທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ, ສະຖາບັນ, ການ ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ສິ່ງທ້າທາຍຫຼັກໆແມ່ນໄດ້ສະຫຼຸບຢູ່ໃນ ຕາຕະລາງ 3.

ຕາຕະລາງ 3. ສິ່ງທ້າທາຍຕໍ່ການອະນຸລັກ ແລະ ການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ

ລດ	ສິ່ງທ້າທາຍ	ລາຍລະອຽດ
1.	ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງຕໍ່າຫຼາຍ ຫຼື ສູນຜັນໄປແລ້ວ	<ul style="list-style-type: none"> ບໍ່ມີການຍິ່ງຍືນການກະຈາຍຜັນຂອງເສືອ ນັບຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນຊຸມປີ 2010. ໂຕທີ່ຍັງເຫຼືອ (ຖ້າມີ) ແມ່ນກະຈາຍຢູ່ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ຖືກ ໂດດດ່ຽວທາງພັນທຸກໍາ.

		<ul style="list-style-type: none"> ປັດຈຸບັນ ການຝຶນຝູ່ຕາມທຳມະຊາດແມ່ນເປັນໄປໄດ້ຍາກທີ່ສຸດ ຖ້າບໍ່ມີການນຳເຂົ້າ (reintroduction) ຫຼື ການກັບຄືນມາຕັ້ງ ຖິ່ນຖານໃໝ່ຂ້າມຊາຍແດນ.
2.	ການຫຼຸດລົງຢ່າງຮ້າຍແຮງຂອງສັດທີ່ເປັນ ອາຫານເສືອໂຄ່ງ ໃນທົ່ວເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (ຖ້າບໍ່ມີປະລິມານຊີວະມວນຂອງສັດທີ່ເປັນ ອາຫານທີ່ພຽງພໍ, ການຝຶນຝູ່ເສືອໂຄ່ງຈະເປັນໄປ ບໍ່ໄດ້ໃນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ).	<ul style="list-style-type: none"> ການຫຼຸດລົງຢ່າງຮຸນແຮງຂອງ ກວາງ, ຝານ, ໝູ່ປ່າ, ກະທົງ, ເຍືອງ, ແລະ ສັດທີ່ເປັນອາຫານຊະນິດອື່ນໆ ເນື່ອງຈາກ: <ul style="list-style-type: none"> ການໃສ່ກັບດັກສັດປ່າ ການລ່າສັດເພື່ອລ້ຽງຊີບ ການຄ້າຂາຍສັດປ່າ
3.	ວິກິດການໃສ່ກັບດັກທີ່ແຜ່ຫຼາຍ	<ul style="list-style-type: none"> ກັບດັກຍັງຄົງເປັນໄພຄຸກຄາມທີ່ແຜ່ລາມຫຼາຍທີ່ສຸດໃນທົ່ວປ່າ ສະຫງວນທັງໝົດ. ກັບດັກຫຼາຍສິບພັນອັນຍັງຄົງມີຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ – ແມ່ນແຕ່ຢູ່ ໃນພື້ນທີ່ທີ່ມີການລາດຕະເວນດີ. ການໃສ່ກັບດັກເສືອໂຄ່ງ, ສັດທີ່ເປັນອາຫານ, ແລະ ສັດລ້ຽງຈູກ ດ້ວຍນ້ຳນົມຂະໜາດໃຫຍ່ອື່ນໆ (ເຊັ່ນ: ໝີ, ສັດຕະກູນແມວ).
4.	ການລ່າສັດ ແລະ ການຄ້າຂາຍສັດປ່າຜິດກົດ ໝາຍ (IWT)	<ul style="list-style-type: none"> ເຄືອຂ່າຍການລ່າສັດປ່າຂ້າມຊາຍແດນສາມາດດຳເນີນການໄດ້ ຢ່າງງ່າຍດາຍ. ລາວ ຍັງຄົງເປັນປະເທດທາງຜ່ານ ແລະ ປະເທດສະໜອງສຳລັບ ການຄ້າຂາຍສັດປ່າໃນພາກພື້ນ. ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຢູ່ຕະຫຼາດ, ເສັ້ນທາງ, ແລະ ຈຸດຊາຍ ແດນ ຍັງບໍ່ເຂັ້ມແຂງ. ຜະລິດຕະພັນທີ່ມີມູນຄ່າສູງ (ກະດູກເສືອ, ໜັງ ສັດຕະກູນແມວ ຂະໜາດໃຫຍ່) ສ້າງແຮງຈູງໃຈທາງເສດຖະກິດ.
5.	ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ການດຳເນີນ ຄະດີຍັງບໍ່ເຂັ້ມແຂງ	<ul style="list-style-type: none"> ຄວາມພະຍາຍາມລາດຕະເວນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ, ແຕ່: <ul style="list-style-type: none"> ການຈັບກຸມບໍ່ຄ່ອຍນຳໄປສູ່ການດຳເນີນຄະດີທີ່ເຂັ້ມງວດ. ການລົງໂທດສຳລັບອາຊະຍາກຳສັດປ່າຍັງຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງບໍ່ ສອດຄ່ອງ. ການປະສານງານທີ່ຍັງມີຂໍ້ຈຳກັດລະຫວ່າງ DOFI, ຕຳ ຫຼວດ, ພາສີ, ແລະ ສານ. ການປາບປາມຍັງຄົງຕ່ຳ, ເຊິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ກິດ ຈະກຳທີ່ຜິດກົດໝາຍຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.
6.	ການສູນເສຍຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການແຕກ ແຍກຂອງພື້ນທີ່ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ	<ul style="list-style-type: none"> ເຖິງວ່າພື້ນທີ່ປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ຍັງຄົງຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຂ້ອນຂ້າງສູງ, ແຕ່ຄຸນນະພາບຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສໄດ້ຫຼຸດລົງເນື່ອງຈາກ: <ul style="list-style-type: none"> ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານກະສິກຳ (ສາລີ, ມັນຕົ້ນ, ຢາງພາລາ) ການພັດທະນາໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ, ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່, ແລະ ເສັ້ນທາງ ການຂະຫຍາຍພື້ນຖານໂຄງລ່າງເຂົ້າໄປໃນເຂດປ່າ ສະຫງວນ ສ້າງເປັນສ່ວນປ່າທີ່ໂດດດ່ຽວ ເຊິ່ງບໍ່ເໝາະສົມສຳລັບການຄ້າຈຸນ ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ.

7.	ແຮງຈູງໃຈຂອງຊຸມຊົນເພື່ອການອະນຸລັກທີ່ຈຳກັດ	<ul style="list-style-type: none"> • ຫຼາຍຊຸມຊົນຍັງເພິ່ງພາອາໄສ: <ul style="list-style-type: none"> ◦ ເນື້ອສັດປ່າສຳລັບໂປຣຕິນ ◦ ຊີວິດການເປັນຢູ່ທີ່ອີງໃສ່ປ່າໄມ້ທຳມະຊາດ ◦ ການເຮັດໄຮ່ເລື່ອນລອຍ • ແຮງຈູງໃຈໃນການອະນຸລັກ (CCAs, ກອງທຶນບ້ານ, ໂຄງການປັບປຸງຊີວິດການເປັນຢູ່) ຍັງບໍ່ທັນ: <ul style="list-style-type: none"> ◦ ໄດ້ຮັບການຂະຫຍາຍຜົນ ◦ ເປັນໄລຍະຍາວ ◦ ໄດ້ຮັບທຶນສະໜັບສະໜູນຢ່າງສອດຄ່ອງ • ໂຄງການໄລຍະສັ້ນບໍ່ສາມາດທົດແທນຄວາມກົດດັນໃນການດຳລົງຊີວິດປະຈຳວັນໄດ້.
8.	ການສະໜອງທຶນໄລຍະຍາວທີ່ບໍ່ຝຽງພໍ	<ul style="list-style-type: none"> • NPAs ຫຼາຍແຫ່ງອີງໃສ່ວົງຈອນໂຄງການໄລຍະສັ້ນ (2–4 ປີ). • ເງິນເດືອນຂອງພະນັກງານປ່າໄມ້ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການດຳເນີນງານ ຂາດການຮັບປະກັນງົບປະມານໄລຍະຍາວ. • ການຂາດການສະໜອງທຶນແບບຍືນຍົງ (Trust fund, PES, offsets) ຈຳກັດການປົກປ້ອງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.
9.	ການປະສານງານຂ້າມຊາຍແດນທີ່ຈຳກັດ	<ul style="list-style-type: none"> • ການລາດຕະວນຂ້າມຊາຍແດນທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນທາງດ້ານສືບລັບກັບ: <ul style="list-style-type: none"> ◦ ປະເທດໄທ (ການເຊື່ອມຕໍ່ເຂດປ່າໄມ້ພາກຕາເວັນຕົກຫນ້າປຸຍ) • ທ່າແຮງການກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່ຂອງເສືອໂຄ່ງຈາກປະເທດໄທ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີກອບການເຮັດວຽກສອງຝ່າຍທີ່ເຂັ້ມແຂງກວ່າເກົ່າ.
10.	ຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນຕໍ່າ	<ul style="list-style-type: none"> • ການສັບປ່ຽນຂອງພະນັກງານປ່າສະຫງວນ. • ການຝຶກອົບຮົມທີ່ຈຳກັດໃນການສືບສວນ, ການກະກຽມສຳນວນຄະດີ, ຫຼື ການສືບລັບ IWT. • ຄວາມຊຸ່ວຊານດ້ານການຕິດຕາມ, ການຄົ້ນຄວ້າ, ແລະ ເຕັກນິກທີ່ຈຳກັດໃນລະດັບແຂວງ.
11.	ການຂາດການດຳເນີນງານດ້ານການຄຸ້ມຄອງທີ່ເຈາະຈົງໃສ່ເສືອໂຄ່ງ (ຫຼັງປີ 2013)	<ul style="list-style-type: none"> • ຫຼັງຈາກບໍ່ພົບເຫັນເສືອໂຄ່ງຈາກ ນ້ຳແອັດ-ພູເລີຍ, ການດຳເນີນງານທີ່ເນັ້ນໃສ່ເສືອໂຄ່ງໄດ້ຖືກຫຼຸດຄວາມສຳຄັນລົງ. • ບໍ່ມີການຮັກສາການຕິດຕາມເສືອໂຄ່ງໃນລະດັບຊາດ, ການໂຄສະນາເກັບກູ້ກັບແຮວ, ຫຼື ໂຄງການຝຶນຜູ້ສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງ. • ການວາງແຜນການຝຶນຜູ້ໄດ້ຢຸດສະງັກເປັນເວລາເກືອບໜຶ່ງທົດສະວັດ.
12.	ສິ່ງທ້າທາຍດ້ານສັງຄົມ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ	<ul style="list-style-type: none"> • ການຄຸ້ມຄອງຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນແຕກຕ່າງກັນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໃນທົ່ວແຂວງ. • ການລ່າສັດປ່າຕາມປະເພນີຍັງຄົງເຂັ້ມແຂງໃນບັນດາບ້ານເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ.

ແຜນດຳເນີນງານຝຶ້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 2 (NTRAP 2026-2035)

II. ແຜນດຳເນີນງານຝຶ້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 2 (NTRAP 2026-2035)

2.1 ວິໄສທັດ Vision

ສປປ ລາວ ມີລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ກວ້າງໃຫຍ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັນ ເໝາະສົມໃນການສົ່ງເສີມ ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຝຶ້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແລະ ສັດປ່າໜາງຊະນິດໃຫ້ກັບຄືນມາຢ່າງອຸດົມສົມບູນໃນທຳມະຊາດ ສ້າງຜົນປະໂຫຍດດ້ານສັງຄົມ ເສດຖະກິດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຢ່າງຍືນຍົງໃຫ້ປະຊາຊົນລາວທັງຊາດ.

2.2 ເປົ້າໝາຍ GOALS

ຝຶ້ນຟູ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອໃຫ້ເສືອໂຄ່ງກັບຄືນແບບທຳມະຊາດ ແລະ ອາໄສຢູ່ໃນລະບົບປ່າໄມ້ຂອງ ສປປ ລາວຕະຫຼອດໄປ ພາຍໃນປີ 2035 ໂດຍການຝຶ້ນຟູຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ຝຶ້ນຟູເຫຍື່ອ, ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ຮ່ວມມືກັບບັນດາ ປະເທດໃກ້ຄຽງທີ່ຍັງມີປະຊາ ກອນເສືອໂຄ່ງດັ້ງເດີມຕາມທຳມະຊາດ.

2.3 ຈຸດປະສົງ OBJECTIVES

- 1) ສ້າງແຫຼ່ງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ ແລະ ອຸດົມສົມບູນໃນເຂດຝື້ນທີ່ປ່າອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ເພື່ອຮອງຮັບການກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງກັບຄືນມາແບບທຳມະຊາດ.
- 2) ຝຶ້ນຟູ ແລະ ຮັກສາປະຊາກອນເຫຍື່ອໃຫ້ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ເພື່ອຮອງຮັບແຫຼ່ງອາຫານພຽງພໍຕໍ່ການກັບຄືນຂອງເສືອໂຄ່ງ.
- 3) ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໃນເຂດຝື້ນທີ່ສຳຄັນ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພໃຫ້ແກ່ເສືອໂຄ່ງຫຼັງຈາກການກັບຄືນ.
- 4) ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ໂດຍສະເພາະກັບປະເທດໄທ ເພື່ອສົ່ງເສີມການເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.
- 5) ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຈາກທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອໃຫ້ຊຸມຊົນມີຄວາມພ້ອມຮັບການກັບຄືນຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.
- 6) ສ້າງຕັ້ງລະບົບການຕິດຕາມ, ການຄົ້ນຄ້ວາວິໃຈ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວທີ່ເຂັ້ມແຂງ.
- 7) ສ້າງຕັ້ງກົນໄກການເງິນແບບຍືນຍົງ ເພື່ອສະໜອງແຫຼ່ງທຶນເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາເສືອໂຄ່ງໃນປ່າທຳມະຊາດ.
- 8) ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງສະຖາບັນ.

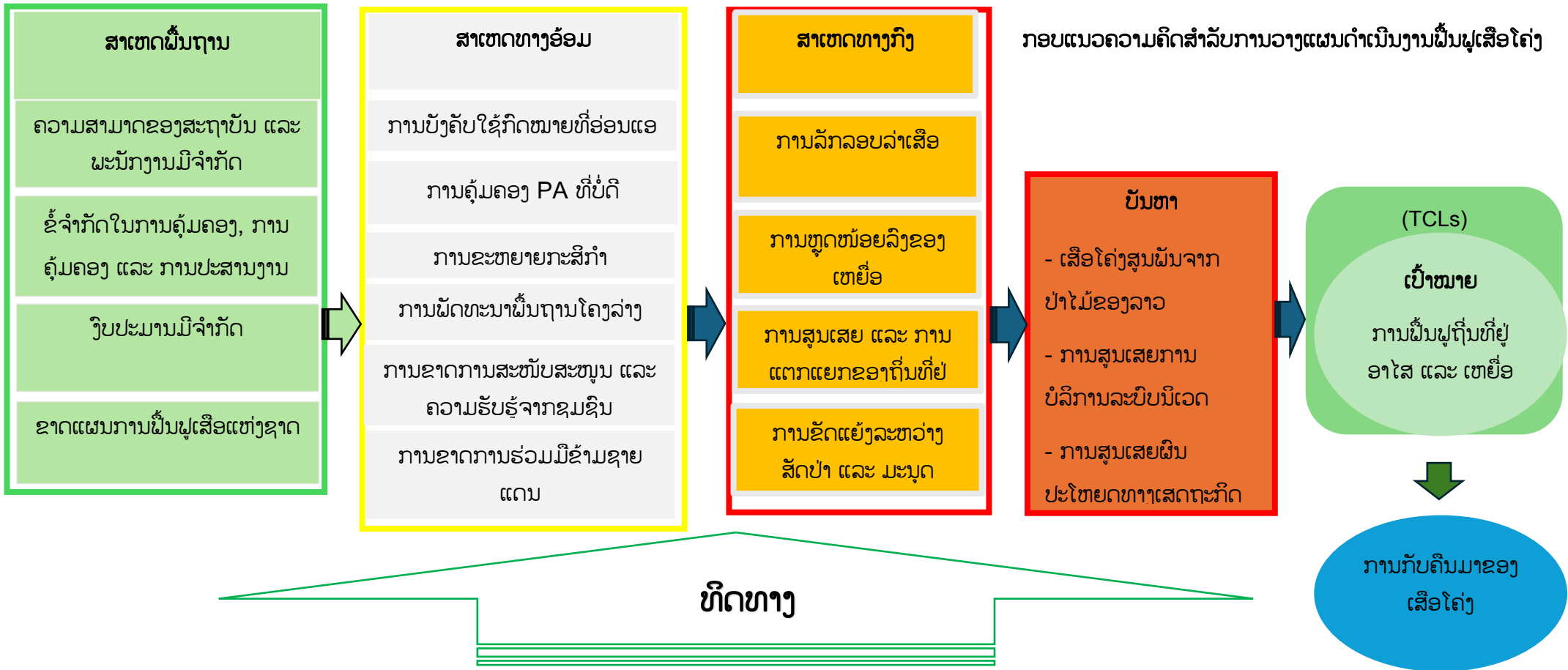
2.4 ກອບແນວຄວາມຄິດ: ສາເຫດຂອງການສູນພັນຂອງເສືອໃນ ສປປ ລາວ

ຕາຕະລາງ 4. ໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ເສືອ - ຈັດປະເພດຕາມຜົນກະທົບໂດຍກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ

ປະເພດ	ໄພຂົ່ມຂູ່	ຄຳອະທິບາຍ
ໄພຂົ່ມຂູ່ທາງກົງ (ສາເຫດທັນທີ)	1. ການລ່າເສືອຜິດກົດໝາຍ	ການຂ້າເສືອເພື່ອການຄ້າ ແບບຜິດກົດໝາຍ ເພື່ອຂາຍຊິ້ນສ່ວນ (ຢາ, ລ່າເພື່ອລາງວັນ, ແລະ ອື່ນໆ)
	2. ການຫຼຸດລົງຂອງເຫຍື້ອ	ການລ່າສັດ (ເຫຍື້ອ) ເກີນຂອບເຂດ ເຮັດໃຫ້ອາຫານຂອງເສືອຫຼຸດລົງ
	3. ການຂັດແຍ້ງຂອງຄົນ ແລະ ສັດປ່າ	ການຂ້າລ້າງແຄ້ນເພື່ອຕອບໂຕ້ການທຳລາຍສັດລ້ຽງ
ໄພຂົ່ມຂູ່ທາງອ້ອມ	5. ການສູນເສຍ ແລະ ການແບ່ງແຍກຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ	ເນື່ອງມາຈາກການຕັດໄມ້, ບຸກເບີກທີ່ດິນເພື່ອກະສິກຳ ແລະ ການພັດທະນາ

(ສາເຫດພື້ນຖານ)	6. ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ຍັງບໍ່ເຂັ້ມງວດ	ການລົງລາດຕະເວນຍັງຈຳກັດ, ຂາດຄວາມສາມາດ, ການທຸຈະລິດ ແລະ ຂາດການລົງໂທດ
	7. ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນທີ່ບໍ່ມີປະສິດທິພາບ	ຂາດພະນັກງານ, ການຝຶກອົບຮົມ, ການວາງແຜນ ແລະ ງົບປະມານ
	8. ການພັດທະນາໂຄງສ້າງພື້ນຖານ	ຖະໜົນ ແລະ ໂຄງການພັດທະນາແບ່ງແຍກຖິ້ນອາໄສ ແລະ ເພີ່ມການເຂົ້າເຖິງຂອງນັກລ່າຜິດກົດໝາຍ
	9. ຂາດການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ	ການດຳເນີນງານທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັນຂ້າມຊາຍແດນ ຈຳກັດການອະນຸລັກເສືອ
	10. ການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ການປູກຈິດສຳນຶກຍັງຕໍ່າ ໃນຊຸມຊົນ	ຂາດການມີສ່ວນຮ່ວມ ຫຼື ການແບ່ງປັນຜົນປະໂຫຍດ ບໍ່ມີແຮງຈູງໃຈໃນການອະນຸລັກ
ໄພຂົ່ມຂູ່ທາງອ້ອມ (ສາເຫດພື້ນຖານ)	ຂາດຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນ ແລະ ພະນັກງານ	ຂາດຊັບພະຍາກອນມະນຸດ, ຈຳນວນພະນັກງານທີ່ຝຶກອົບຮົມດີ, ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ແລະ ອຸປະກອນ
	ຂໍ້ຈຳກັດໃນການຄຸ້ມຄອງ, ການຈັດການ ແລະ ການປະສານງານ	ກົດໝາຍທີ່ບໍ່ຮັດກຸມ, ຂາດການປະສານງານ, ບໍ່ມີການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນທີ່ດີ, ຄວາມຮັບຮູ້ຕໍ່າ
	ງົບປະມານຈຳກັດ	ການຂາດການເງິນທີ່ຍືນຍົງ

<p>SO 6: ສ້າງລະບົບການຕິດຕາມ, ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການຈັດການແບບປັບຕົວທີ່ເຂັ້ມແຂງ.</p> <p>SO 7: ສ້າງກົນໄກການເງິນທີ່ຍືນຍົງ</p> <p>SO 8: ເສີມສ້າງຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນ</p>	<p>SO 3: ເສີມສ້າງການປົກປ້ອງ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໃນຜື້ນທີ່ສຳຄັນ ເພື່ອໃຫ້ເສື້ອມີຄວາມປອດໄພເມື່ອມາຮອດ.</p> <p>SO 4: ເພີ່ມພູນການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນໃນການອະນຸລັກເສື້ອໂດຍສະເພາະກັບປະເທດໄທ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ເສື້ອເຄື່ອນໄຫວຕາມທາງທຳມະຊາດ.</p> <p>SO 5: ສ້າງການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຄວາມຮ່ວມມືຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ສຳລັບການກັບຄືນຂອງເສື້ອຕາມທາງທຳມະຊາດ</p>	<p>SO 1: ສ້າງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ ແລະ ມີປະສິດທິພາບໃນຜື້ນທີ່ (TCLs) ທີ່ສຳຄັນ ສຳລັບເສື້ອທີ່ກຳລັງກະຈາຍຕົວ.</p> <p>SO 2: ຜື້ນຟູ ແລະ ຮັກສາປະຊາກອນສັດເຫຼືອໃຫ້ມີສຸຂະພາບດີ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຢູ່ອາໄສ/ການກັບຄືນຂອງເສື້ອ.</p>
--	---	---

2.5 ດ້ານນິຕິກຳ (Legal framework)

ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ (2026–2035) ແມ່ນສອດຄ່ອງກັບກອບຂອງກົດໝາຍ ແລະ ນະໂຍບາຍ ແຫ່ງຊາດທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ກ່ຽວກັບວຽກງານການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ອະນຸລັກສັດປ່າ, ປ່າສະຫງວນ, ການຄຸ້ມຄອງຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ, ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງໃນ ສປປ ລາວ.

ບັນດາກົດໝາຍ, ດຳລັດ, ແລະ ຍຸດທະສາດ ຫຼັກໃນປັດຈຸບັນທີ່ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງລວມມີ:

- (1) ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 10 (NSED 2026–2030)
- (2) ຍຸດທະສາດການເຕີບໂຕສີ່ຂຽວ ຮອດປີ 2030
- (3) ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ (NBSAP 2026–2030)
- (4) ແຜນແມ່ບົດການນຳໃຊ້ທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ຮອດປີ 2030
- (5) ດຳລັດວ່າດ້ວຍສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບເລກທີ 389, ປີ 2022
- (6) ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ (2021)
- (7) ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ ສະບັບເລກທີ 42/ສພຊ (2024)
- (8) ແຜນພັດທະນາການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ 5 ປີ (2021–2025)
- (9) ແຜນວຽກງານຈັດຕັ້ງປະຕິບັດດຳລັດວ່າດ້ວຍເຂດປ່າສະຫງວນ ແລະ ການສະໜອງທຶນແບບຍືນຍົງ (2024)
- (10) ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 01 (2024) ວ່າດ້ວຍປ່າປ້ອງກັນ
- (11) ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 2 (2024) ວ່າດ້ວຍປ່າຜະລິດ
- (12) ຄຳສັ່ງຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 05/ນຍ ວ່າດ້ວຍການເພີ່ມທະວີຄວາມເຂັ້ມງວດໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກວດກາສັດປ່າ ແລະ ພືດປ່າທີ່ຫວງຫ້າມ
- (13) ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 219 ວ່າດ້ວຍປ່າສະຫງວນ (2023)
- (14) ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 299/2022 ວ່າດ້ວຍ CITES
- (15) ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ ສະບັບປັບປຸງ (2019)
- (16) ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບເລກທີ 29/ສພ (ປັບປຸງປີ 2013)
- (17) ເຄື່ອງມືທາງດ້ານນິຕິບັນຍັດຫຼັກທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການອະນຸລັກ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງເສືອໂຄ່ງ ແມ່ນໄດ້ຖືກສັງລວມ ແລະ ນຳສະເໜີໃນຕາຕະລາງ 5 (ເບິ່ງຕາຕະລາງ 5).

ຕາຕະລາງ 5. ນິຕິກຳແຫ່ງຊາດທີ່ສະໜັບສະໜູນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ.

<p>ຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ຮອດປີ 2035 ແລະ ວິໄສທັດ ຮອດປີ 2050 (ລັດຖະບານ ປີ 2024)</p>	<p>ເປົ້າໝາຍສະເພາະຂອງຍຸດທະສາດປ່າໄມ້ ຮອດປີ 2035 ແມ່ນເພື່ອເພີ່ມເນື້ອທີ່ປົກຫຸ້ມປ່າໄມ້ແຫ່ງຊາດໃຫ້ໄດ້ເຖິງ 70%. ຍຸດທະສາດໄດ້ກຳນົດເປົ້າໝາຍດັ່ງນີ້: ປ່າປ້ອງກັນ: 8.2 ລ້ານເຮັກຕາ ປ່າສະຫງວນ: 4.8 ລ້ານເຮັກຕາ ປ່າຜະລິດ: 3.1 ລ້ານເຮັກຕາ</p>
---	--

<p>ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນປະຕິບັດ ແຫ່ງຊາດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ (NBSAP) 2026-2030</p>	<p>ກຳນົດເປົ້າໝາຍແຫ່ງຊາດສຳລັບການຝັນຟູຊະນິດພັນທີ່ຖືກຄຸກຄາມ, ການເສີມສ້າງ ເຂດປ່າສະຫງວນ, ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນການຄ້າຂາຍສັດປ່າຜິດກົດໝາຍ.</p> <p>ເປົ້າໝາຍ 1: ການວາງແຜນພື້ນທີ່ (Spatial planning)</p> <p>ເປົ້າໝາຍ 2: ການຝັນຟູລະບົບນິເວດ</p> <p>ເປົ້າໝາຍ 3: ເຂດປ່າສະຫງວນ</p> <p>ເປົ້າໝາຍ 4: ຊະນິດພັນທີ່ຖືກຄຸກຄາມ ແລະ ຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຄົນກັບສັດປ່າ</p> <p>ເປົ້າໝາຍ 5 & 9: ການຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ</p>
<p>ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ, ສະບັບ ເລກທີ 42/ສພຊ (2024)</p>	<p>ກົດໝາຍໄດ້ກຳນົດຢ່າງຈະແຈ້ງໃຫ້ເສື້ອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື້ອ ຂອງພວກມັນເປັນສັດປ່າ ປະເພດ 1 (ຫວງຫ້າມ), ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງໄດ້ກຳນົດຂໍ້ຫ້າມທາງກົດໝາຍກ່ຽວກັບການລ່າ, ການຈັບ, ການຄອບຄອງ, ການຂົນສົ່ງ, ແລະ ການຄ້າຂາຍ. ຈັດປະເພດສັດປ່າເປັນ ສາມປະເພດ: ປະເພດ 1 – ຫວງຫ້າມເດັດຂາດ, ປະເພດ 2 – ຖືກຄຸ້ມຄອງ, ແລະ ປະເພດ 3 – ທົ່ວໄປ, ເຊິ່ງແຕ່ລະປະເພດແມ່ນຂຶ້ນກັບການຄຸ້ມຄອງ, ການນຳໃຊ້, ແລະ ຂໍ້ກຳນົດການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.</p>
<p>ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້</p>	<p>ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຫຼັກການ, ລະບຽບການ, ແລະ ມາດຕະການທີ່ ຄົບຖ້ວນສຳລັບການຄຸ້ມຄອງ, ການປົກປ້ອງ, ການພັດທະນາ, ການນຳໃຊ້, ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາປ່າໄມ້ ແລະ ທີ່ດິນປ່າໄມ້. ມັນກຳນົດຢ່າງລະອຽດກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ຜ່ານການກຳນົດເຂດປ່າສະຫງວນອອກເປັນ ເຂດຫວງຫ້າມ ເດັດຂາດ (TPZ), ເຂດຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ (CUZ), ແລະ ເຂດກັນຊົນ (BZ).</p>
<p>ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີວ່າ ດ້ວຍປ່າສະຫງວນ (2023)</p>	<p>ດຳລັດສິ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງພູມສັນຖານ ແລະ ການປະສານງານທີ່ດີລະຫວ່າງຂະແໜງການຂອງລັດ, ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ, ແລະ ພາກເອກະຊົນ. ກຳນົດລະບົບປ່າ ສະຫງວນ ແຫ່ງຊາດ, ການກຳນົດເຂດ, ບົດບາດການຄຸ້ມຄອງ, ແລະ ອຳນາດການ ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ. ມັນກຳນົດໃຫ້ມີການກຳນົດເຂດມາດຕະຖານ (TPZ, CUZ ແລະ BZ) ແລະ ມອບອຳນາດທາງດ້ານກົດໝາຍໃນການລາດຕະເວນ, ການບັງຄັບ ໃຊ້ລະບຽບການ, ແລະ ການດຳເນີນຄະດີອາຊະຍາກຳຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໃນ ເຂດປ່າສະຫງວນ.</p>
<p>ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປ້ອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ (2023)</p>	<p>ກົດໝາຍຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA/ESIA) ສຳ ລັບກິດຈະກຳການພັດທະນາທີ່ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ເຂດປ່າສະຫງວນ, ສັດປ່າ, ຫຼື ຄວາມສົມບູນທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ. ກົດໝາຍຫ້າມການກະທຳທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດ ຄວາມເສື່ອມໂຊມຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ, ໃຫ້ອຳນາດແກ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ຄຸ້ມຄອງເພື່ອປ້ອງ ກັນ, ຫຼຸດຜ່ອນ, ແລະ ແກ້ໄຂຜົນກະທົບຕໍ່ຊະນິດພັນທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ ອາໄສ, ແລະ ສ້າງຕັ້ງກົນໄກການຕິດຕາມກວດກາ, ການປະຕິບັດຕາມ, ແລະ ການ ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ເພື່ອຮັບປະກັນການປົກປ້ອງສິ່ງແວດລ້ອມໃນໄລຍະຍາວ.</p>

ປະມວນກົດໝາຍອາຍາ (ສະບັບ ເລກທີ 26/ສພ, 2017; ປະກາດ ໃຊ້ 2018)	ມັນຖືວ່າການລ່າ, ການຄອບຄອງ, ການຂົນສົ່ງ, ແລະ ການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ຫວງ ຫ້າມ, ລວມທັງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຂອງມັນ, ເປັນອາຊະຍາກຳ, ແລະ ໃຫ້ ຂໍ້ກຳນົດທາງດ້ານກົດໝາຍສຳລັບການດຳເນີນຄະດີ, ການລົງໂທດ, ແລະ ການ ສະກັດກັ້ນອາຊະຍາກຳສັດປ່າ.
ດຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ສະບັບເລກທີ 299/2022 ວ່າ ດ້ວຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກ ງານ CITES	ດຳລັດດັ່ງກ່າວເຮັດໃຫ້ພັນທະຂອງ CITES ເປັນໄປໄດ້ໃນ ສປປ ລາວ, ເສີມສ້າງ ລະບຽບການການຄ້າຂາຍສັດປ່າ, ແລະ ເພີ່ມທະວີການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ກົນ ໄກການປະຕິບັດຕາມແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຕ້ານການຄ້າຂາຍທີ່ຜິດກົດໝາຍ ແລະ ປົກ ປ້ອງຊະນິດພັນທີ່ຖືກຄຸກຄາມ – ລວມທັງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງ ພວກມັນ.
ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍທີ່ດິນ ສະບັບ ເລກທີ 70/ສພ (2019)	ເປັນຄູ່ມືໃນການຈັດສັນທີ່ດິນ, ການວາງແຜນ, ແລະ ການຄອບຄອງ, ລວມທັງຂໍ້ຈຳ ກັດກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃນພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ.
ດຳລັດວ່າດ້ວຍປ່າສະຫງວນແຫ່ງ ຊາດ ແລະ ລະບຽບປ່າໄມ້ບ້ານ	ໃຫ້ອຳນາດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດສຳລັບການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ, ການຄຸ້ມ ຄອງຮ່ວມກັນ, ການລາດຕະວນ, ແລະ ການປົກປ້ອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ.
ລັດຖະທຳມະນູນແຫ່ງ ສປປ ລາວ 2015 (ປັບປຸງ 2025)	ສ້າງຕັ້ງຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງລັດໃນການປົກປ້ອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນ.

2.6 ຍຸດທະສາດການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ 2026-2035

**ຈຸດປະສົງ 1: ສ້າງແຫຼ່ງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ ແລະ ອຸດົມສົມບູນໃນເຂດພື້ນທີ່ປ່າອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີຄວາມ
ສຳຄັນ ເພື່ອຮອງຮັບການກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງກັບຄືນມາແບບທຳມະຊາດ.**

ເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ແມ່ນເຂດທີ່ຖືກກຳນົດທາງວິທະຍາສາດວ່າ ມີທ່າແຮງທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ
ໃນການຮອງຮັບປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃຫ້ສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້. ເຂດເຫຼົ່ານີ້ມັກຈະປະກອບມີຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ຍັງຫຼົງເຫຼືອຢູ່,
ມີສັດທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ, ແລະ ມີຄວາມເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານພູມສັນຖານ, ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເຂດດັ່ງກ່າວກາຍເປັນເຂດຍຸດ
ທະສາດທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ສຳລັບການລົງທຶນເຂົ້າໃນການອະນຸລັກ.

ການພື້ນຜູ້ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ ແລະ ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນໃນເຂດພູມສັນຖານບູລິມະ
ສິດເພື່ອການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs), ໂດຍສະເພາະເຂດທີ່ມີຊາຍແດນຕິດຈອດກັບຜືນປ່າຂອງປະເທດໄທ ເຊັ່ນ: ອຸ
ທະຍານແຫ່ງຊາດ ດອຍພູຄາ (Doi Phou Kha) ແລະ ບັນດາອຸທະຍານທີ່ຢູ່ຕິດກັນ ເຊິ່ງເຊື່ອມຕໍ່ກັບເຂດປ່າຕາເວັນຕົກ
(Western Forest Complex), ຖືເປັນໂອກາດອັນສຳຄັນໃນການພື້ນຜູ້ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງຄືນໃໝ່ ຜ່ານການກະຈາຍ
ພັນ ແລະ ເຄື່ອນຍ້າຍຕາມທຳມະຊາດ. ການປົກປັກຮັກສາເຂດເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດຊ່ວຍເພີ່ມຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ລະບົບນິເວດ
, ເພີ່ມຈຳນວນສັດທີ່ເປັນອາຫານ, ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂທີ່ຈຳເປັນໃຫ້ແກ່ການກະຈາຍພັນຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ການສ້າງ
ອານາເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.

ເສືອໂຄ່ງທີ່ຢູ່ໃນໄລຍະເຄື່ອນຍ້າຍເພື່ອຫາຖິ່ນທີ່ຢູ່ໃໝ່, ໂດຍສະເພາະແມ່ນເສືອໂຄ່ງເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່ທີ່ຍັງບໍ່ທັນ
ເຕັມໄວ, ຕ້ອງການພື້ນທີ່ອາໄສທີ່ກວ້າງຂວາງ, ບໍ່ຖືກລົບກວນ ແລະ ມີຄວາມເຊື່ອມຕໍ່ກັນ ເພື່ອສ້າງອານາເຂດ, ຊອກຫາຄູ່

ແລະ ຮັກສາຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານພັນທຸກຳໃນທົ່ວພູມສັນຖານ. ຫາກປາສະຈາກສະພາບແວດລ້ອມດັ່ງກ່າວ, ການເຄື່ອນຍ້າຍກະຈາຍພັນຈະກາຍເປັນເລື່ອງທີ່ອັນຕະລາຍ ຫຼື ເປັນໄປບໍ່ໄດ້ເລີຍ, ເຊິ່ງຈະນຳໄປສູ່ການແຍກຕົວໂດດດ່ຽວຂອງປະຊາກອນເສືອ, ການປະສົມພັນໃນສາຍເລືອດດຽວກັນ ແລະ ການສູນພັນໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ.

ເພື່ອບັນລຸຕາມຈຸດປະສົງເຫຼົ່ານີ້, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 1	ກຳນົດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໃນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳປຸຍ (NPA) ແລະ ເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນອື່ນໆ.
ກິດຈະກຳ 2	ດຳເນີນການປະເມີນຄວາມເໝາະສົມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ເຂດເຊື່ອມຕໍ່ໂດຍລະອຽດ ລວມເຖິງການສ້າງແຜນທີ່ການປົກຫຸ້ມຂອງປ່າໄມ້ ເພື່ອກຳນົດລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງພື້ນທີ່ສຳລັບການພື້ນຜູ້.
ກິດຈະກຳ 3	ຄອບຄຸມກິດຈະກຳຊຸມຊົນທີ່ເປັນການລົບກວນໃນເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໂດຍການຈຳກັດເຂດລ້ຽງສັດ, ການຕັດໄມ້ຜິດກົດໝາຍ, ການສ້າງໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ໂດຍສະເພາະເສັ້ນທາງ.
ກິດຈະກຳ 4	ສ້າງເຂດຄຸ້ມຄອງທີ່ເຂັ້ມງວດ ແລະ ເຂດບູລິມະສິດ ທີ່ຈຳກັດການເຂົ້າເຖິງ ໃນເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs), ໂດຍການອະນຸລັກສັດທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງໃຫ້ມີຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນ.
ກິດຈະກຳ 5	ຈັດສັນຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ: ກະສິກຳ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ) ຢູ່ໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງສັດທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ.
ກິດຈະກຳ 6	ເຊື່ອມໂຍງເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂັ້ນເມືອງ ແລະ ແຂວງ.
ກິດຈະກຳ 7	ຮ່ວມມືກັບໂຄງການພັດທະນາ ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ
ກິດຈະກຳ 8	ຄອບຄຸມພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດທີ່ເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີສ່ຽງຕໍ່ການເສຍຊີວິດຂອງເສືອໂຄ່ງ (ການວາງຢາພິດ, ການຂ້າເພື່ອແກ້ແຄ້ນ) ຜ່ານການໂຄສະນາປູກຈິດ ແລະ ການສື່ສານໃຫ້ທົ່ວເຖິງ.

ຈຸດປະສົງ 2: ພື້ນຜູ້ ແລະ ຮັກສາປະຊາກອນສັດທີ່ເປັນອາຫານເສືອໂຄ່ງ ໃຫ້ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ເພື່ອຮອງຮັບແຫຼ່ງອາຫານພຽງພໍຕໍ່ການກັບຄືນຂອງເສືອໂຄ່ງ

ການພື້ນຜູ້ ແລະ ການຮັກສາຈຳນວນເຫຍື່ອໃຫ້ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແມ່ນບາດກ້າວພື້ນຖານທີ່ສຳຄັນສຳລັບຄວາມສຳເລັດໃນການພື້ນຜູ້ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ. ຫາກປາສະຈາກສິ່ງນີ້, ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງຈະບໍ່ສາມາດກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານ, ຂະຫຍາຍຕົວ ຫຼື ຄົງຢູ່ໄດ້. ການລົງທຶນເຂົ້າໃນການພື້ນຜູ້ເຫຍື່ອ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາລະບົບນິເວດ, ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດທີ່ຍືນຍົງຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ.

ເສືອໂຄ່ງແມ່ນສັດນັກລ່າທີ່ຢູ່ເທິງສຸດຂອງຕ່ອງໂສ້ອາຫານ (Apex predators) ເຊິ່ງຕ້ອງອາໄສແຫຼ່ງອາຫານທີ່ຄົງທີ່ ແລະ ອຸດົມສົມບູນເພື່ອການຢູ່ລອດ. ຫາກບໍ່ມີເຫຍື່ອຢ່າງພຽງພໍ, ເຖິງວ່າຈະເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງດີທີ່ສຸດ ແລະ ມີຄວາມເຊື່ອມຕໍ່ກັນຫຼາຍປານໃດກໍຕາມ ກໍບໍ່ສາມາດຮອງຮັບປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃຫ້ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້. ໃນ ສປປ ລາວ, ກະແສຄວາມກົດດັນຈາກການລ່າສັດທີ່ແຜ່ຫຼາຍ, ການເສື່ອມໂຊມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການຄ້າຂາຍສັດປ່າຜິດກົດໝາຍ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນເຫຍື່ອທີ່ເປັນອາຫານຫຼັກຫຼຸດຫນ້ອຍຖອຍລົງຢ່າງຮຸນແຮງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ: ກະທົງ, ກວາງ, ຝານ, ໝູ່ປ່າ ແລະ ສັດຕິບກົບຊະນິດອື່ນໆ. ການຫຼຸດລົງຂອງຄວາມໜາແໜ້ນຂອງເຫຍື່ອເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນໜຶ່ງໃນຂໍ້ຈຳກັດທາງດ້ານ

ນິເວດວິທະຍາທີ່ສໍາຄັນ ເຊິ່ງກົດກັນການເຂົ້າມາຢູ່ອາໄສ, ການກະຈາຍຜົນ ແລະ ການກັບຄືນມາຕັ້ງຖິ່ນຖານຕາມທໍາມະຊາດຂອງເສືອໂຄ່ງ.

ປະຊາກອນເຫຼືອທີ່ເປັນອາຫານທີ່ອຸດົມສົມບູນ ແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນຍ້ອນຫຼາຍເຫດຜົນ ດັ່ງນີ້:

- ຊ່ວຍໃຫ້ເສືອໂຄ່ງຢູ່ລອດ ແລະ ກະຈາຍຜົນໄດ້ - ເສືອໂຄ່ງຕ້ອງການສັດທີ່ເປັນອາຫານໃນປະລິມານຫຼາຍເພື່ອການຢູ່ລອດ ແລະ ການສືບຜົນ. ຄາດກັນວ່າ ເສືອໂຄ່ງທີ່ເຕັມໄວ 1 ໂຕ ຈະກິນສັດທີ່ເປັນອາຫານຂະໜາດໃຫຍ່ປະມານ 50–60 ໂຕຕໍ່ປີ.
- ສົ່ງເສີມການສ້າງອານາເຂດ ແລະ ການເຄື່ອນຍ້າຍຫາຖິ່ນທີ່ຢູ່ໃໝ່ - ແຫຼ່ງອາຫານທີ່ອຸດົມສົມບູນຈະຊ່ວຍໃຫ້ການຕັ້ງຖິ່ນຖານໃນອານາເຂດມີຄວາມຄົງທີ່ ແລະ ກະຕຸ້ນໃຫ້ເສືອໂຄ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນເຕັມໄວ ເຄື່ອນຍ້າຍກະຈາຍຜົນໄປສູ່ພື້ນທີ່ໃໝ່ໆ.
- ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຄົນ ແລະ ເສືອ - ເມື່ອມີສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຕາມທໍາມະຊາດຢ່າງພຽງພໍ, ເສືອໂຄ່ງກໍຈະມີທາງອອກໜ້ອຍລົງທີ່ຈະໄປລ່າສັດລ້ຽງຂອງຊາວບ້ານ ຫຼື ເຂົ້າມາໃກ້ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງມະນຸດ.
- ສະໜັບສະໜູນການເຮັດວຽກຂອງລະບົບນິເວດ - ສັດທີ່ເປັນອາຫານມີບົດບາດສໍາຄັນໃນການຮັກສາຄວາມສົມດູນຂອງລະບົບນິເວດ. ການຝຶ້ນຜູ້ປະຊາກອນສັດເຫຼົ່ານີ້ ຍັງເປັນປະໂຫຍດຕໍ່ສັດກິນເນື້ອຊະນິດອື່ນໆ ແລະ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນາໆພັນໃນຂອບເຂດພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວອີກດ້ວຍ.

ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງ 2, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 9	ກຳນົດ ແລະ ຈັດລະດັບຄວາມສໍາຄັນຂອງພື້ນທີ່ຝຶ້ນຜູ້ຂອງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ໃນເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໂດຍພິຈາລະນາຕາມຄວາມເໝາະສົມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຄວາມໃກ້ຊິດກັບແລວເສັ້ນທາງຢ່າງຂອງເສືອ.
ກິດຈະກຳ 10	ດຳເນີນການສຳຫຼວດສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານສໍາຄັນຂອງເສືອໂຄ່ງ (ເຊັ່ນ: ກະທົງ, ກວາງ, ຝານ, ໝູ່ປ່າ) ແລະ ຕິດຕາມແນວໂນ້ມເປັນແຕ່ລະໄລຍະ (ເຊັ່ນ: ການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ຄວາມໜາແໜ້ນປະຊາກອນສັດປ່າ)
ກິດຈະກຳ 11	ບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍຢ່າງເຂັ້ມງວດກັບການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ທີ່ຜິດກົດໝາຍ ໂດຍສະເພາະສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານການກວດກາລາດຕະເວນຢ່າງເຂັ້ມງວດ ແລະ ດຳເນີນຄະດີຕໍ່ອາຊະຍາກຳສັດປ່າ.
ກິດຈະກຳ 12	ສ້າງຕັ້ງເຂດບູລິມະສິດໃນການອະນຸລັກ ແລະ ສ້າງສັນຍາອະນຸລັກຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ.
ກິດຈະກຳ 13	ສຳຫຼວດຢ່າງລະອຽດ ແລະ ພື້ນຜູ້ຊະນິດພັນສັດປ່າທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ.
ກິດຈະກຳ 14	ສົ່ງເສີມການແຜ່ກະຈາຍຂອງສັດປ່າຕາມທໍາມະຊາດໂດຍການເພີ່ມປະສິດທິພາບການຄຸ້ມຄອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນພື້ນທີ່ຕ່າງໆ.
ກິດຈະກຳ 15	ສົ່ງເສີມການເກັບກູ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແບບຍືນຍົງໃຫ້ເປັນທາງເລືອກແທນການລ່າສັດປ່າ.

ຈຸດປະສົງ 3: ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍໃນເຂດພື້ນທີ່ສໍາຄັນ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພໃຫ້ແກ່ເສືອໂຄ່ງຫຼັງຈາກການກັບຄືນ.

ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃນການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍໃນເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນການປ້ອງກັນເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງເປັນເງື່ອນໄຂເບື້ອງຕົ້ນສໍາລັບຄວາມສໍາເລັດຂອງການຝຶ້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ.

ການຮັບປະກັນວ່າພື້ນທີ່ບູລິມະສິດໄດ້ຮັບການປົກປ້ອງຢ່າງດີຈາກການລ່າສັດ, ການບຸກລຸກ ແລະ ກິດຈະກຳທີ່ຜິດກົດໝາຍ ຈະສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ປອດໄພທີ່ຈຳເປັນສຳລັບເສືອໂຄ່ງ ໃນການຢູ່ລອດ, ກະຈາຍພັນ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການ ຝຶ້ນຜູ້ສາຍພັນໃນໄລຍະຍາວຢູ່ ສປປ ລາວ.

ຄວາມສຳເລັດຂອງການຝຶ້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນຢູ່ກັບຄຸນນະພາບຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຈຳນວນເຫຍື່ອເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ ສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດແມ່ນຄວາມປອດໄພຂອງເສືອໂຄ່ງ ເມື່ອພວກມັນກັບຄືນມາ ຫຼື ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າມາໃນພື້ນທີ່ເປົ້າໝາຍ. ຫາກ ປາສະຈາກການປົກປັກຮັກສາທີ່ເຂັ້ມງວດ, ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ມີປະສິດທິຜົນ, ເສືອໂຄ່ງຈະຍັງຄົງມີ ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ໄພຄຸກຄາມຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການລ່າສັດ, ການໃສ່ແຮ້ວ, ການຂ້າເພື່ອແກ້ແຄ້ນ (ໃນກໍລະນີເສືອກິນສັດລ້ຽງ) ແລະ ການບຸກລຸກຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ.

ໃນໄລຍະຜ່ານມາ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ຍັງບໍ່ເຂັ້ມແຂງພໍໃນຫຼາຍເຂດປ່າສະຫງວນຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້ເຮັດໃຫ້ ເກີດການລ່າສັດທີ່ຜິດກົດໝາຍຢ່າງແຜ່ຫຼາຍ ທັງຕໍ່ກັບເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື່ອຂອງພວກມັນ, ເຊິ່ງເປັນການທຳລາຍຄວາມ ພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກ. ເຖິງວ່າຈະມີເຫດການລ່າສັດພຽງແຕ່ຈຳນວນໜ້ອຍ ກໍສາມາດເຮັດໃຫ້ການຝຶ້ນຜູ້ປະຊາກອນທີ່ ມີຄວາມໜ້າແໜ້ນຕໍ່ານັ້ນຫຼົ້ມເຫຼວໄດ້. ການຮັບປະກັນວ່າເສືອໂຄ່ງທີ່ເຄື່ອນຍ້າຍມານັ້ນຈະມີຊີວິດລອດດົນພໍທີ່ຈະສ້າງ ອານາເຂດ, ສືບພັນ ແລະ ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການເພີ່ມປະຊາກອນ ແມ່ນຕ້ອງການສະພາບແວດລ້ອມທີ່ປອດໄພ ໂດຍໄດ້ ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກລະບົບການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ມີຄວາມສາມາດ ແລະ ມີຊັບພະຍາກອນທີ່ພຽງພໍ.

ດັ່ງນັ້ນ, ຫາກປາສະຈາກການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ຄວາມພະຍາຍາມໃນການຝຶ້ນຜູ້ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ສັດທີ່ເປັນ ອາຫານກໍຈະຖືກທຳລາຍໄປ. ລະບົບການປົກປັກຮັກສາຈຶ່ງປຽບສະເໝືອນກະດູກສັນຫຼັງຂອງທຸກກິດຈະກຳການອະນຸລັກ ເສືອໂຄ່ງ ຍ້ອນເຫດຜົນດັ່ງນີ້:

- **ປ້ອງກັນການລ່າ ແລະ ການຄ້າຂາຍເສືອໂຄ່ງທີ່ຜິດກົດໝາຍ**

ເສືອໂຄ່ງແມ່ນເປົ້າໝາຍຫຼັກໃນການຄ້າສັດປ່າຜິດກົດໝາຍເພື່ອເອົາຊິ້ນສ່ວນຕ່າງໆຂອງມັນ. ຫາກປາສະຈາກການສະກັດກັ້ນ ແລະ ການເຝົ້າລະວັງທີ່ເຂັ້ມງວດ, ຄວາມສ່ຽງໃນການລ່າສັດຈະຍັງຄົງສູງ, ໂດຍສະເພາະໃນເຂດທີ່ເສືອໂຄ່ງຫາກໍເຄື່ອນຍ້າຍ ເຂົ້າມາໃໝ່ ຫຼື ເຂດທີ່ມີການນຳເສືອໂຄ່ງກັບຄືນສູ່ທຳມະຊາດ ເຊິ່ງພວກມັນອາດຈະມີຄວາມສ່ຽງຫຼາຍກວ່າປົກກະຕິ.

- **ກຳຈັດແຮ້ວ ແລະ ໄພຂົ່ມຂູ່ອື່ນໆທີ່ບໍ່ເລືອກເປົ້າໝາຍ**

ການໃສ່ແຮ້ວແມ່ນມີຄວາມແຜ່ຫຼາຍໃນຫຼາຍພື້ນທີ່ປ່າທົ່ວ ສປປ ລາວ ແລະ ເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ອັນໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ທັງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື່ອຂອງພວກມັນ. ແຮ້ວຈຳນວນຫຼາຍບໍ່ໄດ້ຖືກຕັ້ງໄວ້ເພື່ອລ່າເສືອໂຄ່ງໂດຍກົງ, ແຕ່ມັນກໍເຮັດໃຫ້ເສືອໂຄ່ງໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ຫຼື ຕາຍ ໄດ້, ສະນັ້ນ ການກຳຈັດ ແລະ ປ້ອງກັນການໃສ່ແຮ້ວຈຶ່ງເປັນບູລິມະສິດສູງສຸດ.

- **ສ້າງສະພາບແວດລ້ອມທີ່ປອດໄພສຳລັບການເຄື່ອນຍ້າຍຕາມທຳມະຊາດ**

ເສືອໂຄ່ງທີ່ຍັງບໍ່ທັນໂຕເຕັມໄວທີ່ກຳລັງຊອກຫາອານາເຂດໃໝ່ ຕ້ອງສາມາດເຄື່ອນຍ້າຍຜ່ານພູມສັນຖານຕ່າງໆໂດຍບໍ່ຕ້ອງ ປະຊິນກັບໄພຂົ່ມຂູ່ຈາກມະນຸດ. ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ມີປະສິດທິຜົນຈະຊ່ວຍຮັບປະກັນວ່າ ແລວທາງເຊື່ອມຕໍ່ລະບົບ ນິເວດ (Corridors) ແລະ ເຂດກັນຊິນ (Buffer zones) ມີຄວາມປອດໄພສຳລັບການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານ ຂອງເສືອໂຄ່ງ.

ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງ 3, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 16	ເພີ່ມການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປະສິດທິພາບໃນການລາດຕະເວນ ໃນປ່າສະຫງວນນ້ຳປຸຍ (NPA) ແລະ ເຂດ ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCL) ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ໂດຍການນຳໃຊ້ SMART ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ທັນສະໄໝ
------------	---

ກິດຈະກຳ 17	ສ້າງຕັ້ງທີມງານປະຕິບັດກິດໝາຍທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ມີຄວາມຮູ້ ແລະ ມີຄວາມຕັ້ງໃຈ, ລວມທັງໜ່ວຍງານປະສານງານຂ້າມຊາຍແດນ.
ກິດຈະກຳ 18	ສ້າງເຄືອຂ່າຍການຕິດຕາມການຄ້າ-ຂາຍສັດປ່າ ທີ່ມີຄວາມເຊື່ອມໂຍງກັບການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຊິ້ນສ່ວນຂອງເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ.
ກິດຈະກຳ 19	ສ້າງຕັ້ງທີມງານເຄື່ອນທີ່ຂອງບ້ານ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການຮ່ວມມືວຽກງານການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ.
ກິດຈະກຳ 20	ສ້າງທີມງານສະເພາະກິດ ເພື່ອຕິດຕາມ ແລະ ປະຕິບັດການໄຜຂົ່ມຂູ່ໃນເວລາເກີດເຫດສຸກເສີນ.
ກິດຈະກຳ 21	ສ້າງຕັ້ງທີມງານສະກັດກັ້ນການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ໃນເຂດພື້ນທີ່ ມີໄຜຂົ່ມຂູ່ສູງ.
ກິດຈະກຳ 22	ສົ່ງເສີມການປະສານງານລະຫວ່າງ ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ກົມກວດກາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ຕຳຫຼວດ, ທະຫານຊາຍແດນ ແລະ ຫ້ອງການຍຸຕິທຳ
ກິດຈະກຳ 23	ສ້າງຕັ້ງກອງທຶນແບບຍືນຍົງສຳລັບການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ (ເຊັ່ນ: ກອງທຶນອະນຸລັກ ຫຼື ກົນໄກ REDD+).
ກິດຈະກຳ 24	ຝຶກອົບຮົມໃຫ້ທີມງານເຄື່ອນທີ່ຂອງບ້ານກ່ຽວກັບກິດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ, ການບັນທຶກຂໍ້ມູນ, ການນຳໃຊ້ແບບຟອມ ແລະ ການຕິດຕາມໄຜຂົ່ມຂູ່.

ຈຸດປະສົງ 4: ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ໂດຍສະເພາະກັບປະເທດໄທ ເພື່ອສົ່ງເສີມການເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.

ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ, ໂດຍສະເພາະກັບປະເທດໄທ, ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນທາງດ້ານຍຸດທະສາດເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການກະຈາຍພັນຂອງເສືອໂຄ່ງຕາມທຳມະຊາດ, ເສີມສ້າງການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານລະບົບນິເວດ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ປະສິບຜົນສຳເລັດໃນໄລຍະຍາວ. ສິ່ງນີ້ຖືເປັນໜຶ່ງໃນວິທີການທີ່ເປັນໄປໄດ້ ແລະ ມີຄວາມຫວັງທີ່ສຸດ ໃນການຟື້ນຟູປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃຫ້ສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້ດ້ວຍຕົນເອງຄືນໃໝ່ພາຍໃນປະເທດ.

ໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້, ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດແມ່ນຖືກຈຳກັດໃຫ້ອາໄສຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ພຽງບໍ່ເທົ່າໃດແຫ່ງທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່, ແລະ ການຟື້ນຕົວໃນໄລຍະຍາວຂອງພວກມັນ ແມ່ນຂຶ້ນກັບການຮັກສາການເຊື່ອມຕໍ່ທາງດ້ານລະບົບນິເວດລະຫວ່າງກຸ່ມປະຊາກອນເຫຼົ່ານີ້. ສຳລັບ ສປປ ລາວ, ໜຶ່ງໃນໂອກາດທີ່ມີຄວາມຫວັງທີ່ສຸດສຳລັບການຟື້ນຟູເສືອໂຄ່ງ ແມ່ນການຮັດແໜ້ນການຮ່ວມມືກັບປະເທດໄທ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນຂອບເຂດພື້ນທີ່ປ່າຂ້າມຊາຍແດນທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັບ ອຸທະຍານແຫ່ງຊາດ ດອຍພູຄາ, ເຊິ່ງມີພື້ນທີ່ຕິດກັບ ເຂດປ່າອະນຸລັກພື້ນທີ່ໃຫຍ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກ (Western Forest Complex - WFCOM) ຂອງປະເທດໄທ. ໃນປັດຈຸບັນ, ເຂດປ່າແຫ່ງນີ້ແມ່ນບ່ອນຮອງຮັບປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດ ແລະ ມີຄວາມປອດໄພທີ່ສຸດແຫ່ງໜຶ່ງໃນພາກພື້ນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້.

ການເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຍ້ອນເຫດຜົນດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- **ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການກະຈາຍພັນຕາມທຳມະຊາດ ແລະ ການຕັ້ງຖິ່ນຖານໃໝ່**

ເສືອໂຄ່ງ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນເສືອທີ່ຍັງບໍ່ທັນໂຕເຕັມໄວ, ມັກຈະມີການເຄື່ອນຍ້າຍກະຈາຍພັນໃນໄລຍະທາງທີ່ໄກ ເພື່ອຊອກຫາອານາເຂດຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຄູ່ປະສົມພັນ. ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ທີ່ຕິດຈອດກັນລະຫວ່າງ ເຂດອຸທະຍານແຫ່ງຊາດ ນ້ຳປຸຍ (ສປປ ລາວ) ແລະ ອຸທະຍານແຫ່ງຊາດ ດອຍພູຄາ (ປະເທດໄທ) ເປັນເສັ້ນທາງນິເວດວິທະຍາທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງສາມາດເຮັດໃຫ້

ເສືອໂຄ່ງຈາກເຂດປ່າອະນຸລັກໃນພື້ນທີ່ໃຫຍ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກ (WEFCOM) ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າສູ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ເໝາະສົມໃນ ສປປ ລາວ. ການຮັບປະກັນໃຫ້ເສັ້ນທາງຂ້າມຊາຍແດນນີ້ຍັງຄົງເປີດກວ້າງ, ມີການເຊື່ອມຕໍ່ ແລະ ມີຄວາມປອດໄພແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ສຳລັບການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດຂອງ ສປປ ລາວ.

• **ສົ່ງເສີມການຮຽນຮູ້ໃນລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ**

ການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນຈະຊ່ວຍອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້ດ້ານວິຊາການ, ການຝຶກອົບຮົມທາງດ້ານເຕັກນິກ, ລວມທັງການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມື ແລະ ບົດຮຽນທີ່ດີທີ່ສຸດຮ່ວມກັນ. ພະນັກງານ ແລະ ສະຖາບັນຕ່າງໆຂອງ ສປປ ລາວ ສາມາດໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຈາກປະສົບການຈາກປະເທດໄທ ໃນດ້ານການຕິດຕາມກວດກາເສືອໂຄ່ງ, ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ ແລະ ການອະນຸລັກໂດຍມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ.

• **ເພີ່ມໂອກາດໃຫ້ແກ່ຄວາມສຳເລັດໃນການຝຶນຜູ້ໄລຍະຍາວ**

ຫາກບໍ່ມີແລວທາງທີ່ສາມາດເຊື່ອມຕໍ່ກັບກຸ່ມປະຊາກອນຕົ້ນກຳເນີດໄດ້, ການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ດ້ວຍວິທີທຳມະຊາດກໍເກືອບວ່າຈະເປັນໄປບໍ່ໄດ້. ການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນກັບປະເທດໄທ ຈຶ່ງເປັນແນວທາງການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງທີ່ສົມເຫດສົມຜົນ, ປະຢັດງົບປະມານ ແລະ ສອດຄ່ອງກັບຫຼັກການທາງນິເວດວິທະຍາ ເມື່ອທຽບກັບຄວາມພະຍາຍາມໃນການນຳເອົາເສືອຈາກກຸ່ມປະຊາກອນທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກມາປ່ອຍຄົນສູ່ທຳມະຊາດ ເຊິ່ງມີຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສູງ ແລະ ມີຄວາມສ່ຽງຫຼາຍ.

ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງ 4, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 25	ຜັດທະນາ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoU) ສອງຝ່າຍລະຫວ່າງ ສປປ ລາວ ແລະ ໄທ ກ່ຽວກັບການອະນຸລັກ ແລະ ຕິດຕາມເສືອໂຄ່ງ.
ກິດຈະກຳ 26	ຈັດກອງປະຊຸມສອງຝ່າຍເພື່ອປຶກສາຫາລື ແລະ ແລກປ່ຽນດ້ານເຕັກນິກວິຊາການ ເປັນປະຈຳ ລະຫວ່າງ ທີມງານຊ່ຽວຊານ ລາວ - ໄທ.
ກິດຈະກຳ 27	ປະສານງານການຕິດຕາມພື້ນທີ່ຮ່ວມກັນ ແລະ ການຕິດຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ ຕາມແລວຊາຍແດນລະຫວ່າງປະເທດ
ກິດຈະກຳ 28	ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ແລະ ການປະສານງານລະຫວ່າງເຈົ້າໜ້າທີ່ປ່າໄມ້ຂອງ ລາວ-ໄທ ແລະ ທີມງານຊ່ຽວຊານ.
ກິດຈະກຳ 29	ປະສານສົມທົບກັນກ່ຽວກັບ ວິທີການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ດຳເນີນການຮ່ວມມືດ້ານອາຊະຍາກຳ ການຄ້າ-ຂາຍສັດປ່າຂ້າມແດນ.
ກິດຈະກຳ 30	ມີສ່ວນຮ່ວມໃນລະດັບພາກພື້ນເຊັ່ນ: Global Tiger Forum ແລະ ASEAN-WEN ໃນການສະໜັບສະໜູນການຮ່ວມມື.

ຈຸດປະສົງ 5: ສ້າງຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຈາກທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອໃຫ້ຊຸມຊົນມີຄວາມຮັບປະກັນກັບຄືນຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.

ຄວາມສຳເລັດໃນການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນຢູ່ກັບພຽງແຕ່ວິທີການຄຸ້ມຄອງທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດແມ່ນຍັງຂຶ້ນກັບ ທັດສະນະຄະຕິ, ການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມຮອບພື້ນທີ່ບູລິມະສິດຂອງເສືອໂຄ່ງ. ການສ້າງການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າ ຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງນັ້ນໄດ້

ຮັບການຍອມຮັບທາງດ້ານສັງຄົມ, ສອດຄ່ອງກັບວັດທະນະທຳ ແລະ ສ້າງຜົນປະໂຫຍດທາງດ້ານເສດຖະກິດໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໂດຍກົງ.

ທີ່ຜ່ານມາ, ປະຕິສຳພັນທາງລົບລະຫວ່າງຄົນ ແລະ ສັດປ່າ (Negative human-wildlife interactions) ເຊັ່ນ: ການທີ່ສັດປ່າກັດກິນສັດລ້ຽງ ຫຼື ຄວາມຢ້ານກົວຕໍ່ເສືອ, ໄດ້ນຳໄປສູ່ການຂ້າສັດປ່າເພື່ອເປັນການແກ້ແຄ້ນ ແລະ ເກີດມີການ ອະນຸລັກບັນດາສັດກິນຊີ້ນບໍ່ພຽງພໍ. ໃນເຂດພື້ນທີ່ໆຄາດວ່າເສືອໂຄ່ງຈະກັບຄືນມາ ໂດຍຜ່ານການກະຈາຍຜັນຕາມທຳມະ ຊາດ ຫຼື ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ, ມັນແມ່ນສິ່ງຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງທີ່ຊຸມຊົນຈະຕ້ອງເຂົ້າໃຈເຖິງຄວາມສຳຄັນທາງນິເວດ ວິທະຍາ ແລະ ເສດຖະກິດ ຂອງການຝື້ນຜູ່ເສືອໂຄ່ງ, ແລະ ຕ້ອງມີສ່ວນຮ່ວມຢ່າງຕັ້ງໜ້າໃນຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອສະໜັບສະ ໜູນ ແລະ ອາໄສຢູ່ຮ່ວມກັນກັບສັດນັກລ່າ (Apex predator) ນີ້.

ເມື່ອຊຸມຊົນໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ, ພວກເຂົາກໍມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະເຄົາລົບ ລະບຽບການອະນຸລັກຫຼາຍຂຶ້ນ, ຫຼືກວ່ານການລ່າສັດທີ່ເປັນເຫຍື່ອຂອງເສືອໂຄ່ງ, ແລະ ຊ່ວຍລາຍງານກິດຈະກຳທີ່ຜິດກົດ ໝາຍ ເຊັ່ນ: ການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ຫຼື ການໃສ່ແຮ້ວ. ໃນທີ່ສຸດ, ພວກເຂົາສາມາດມີບົດບາດສຳຄັນໃນການປົກປັກຮັກສາ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການເກັບກູ້ແຮ້ວ, ການຕິດຕາມກວດກາສັດປ່າ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມໃນການລາດຕະເວນໂດຍຊຸມຊົນ.

ສະຫຼຸບແລ້ວ, ການສ້າງການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຄວາມພ້ອມຂອງທ້ອງຖິ່ນ ບໍ່ແມ່ນກິດຈະກຳສຳຮອງ ແຕ່ແມ່ນ ເສົາ ຄຳທີ່ສຳຄັນ ຂອງການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ. ຫາກບໍ່ມີການມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ການຮ່ວມມືຈາກຊຸມຊົນ, ຄວາມພະຍາຍາມໃນ ການຝື້ນຜູ່ເສືອໂຄ່ງຈະປະເຊີນກັບການຕໍ່ຕ້ານ ແລະ ຈະບໍ່ປະສິບຜົນສຳເລັດໃນທີ່ສຸດ.

ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງ 5, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 31	ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການອະນຸລັກທ້ອງຖິ່ນເພື່ອຮ່ວມມືຄຸ້ມຄອງກິດຈະກຳຝື້ນຜູ່ສັດປ່າ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ
ກິດຈະກຳ 32	ດຳເນີນການໂຄສະນາປູກຈິດສຳນຶກໃນບ້ານເປົ້າໝາຍໃກ້ກັບເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TRZ) ແລະ ເສັ້ນທາງເຂດເຊື່ອມຕໍ່ລະບົບນິເວດ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດການອະນຸລັກ.
ກິດຈະກຳ 33	ສ້າງຕັ້ງບ້ານຕົວແບບປາສະຈາກການລ່າສັດ ໂດຍສະເພາະເສືອໂຄ່ງ, ບ້ານຍຸດຕິການຖ່າງປ່າເຮັດໄຮ່ ໂດຍ ການສ້າງສັນຍາອະນຸລັກທີ່ຫ້າມລ່າສັດປ່າ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ໃນການຕິດຕາມ.
ກິດຈະກຳ 34	ສົ່ງເສີມຊີວິດການເປັນຢູ່ແບບຍືນຍົງ ແລະ ການຢູ່ຮ່ວມກັນກັບສັດປ່າ (ເຊັ່ນ: ກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ການທ່ອງທ່ຽວທາງນິເວດ ແລະ ໂຄງການສົ່ງເສີມການອະນຸລັກ)
ກິດຈະກຳ 35	ສົ່ງເສີມຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ການສຶກ ສາ, ສື່ມວນຊົນ.
ກິດຈະກຳ 36	ສະເໜີແຮງຈູງໃຈ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການອະນຸລັກ (ເຊັ່ນ: PES, ກອງທຶນພັດທະນາຊຸມ ຊົນ).
ກິດຈະກຳ 37	ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຝຶກອົບຮົມໃນການຕິດຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ, ການລາຍງານພິດຕິ ກຳ ລວມທັງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ.
ກິດຈະກຳ 38	ສ້າງແຜນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຄົນກັບສັດປ່າ ລວມທັງແຜນຈັດສັນພື້ນທີ່ສັດລ້ຽງ ແລະ ທິມງານເຄື່ອນທີ່ສຸກເສີນ

ຈຸດປະສົງ 6: ສ້າງຕັ້ງລະບົບການຕິດຕາມ, ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວທີ່ເຂັ້ມແຂງ.

ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງທີ່ມີປະສິດທິພາບ ບໍ່ພຽງແຕ່ຕ້ອງການການວາງແຜນກິດຈະກຳທີ່ດີເທົ່ານັ້ນ, ແຕ່ຍັງຕ້ອງມີຂໍ້ມູນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື, ການຮຽນຮູ້ຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການປັບປ່ຽນຍຸດທະສາດ ໂດຍອີງຕາມສະພາບການທີ່ປ່ຽນແປງ ແລະ ຫຼັກຖານໃໝ່ໆທີ່ຄົ້ນພົບ. ການສ້າງລະບົບຕິດຕາມກວດກາ, ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການປັບຕົວທີ່ເຂັ້ມແຂງ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກນັ້ນແມ່ນອີງໃສ່ຫຼັກຖານທາງວິທະຍາສາດ, ມີເປົ້າໝາຍທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ສາມາດຕອບໂຕ້ຕໍ່ສະຖານະການໄດ້ຢ່າງທັນການ.

ການສ້າງລະບົບຕິດຕາມກວດກາທີ່ເຂັ້ມແຂງ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ສາມາດຕິດຕາມຄວາມຄືບໜ້າ, ປະເມີນຜົນກະທົບ, ກວດພົບໄພຂົ່ມຂູ່ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃໝ່ ແລະ ເຮັດໃຫ້ການຕັດສິນໃຈມີຂໍ້ມູນຮອງຮັບທີ່ຊັດເຈນ ດັ່ງລາຍລະອຽດລຸ່ມນີ້:

- i. *ຕິດຕາມຄວາມຄືບໜ້າສູ່ເປົ້າໝາຍການຝຶ້ນຜູ້:* ການຕິດຕາມກວດກາການມີຢູ່ຂອງເສືອໂຄ່ງ, ປະຊາກອນເຫຍື້ອ, ໄພຂົ່ມຂູ່ ແລະ ສະພາບຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດວັດແທກຄວາມຄືບໜ້າ ແລະ ປະເມີນໄດ້ວ່າ ເປົ້າໝາຍການຝຶ້ນຜູ້ນັ້ນບັນລຸຕາມຄາດໝາຍທີ່ວາງໄວ້ໃນແຕ່ລະໄລຍະ ຫຼື ບໍ່.
- ii. *ກວດພົບ ແລະ ຕອບໂຕ້ຕໍ່ໄພຂົ່ມຂູ່ທີ່ເກີດຂຶ້ນໃໝ່:* ຂໍ້ມູນທີ່ທັນເຫດການກ່ຽວກັບໄພຂົ່ມຂູ່ ເຊັ່ນ: ການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ຫຼື ການເສື່ອມໂຊມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ການດຳເນີນງານປົກປ້ອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ປ່າໄມ້ມີຄວາມວ່ອງໄວ ແລະ ມີປະສິດທິພາບຫຼາຍຂຶ້ນ.
- iii. *ຊ່ວຍໃນການຕັດສິນໃຈໂດຍນຳໃຊ້ຫຼັກຖານທາງວິທະຍາສາດ:* ການເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບເສືອໂຄ່ງ, ເຫຍື້ອ, ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ປະຕິສຳພັນກັບມະນຸດ ຈະຊ່ວຍຊີ້ນຳການຕັດສິນໃຈດ້ານການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອະນຸລັກໃຫ້ດີຂຶ້ນ.
- iv. *ເພີ່ມທະວີຄວາມໂປ່ງໃສ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ:* ການເກັບກຳຂໍ້ມູນຢ່າງເປັນລະບົບ ແລະ ການລາຍງານຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ ຈະຊ່ວຍສະແດງໃຫ້ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດ, ຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມອື່ນໆ ເຫັນເຖິງຜົນສຳເລັດທີ່ເປັນຮູບປະທຳ ເຊິ່ງຈະຊ່ວຍສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ແລະ ຮັບປະກັນການສະໜັບສະໜູນທີ່ຍືນຍົງ.
- v. *ສະໜັບສະໜູນການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວ (Adaptive Management):* ການອະນຸລັກແມ່ນວຽກງານທີ່ມີຄວາມຊັບຊ້ອນ ແລະ ສະພາບການຕົວຈິງແມ່ນມີການປ່ຽນແປງຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ. ວິທີການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວ ໂດຍນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນເພື່ອປະເມີນປະສິດທິຜົນ ແລະ ປັບປ່ຽນການດຳເນີນງານໃຫ້ສອດຄ່ອງ ຈະຊ່ວຍຮັບປະກັນວ່າ ຊັບພະຍາກອນໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງກຸ້ມຄ່າ ແລະ ສ້າງຜົນກະທົບໄດ້ສູງສຸດ.
- vi. *ສົ່ງເສີມການຮ່ວມມື ແລະ ການແລກປ່ຽນຄວາມຮູ້:* ລະບົບຕິດຕາມກວດກາທີ່ມີມາດຕະຖານ (ເຊັ່ນ: SMART, ການຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍ, ເຄື່ອງມື GIS) ແລະ ລະບົບຂໍ້ມູນແບບເປີດ ຈະຊ່ວຍສະໜັບສະໜູນການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ, ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ, ນັກວິໄຈ ແລະ ຊຸມຊົນ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການດຳເນີນງານມີຄວາມສອດຄ່ອງກັນທັງໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຂ້າມຊາຍແດນ.

ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງ 6, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 39	ສ້າງແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ເປັນຕົວແບບທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນຂອງແລວທາງຢ່າງ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຝຶ້ນຜູ້ ແລະ ຕົວແບບຄວາມເໝາະສົມຂອງທີ່ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ແລະ ປະສິດທິຜົນຂອງແລວທາງເພື່ອແນະນຳການລົງທຶນໃນການຝຶ້ນຜູ້ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ.
------------	--

ກິດຈະກຳ 40	ຕິດຕາມການກະຈາຍ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງເສືອໂຄ່ງໂດຍໃຊ້ກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ, ການສຸມຕົວຢ່າງ, ການເກັບຕົວຢ່າງພັນທຸກຳ ແລະ ຈາກການພົບເຫັນໃນຊຸມຊົນ
ກິດຈະກຳ 41	ສ້າງສູນຂໍ້ມູນ ເພື່ອບັນທຶກ ແລະ ຕິດຕາມຂໍ້ມູນເສືອໂຄ່ງ, ອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ, ໄພຂົ່ມຂູ່ ແລະ ການດຳເນີນການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ.
ກິດຈະກຳ 42	ຮ່ວມມືກັບສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ເພື່ອສຶກສາລະບົບນິເວດ, ການເຄື່ອນທີ່ຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ການເຄື່ອນທີ່ຂອງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງມັນ.
ກິດຈະກຳ 43	ພັດທະນາ ແລະ ປະຕິບັດການຕິດຕາມການກວດກາລະບົບນິເວດຂອງມັນເປັນໄລຍະ ເພື່ອປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າ ແລະ ບັບປຸງວິທີການ.
ກິດຈະກຳ 44	ເຜີຍແຜ່ບົດລາຍງານເປັນປະຈຳ ເພື່ອແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຮັບຮູ້.

ຈຸດປະສົງ 7: ສ້າງຕັ້ງກົນໄກການເງິນແບບຍືນຍົງ ເພື່ອສະໜອງແຫຼ່ງທຶນເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາເສືອໂຄ່ງໃນປ່າທຳມະຊາດ.

ການສ້າງກົນໄກການເງິນທີ່ຍືນຍົງ ແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຢ່າງຍິ່ງ ເພື່ອຮັບປະກັນການສະໜັບສະໜູນໃນໄລຍະຍາວໃຫ້ແກ່ຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ. ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ການຕິດຕາມກວດກາສັດປ່າ ແລະ ການສ້າງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ລ້ວນແຕ່ຕ້ອງນຳໃຊ້ງົບປະມານຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງເປັນເວລາຫຼາຍປີ. ຫາກຂາດແຫຼ່ງທຶນທີ່ໜ້າເຊື່ອຖື ແລະ ສະໜ່າສະເໝີ, ແຜນງານການອະນຸລັກຕ່າງໆກໍ່ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ຈະຖືກຢຸດຊະງັກ ຫຼື ບໍ່ສຳເລັດຜົນ.

ໂດຍການພັດທະນາແຫຼ່ງທຶນທີ່ຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ເຊື່ອຖືໄດ້ — ເຊັ່ນ: ງົບປະມານຈາກພາກລັດ, ກອງທຶນອະນຸລັກ (Conservation Trust Funds), ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງພາກລັດ ແລະ ເອກະຊົນ (PPP), ລາຍຮັບຈາກການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນສາກົນ — ຈະສາມາດຮັບປະກັນໄດ້ເຖິງຄວາມຕໍ່ເນື່ອງ, ຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ຄວາມສາມາດໃນການຂະຫຍາຍຂອບເຂດຂອງວຽກງານອະນຸລັກ. ນອກຈາກນີ້, ກົນໄກການເງິນທີ່ມີໂຄງສ້າງທີ່ດີ ຍັງຊ່ວຍສ້າງຄວາມເຊື່ອໝັ້ນໃຫ້ແກ່ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ເຊິ່ງເປັນການຊຸກຍູ້ໃຫ້ມີການລົງທຶນໃນໄລຍະຍາວເຂົ້າໃນການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ.

ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງ 7, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 45	ພັດທະນາແຜນການເງິນ ແລະ ການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ຄວາມຕ້ອງການທຶນສຳລັບ PA., ແຫຼ່ງທຶນໃນປະຈຸບັນ, ການວິເຄາະຊ່ອງວ່າງ, ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງແຫຼ່ງທຶນເຊັ່ນ: ກອງທຶນທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້, ການຊົດເຊີຍຊີວະນາໆພັນ, PES)
ກິດຈະກຳ 46	ກຳນົດ ແລະ ສ້າງແຜນ ທີ່ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ (ຜູ້ພັດທະນາ, NGOs, ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ຫຼື ເອກະຊົນ) ພາຍໃນເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs).
ກິດຈະກຳ 47	ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃນການປຶກສາຫາລື ຫຼາຍຝ່າຍ ເພື່ອຄວາມໝັ້ນໃຈ ໃນການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຊື່ແຈ້ງຄວາມຄາດຫວັງ ໂດຍສະເພາະພາກເອກະຊົນ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ຫຼື ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຫຼັກ ແລະ ບໍລິເວນໃກ້ຄຽງ.

ກິດຈະກຳ 48	ພັດທະນາການຮ່ວມມືລະຫວ່າງລັດຖະບານ ແລະ ເອກະຊົນ (PPPs) ສ້າງຂໍ້ຕົກລົງ ຫຼື ບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoUs) ກັບຜູ້ພັດທະນາ ຫຼື ຜູ້ສຳປະທານ ເຊັ່ນ: ເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງງານນ້ຳ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ EIA/ESIA, PES (ການປົກປັກຮັກສາແຫຼ່ງນ້ຳ ແລະ ການຊົດເຊີຍຊີວະນາໆພັນ).
ກິດຈະກຳ 49	ສ້າງລະບົບຄຸ້ມຄອງກອງທຶນ ແລະ ການຈັດການກອງທຶນໃນ TCLs ທີ່ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກ ເອກະຊົນ (ກອງທຶນກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ກອງທຶນອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ລະຫວ່າງປະເທດ)

ຈຸດປະສົງ 8: ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງສະຖາບັນ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ຂີດຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ແມ່ນກົດກັນປະສິດທິຜົນຂອງການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍບໍ່ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ການປະສານງານລະຫວ່າງຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ. ບັນດາສະຖາບັນຕ່າງໆ ຍັງຂາດແຄນພະນັກງານທີ່ມີທັກສະ, ຂາດງົບປະມານ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທີ່ພຽງພໍ, ລວມທັງຂາດພາລະບົດບາດທີ່ຊັດເຈນ, ເຊິ່ງສິ່ງຜົນໃຫ້ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານອະນຸລັກຕົວຈິງບໍ່ມີປະສິດທິພາບເທົ່າທີ່ຄວນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ສະຖາບັນ ຈຶ່ງເປັນປັດໄຈຕັດສິນເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມສຳເລັດໃນໄລຍະຍາວຂອງການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ. ສະຖາບັນທີ່ເຂັ້ມແຂງ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍບຸກຄະລາກອນທີ່ມີທັກສະຄວາມຮູ້, ມີພາລະບົດບາດທີ່ຊັດເຈນ ແລະ ມີຊັບພະຍາກອນທີ່ພຽງພໍຈະສາມາດປະສານງານວຽກງານລະຫວ່າງຂະແໜງການ, ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການອະນຸລັກ, ຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ, ສ້າງການມີສ່ວນຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ ແລະ ນຳໃຊ້ການຕັດສິນໃຈບົນພື້ນຖານວິທະຍາສາດໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ.

ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດຂອງສະຖາບັນ ຈະຊ່ວຍຍົກລະດັບການບໍລິຫານ (Governance), ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ປະສິດທິພາບໃນການດຳເນີນງານ, ອັນເປັນການສ້າງຮາກຖານທີ່ໜັ້ນຄົງ ເພື່ອຮັກສາປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງມັນ ໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງຕະຫຼອດໄປໃນທົ່ວເຂດພື້ນທີ່ບູລິມະສິດໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs).

ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງ 8, ກິດຈະກຳຈະລວມມີ:

ກິດຈະກຳ 50	ພັດທະນາໂຄງສ້າງ ອົງການຈັດຕັ້ງ, ບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບທີ່ຊັດເຈນສຳລັບການຝຶນຜູ້ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທຸກຂັ້ນ (ສູນກາງ, ແຂວງ, ທ້ອງຖິ່ນ) ແລະ ຮັບປະກັນວ່າມີເຈົ້າໜ້າທີ່ພຽງພໍ ແລະ ມີຄວາມສາມາດເໝາະສົມ.
ກິດຈະກຳ 51	ສ້າງໜ່ວຍງານ ຫຼື ຄະນະກຳມະການດ້ານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ - ຄະນະກຳມະການຝຶນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນລະດັບຊາດ/ທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໜ່ວຍງານວິຊາການ.
ກິດຈະກຳ 52	ອຳນວຍຄວາມສະດວກການປະຊຸມປະສານງານ ແລະ ການວາງແຜນຮ່ວມກັນລະຫວ່າງໜ່ວຍງານພາກລັດ ແລະ NGOs.
ກິດຈະກຳ 53	ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ: ຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍສັດປ່າ ເປັນປະຈຳ ໃນການຕິດຕາມລະບົບນິເວດ, ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ, ການສືບສວນ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີອາຊະຍາກຳສັດປ່າ.
ກິດຈະກຳ 54	ສະໜັບສະໜູນການໃຫ້ຄວາມປົກສາ ແລະ ການແລກປ່ຽນປະສົບການ, ຜົນສຳເລັດກັບປະເທດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງ.

ກິດຈະກຳ 55	ຮັບປະກັນການຈັດຊື້ຈັດຈ້າງ ແລະ ອຸປະກອນ (ເຊັ່ນ: GPS, ກ້ອງຖ່າຍຮູບ, ເຄື່ອງມືລາດຕະເວນ, ຫ້ອງການ, ພາຫະນະ)
ກິດຈະກຳ 56	ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມື ກັບອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມ (NGOs), ສະຖາບັນການສຶກສາ, ຊຸມຊົນ ແລະ ບັນຄູ່ຮ່ວມງານລະຫວ່າງປະເທດ.
ກິດຈະກຳ 57	ເຊື່ອມສານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນແຜນພັດທະນາ ແລະ ບົດປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.
ກິດຈະກຳ 58	ເຊື່ອມສານແຜນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນຍຸດທະສາດການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ (NBSAPs) ແລະ ແຜນພັດທະນາໃນລະດັບພາກພື້ນ.

2.7 ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານ ພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ

2.7.1 ການກຳນົດໂຄງສ້າງການຈັດຕັ້ງ (Institutional Arrangements)

ຄວາມສຳເລັດໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນດຳເນີນງານພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ (NTRAP 2026–2035) ໃນ ສປປ ລາວ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປະສານງານ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຈາກຫຼາຍພາກສ່ວນ ໂດຍມີການກຳນົດພາລະບົດບາດ ຂອງສະຖາບັນຕ່າງໆຢ່າງຊັດເຈນ ທັງໃນລະດັບສູນກາງ, ລະດັບແຂວງ ແລະ ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ. ການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ສະຖາບັນ ຈະເປັນປັດໄຈສຳຄັນໃນການຮັບປະກັນການນຳພາທີ່ມີປະສິດທິພາບ, ການຮ່ວມມື ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ.

- ໜ່ວຍງານຫຼັກ: ກົມປ່າໄມ້ (DoF)

ກົມປ່າໄມ້, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະເຮັດໜ້າທີ່ເປັນໜ່ວຍງານຫຼັກ ທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການປະສານງານ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນດຳເນີນງານ ພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ 2026-2035 ໃນພາຍລວມ. ກົມປ່າໄມ້ ຈະເປັນຜູ້ຊີ້ນຳການວາງແຜນຍຸດທະສາດ, ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງຂະແໜງການ ແລະ ການເຊື່ອມສານນະໂຍບາຍ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າວຽກງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງໄດ້ຖືກບັນຈຸເຂົ້າໃນວຽກງານຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແລະ ຊີວະນາໆພັນແຫ່ງຊາດ. ນອກຈາກນີ້, ກົມປ່າໄມ້ຍັງຈະເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ ສປປ ລາວ ໃນເວທີການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງລະດັບພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ ເຊັ່ນ: ເວທີເສືອໂຄ່ງໂລກ (Global Tiger Forum) ແລະ ເຄືອຂ່າຍການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍສັດປ່າອາຊຽນ (ASEAN-WEN).

- ຄະນະກຳມະການປະສານງານວຽກງານເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ (NTCC)

ຄະນະກຳມະການປະສານງານວຽກງານເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ (NTCC) ຈະຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໂດຍຂໍ້ຕົກລົງຈາກລັດຖະມົນຕີ, ເຊິ່ງເປັນປະທານໂດຍ ລັດຖະມົນຕີກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ຄະນະກຳມະການ NTCC ຈະປະກອບດ້ວຍຜູ້ຕາງໜ້າຂັ້ນສູນກາງຈາກ:

- ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
- ກະຊວງປ້ອງກັນປະເທດ
- ກະຊວງປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ
- ກະຊວງການເງິນ
- ກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ

- ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ
- ຫ້ອງວ່າການສຳນັກງານນາຍົກລັດຖະມົນຕີ
- ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວ
- ເຈົ້າແຂວງຂອງບັນດາແຂວງໃນພື້ນທີ່ບູລິມະສິດອະນຸເສືອໂຄ່ງທີ່ສຳຄັນ (ຕົວຢ່າງ: ແຂວງໄຊຍະບູລີ)

ຄະນະກຳມະການ NTCC ຈະເຮັດໜ້າທີ່ຕິດຕາມກວດກາໃນລະດັບສູງ, ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງຂະແໜງການ, ທົບທວນຄວາມຄືບໜ້າຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ແກ້ໄຂສິ່ງທ້າທາຍດ້ານນະໂຍບາຍ ຫຼື ການດຳເນີນງານ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງຈະເຮັດໜ້າທີ່ປະສານງານກັບຄູ່ຮ່ວມພັດທະນາ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ, ຜູ້ໃຫ້ທຶນຕ່າງໆ.

• ໜ່ວຍງານວິຊາການ (Technical Working Group - TWG)

ໜ່ວຍງານວິຊາການ (TWG) ຈະຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນພາຍໃຕ້ຄະນະກຳມະການ NTCC, ຊຶ່ງນຳໂດຍກົມປ່າໄມ້ (ຫົວໜ້າ ຫຼື ຮອງກົມ), ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍພະນັກງານວິຊາການຈາກກົມກອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ (ເຊັ່ນ: ກອງຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ, ພະແນກຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນໄຊເຕັດ), ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ, ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານອະນຸລັກສາກົນ (ເຊັ່ນ: WWF, WCS, IUCN) ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງທາງສັງຄົມພາຍໃນ (ເຊັ່ນ: WCA ແລະ ອື່ນໆ ໂດຍອີງຕາມຄວາມຊ່ຽວຊານ). ໜ່ວຍງານ TWG ຈະສະໜັບສະໜູນການປະເມີນທາງວິທະຍາສາດ, ການພັດທະນານະໂຍບາຍ, ການຝຶກອົບຮົມ, ລວມທັງການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ.

• ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນລະດັບແຂວງ ແລະ ເມືອງ

ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແຂວງ (PAEOs) ແລະ ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມເມືອງ (DAEOs) ໃນພື້ນທີ່ບູລິມະສິດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງທີ່ສຳຄັນ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນຢູ່ແຂວງໄຊຍະບູລີ, ຈະຮັບຜິດຊອບໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳຕົວຈິງ, ເຊິ່ງລວມມີການລາດຕະວນ, ການຝຶກຜູ້ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ, ສ້າງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ກິດຈະກຳປູກຈິດສຳນຶກ. ກອງຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳປຸຍ (NPA MU), ພາຍໃຕ້ການຄຸ້ມຄອງຂອງ PAEO ໄຊຍະບູລີ, ຈະເປັນຄູ່ຮ່ວມງານຫຼັກໃນການດຳເນີນງານຕົວຈິງ. ອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ (ເຈົ້າເມືອງ, ຄະນະກຳມະການບ້ານ) ຈະມີສ່ວນຮ່ວມໃນການວາງແຜນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ປະສານງານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາການນຳໃຊ້ສັດປ່າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້. ທີມງານລາດຕະວນບ້ານ ແລະ ໜ່ວຍງານອະນຸລັກຂັ້ນບ້ານ ຈະໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ກິນໄກສ້າງແຮງຈູງໃຈຕ່າງໆ.

• ຄູ່ຮ່ວມງານອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນອື່ນໆ

ຈະມີການສ້າງການເປັນຄູ່ຮ່ວມງານທີ່ເຂັ້ມແຂງກັບບັນດາອົງການ NGO ທີ່ເຮັດວຽກອະນຸລັກທັງພາຍໃນ ແລະ ສາກົນ ເຊັ່ນ: WWF, WCS, Panthera, ແລະ IUCN ເພື່ອສະໜັບສະໜູນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ອົງການເຫຼົ່ານີ້ຈະໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານເຕັກນິກ, ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ, ການສະໜັບສະໜູນດ້ານງົບປະມານ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນພາກສະໜາມ ຜ່ານບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoU) ຮ່ວມກັບກົມປ່າໄມ້ ແລະ ອຳນາດການປົກຄອງແຂວງ. ນອກຈາກນີ້, ຈະມີການຮ່ວມມືກັບກົນໄກລະດັບພາກພື້ນ ເຊັ່ນ: ASEAN-WEN, ເວທີເສືອໂຄ່ງໂລກ (Global Tiger Forum) ແລະ ແຜນງານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມຂອງອະນຸພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງ (GMS).

- **ການຮ່ວມມືດ້ານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ**

ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ຜິດກົດໝາຍ ແລະ ການລັກລອບລ່າສັດປ່າ, ຈະຕ້ອງມີການປະສານງານຢ່າງໃກ້ສືດກັບກະຊວງປ້ອງກັນຄວາມສະຫງົບ, ເຈົ້າໜ້າທີ່ພາສີ, ເຈົ້າໜ້າທີ່ຊາຍແດນ ແລະ ກະຊວງປ້ອງກັນປະເທດ. ການລາດຕະເວນຮ່ວມກັນ, ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນກັບປະເທດໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນທີ່ສຸດ, ໂດຍສະເພາະໃນເຂດພື້ນທີ່ຂ້າມຊາຍແດນ ເຊັ່ນ: ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳປຸຍ – ອຸທິຍານແຫ່ງຊາດດອຍພູຄາ (ເຊິ່ງຕິດກັບເຂດປ່າອະນຸລັກພື້ນທີ່ໃຫຍ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກ - WEFCOM).

- **ໜ່ວຍງານຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ**

ໜ່ວຍງານຕິດຕາມການຝື້ນຝຸເສືອໂຄ່ງ ຈະຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນພາຍໃນພະແນກຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນໄຊເຕັດ ຂອງກົມປ່າໄມ້ ເພື່ອປະສານງານການເກັບກຳຂໍ້ມູນ, ການສຳຫຼວດດ້ວຍກ້ອງດັກຖ່າຍ, ການເຮັດແຜນທີ່ GIS, ການວິເຄາະຜົນການລາດຕະເວນ SMART, ແລະ ການປະເມີນປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ ແລະ ໄພຂົ່ມຂູ່ເປັນແຕ່ລະໄລຍະ. ໜ່ວຍງານນີ້ຈະເຮັດວຽກຢ່າງໃກ້ສືດກັບທີມງານຂັ້ນແຂວງ, ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ຜູ້ຊ່ຽວຊານສາກົນ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າການຕັດສິນໃຈດ້ານການຄຸ້ມຄອງແມ່ນອີງໃສ່ຫຼັກຖານ ແລະ ສາມາດປັບຕົວໄດ້.

ເພື່ອຮັບປະກັນປະສິດທິຜົນຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດຳເນີນງານ ພື້ນຝຸເສືອໂຄ່ງ ແຫ່ງຊາດ, ມັນເປັນສິ່ງຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັດແໜ້ນໂຄງສ້າງການຈັດຕັ້ງ. ກົມປ່າໄມ້ຈະເຮັດໜ້າທີ່ເປັນໜ່ວຍງານຫຼັກໃນການປະສານງານ ແລະ ຄຸ້ມຄອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນທຸກດ້ານ. ສິ່ງນີ້ຈະລວມເຖິງການສົ່ງເສີມການເປັນຄູ່ຮ່ວມງານທີ່ເຂັ້ມແຂງກັບບັນດາກະຊວງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ, ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານສາກົນ. ຄວາມພະຍາຍາມໃນການຮ່ວມມືຈະເປັນປັດໄຈຕັດສິນໃນການລະດົມຄວາມຊ່ຽວຊານດ້ານເຕັກນິກ, ງົບປະມານ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນດ້ານການດຳເນີນງານທີ່ຈຳເປັນ ເພື່ອບັນລຸຈຸດປະສົງຂອງແຜນການອະນຸລັກ ແລະ ຮັບປະກັນອະນາຄົດຂອງເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ.

2.7.2 ການຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ

ການຕິດຕາມກວດກາ ແມ່ນການຕິດຕາມຄວາມຄືບໜ້າໃນແຕ່ລະໄລຍະ ເພື່ອໃຫ້ບັນລຸຕາມຄາດໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້. ການຕິດຕາມກວດກາ ແມ່ນອີງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຂອງການຄຸ້ມຄອງການອະນຸລັກທີ່ດີ ເພາະມັນຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຮົາສາມາດປະເມີນໄດ້ວ່າ ໄພຂົ່ມຂູ່ຕ່າງໆທຸດລົງ ຫຼື ບໍ່, ແລະ ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງ, ເຫຍື້ອ ລວມທັງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງພວກມັນ ມີການເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຄົງທີ່ ຫຼື ບໍ່. ໂດຍຜ່ານການຕິດຕາມກວດກາ, ພວກເຮົາສາມາດກວດສອບໄດ້ວ່າ ບັນດາວິທີການທ່າງໆ (Interventions) ຂອງພວກເຮົານັ້ນ ນຳໄປສູ່ຜົນສໍາເລັດຕາມທີ່ຕ້ອງການແທ້. ການຕິດຕາມກວດກາ ແມ່ນການຕິດຕາມການປ່ຽນແປງຕາມໄລຍະເວລາ ເຊິ່ງມີຄວາມແຕກຕ່າງຈາກການສຳຫຼວດ (Survey) ທີ່ເປັນພຽງການປະເມີນສະພາບການໃນຈຸດເວລາໃດໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ. ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ການຕິດຕາມກວດກາ ແມ່ນການນຳໃຊ້ຜົນຂອງການສຳຫຼວດໃນຫຼາຍໆຄັ້ງຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ.

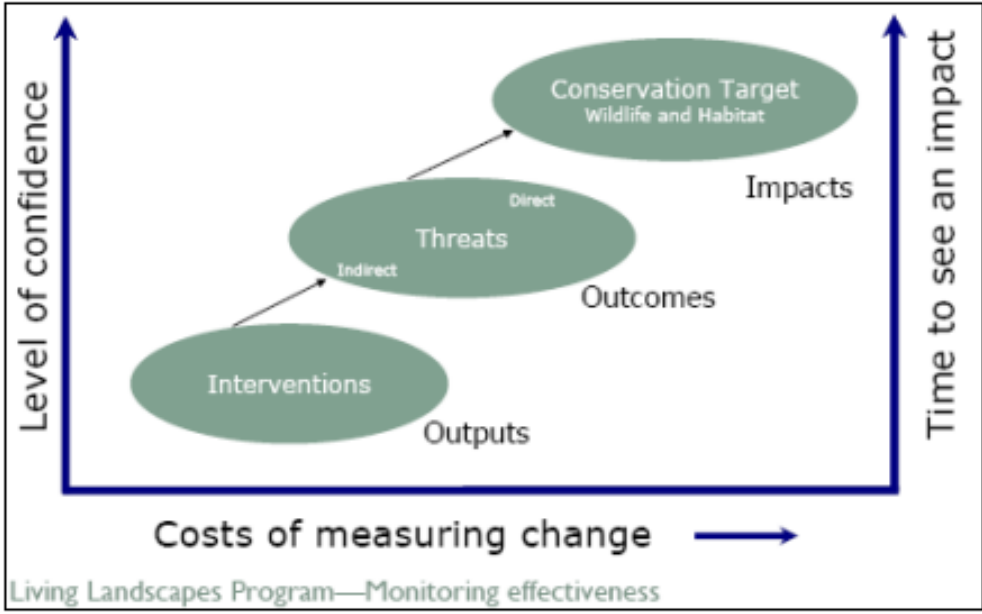
ໃນພາກປະຕິບັດດ້ານການອະນຸລັກ, ການຕິດຕາມກວດກາສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຖືກອອກແບບມາເພື່ອວັດແທກ 3 ອົງປະກອບ ດັ່ງນີ້:

- (i) ເປົ້າໝາຍການອະນຸລັກ (ການຕິດຕາມຜົນສໍາເລັດ - Impact Monitoring) - ແມ່ນການຕິດຕາມສັດປ່າ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ເຊິ່ງພວກເຮົາຈຳເປັນຕ້ອງຕິດຕາມສະຖານະການປ່ຽນແປງຂອງພວກມັນໃນແຕ່ລະໄລຍະ, ຕົວຢ່າງ:

ປະຊາກອນຂອງຊະນິດພັນເປົ້າໝາຍເພີ່ມຂຶ້ນຫຼືບໍ່ ຈາກການຫຼຸດລົງຂອງແຮວ ຫຼື ປີນບໍ່ ຫຼື ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼື ຄົງທີ່ຫຼືບໍ່ ຈາກການຈັດສັນເຂດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ.

- (ii) ການປ່ຽນແປງຂອງລະດັບໄຟຂົ່ມຂູ່ (ການຕິດຕາມຜົນໄດ້ຮັບ - Outcome Monitoring) - ແມ່ນການວັດແທກວ່າໄຟຂົ່ມຂູ່ຈະຫຼຸດລົງເທົ່າໃດໃນໄລຍະເວລາໃດໜຶ່ງ (ຕົວຢ່າງ: ຫຼຸດຜ່ອນເຫດການລັກລອບລ່າສັດປ່າທີ່ຜິດກົດໝາຍໃນເຂດປະສະຫງວນເຊຊັບ ໃຫ້ໄດ້ 90 ສ່ວນຮ້ອຍ ໃນໄລຍະ 5 ປີຕໍ່ໜ້າ).
- (iii) ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ (ການຕິດຕາມການດຳເນີນງານ - Performance Monitoring) - ສິ່ງນີ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຕິດຕາມເພື່ອປະເມີນວ່າ ບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ວາງແຜນໄວ້ນັ້ນ ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕາມກຳນົດເວລາຫຼືບໍ່.

ໂດຍການວັດແທກທັງ 3 ອົງປະກອບນີ້ ຢ່າງສົມເຫດສົມຜົນ (Causal chain) — ເຊິ່ງເລີ່ມຈາກກິດຈະກຳ, ໄຟຂົ່ມຂູ່ ແລະ ເປົ້າໝາຍການອະນຸລັກ — ພວກເຮົາສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນວ່າ ການປ່ຽນແປງທາງບວກຂອງສະຖານະພາບເປົ້າໝາຍການອະນຸລັກນັ້ນ ແມ່ນເປັນຜົນມາຈາກການຫຼຸດລົງຂອງໄຟຂົ່ມຂູ່ໃດໜຶ່ງ ຍ້ອນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳທີ່ສະເພາະເຈາະຈົງ. ຕົວຢ່າງ: ໂດຍການຕິດຕາມຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງປະຊາກອນກວາງ (ເປົ້າໝາຍການອະນຸລັກ), ອັດຕາການລ່າສັດ (ໄຟຂົ່ມຂູ່) ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການລາດຕະເວນພາກສະໜາມ (ກິດຈະກຳ), ພວກເຮົາສາມາດເຊື່ອມໂຍງໄດ້ວ່າ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງປະຊາກອນກວາງ ແມ່ນມາຈາກການຫຼຸດລົງຂອງການລ່າສັດປ່າ (ເຊັ່ນ: ຈຳນວນແຮວ ຫຼື ປີນລ່າສັດປ່າ) ອັນເປັນຜົນມາຈາກການລາດຕະເວນຢ່າງປົກກະຕິໃນພາກສະໜາມ.

ຮູບພາບທີ 4. ຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ໄລຍະເວລາໃນການເຫັນຜົນ ສຳລັບອົງປະກອບຕ່າງໆຂອງແບບຈຳລອງແນວຄວາມຄິດ ທີ່ສາມາດຕິດຕາມກວດກາໄດ້ໃນແຕ່ລະໄລຍະ. (ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: WILKIE ET

2.7.3 ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວ (Adaptive Management)

ການຕິດຕາມກວດກາພາຍໃຕ້ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ ແມ່ນມີຄວາມເຊື່ອມໂຍງໂດຍກົງກັບການນຳໃຊ້ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວ. ຜົນຂອງການຕິດຕາມກວດກາຈະຖືກທົບທວນຢ່າງເປັນລະບົບ ເພື່ອປະເມີນວ່າກິດຈະກຳຕ່າງໆດ້ານການອະນຸລັກນັ້ນບັນລຸຜົນໄດ້ຮັບຕາມທີ່ຄາດໄວ້ຫຼືບໍ່ ແລະ ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນໃຫ້ແກ່ການປັບປ່ຽນຍຸດທະສາດການຄຸ້ມຄອງໃຫ້ທັນ

ການ. ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວຈະຊ່ວຍໃຫ້ການຕັດສິນໃຈອີງໃສ່ຫຼັກການທີ່ຊັດເຈນ ໂດຍການເຊື່ອມໂຍງລະບົບການຕິດຕາມກວດກາເຂົ້າກັບການທົບທວນ ແລະ ການປັບປຸງກົດຈະກຳຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ, ເຊິ່ງຈະຮັບປະກັນວ່າການດຳເນີນງານດ້ານການອະນຸລັກຍັງຄົງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ສາມາດຕອບໂຕ້ຕໍ່ສະພາບການທີ່ປ່ຽນແປງໄດ້.

ວິທີການນີ້ຈະຊ່ວຍສະໜັບສະໜູນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີຈຳກັດໃຫ້ມີປະສິດທິພາບສູງສຸດ, ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ, ສອດຄ່ອງກັບຮອບວຽນການວາງແຜນ ແລະ ການລາຍງານຂອງພາກລັດ, ທັງຍັງຊ່ວຍເສີມສ້າງຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ການຮຽນຮູ້, ອັນເປັນການເພີ່ມໂອກາດໃນການບັນລຸເປົ້າໝາຍການຝຶ້ນຜູ້ໄລຍະຍາວສຳລັບເສືອໂຄ່ງ, ເຫຍື້ອ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນ.

2.7.4 ຄວາມຮັບຜິດຊອບ (Accountability)

ທຸກພາກສ່ວນທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຝຶ້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ຈະຕ້ອງມີຄວາມຮັບຜິດຊອບຕໍ່ເຜື້ອນຮ່ວມງານ ແລະ ຜູ້ບັງຄັບບັນຊາ ສຳລັບກົດຈະກຳຕ່າງໆທີ່ໄດ້ດຳເນີນພາຍໃຕ້ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້. ການລາຍງານຈະຕ້ອງປະຕິບັດຕາມລຳດັບຂັ້ນການຈັດຕັ້ງ ແລະ ຂັ້ນຕອນການດຳເນີນງານມາດຕະຖານ (SOP) ທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້.

ໃນລະດັບຜື້ນທີ່ບູລິມະສິດ: ກອງຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນ (PAMUs) ຈະຕ້ອງປະສານງານກັບພາກສ່ວນລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຄຸ້ມຄອງ, ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ວຽກງານໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາ. ຄວາມຄືບໜ້າຈະຕ້ອງຖືກບັນທຶກຢ່າງເປັນລະບົບ ແລະ ລາຍງານຕໍ່ຂັ້ນເທິງ ເພື່ອຮັບປະກັນຄວາມໂປ່ງໃສ, ປະສິດທິພາບ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວ.

ໃນລະດັບຜື້ນທີ່, ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ເມືອງ (DAEOs) ແລະ ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ (PAEOs) ຈະຕ້ອງປະສານງານກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດຈະກຳອະນຸລັກໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ, ລວມທັງການສະກັດກັ້ນການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ຜິດກົດໝາຍ, ການປຸກຈິດສຳນຶກ ແລະ ການເຊື່ອມສານເຂົ້າໃນແຜນພັດທະນາທ້ອງຖິ່ນ, ຮ່ວມມືກັບພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຢ່າງເປັນທາງການ, ການຕິດຕາມຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ການວັດແທກຄວາມຄືບໜ້າຕາມຄາດໝາຍຂອງແຜນການ.

ໃນລະດັບສູນກາງ, ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງລັດຖະບານຂັ້ນສູນກາງ, ລວມທັງ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (MAE), ກົມປ່າໄມ້ (DOF) ແລະ ພະແນກຄຸ້ມຄອງສັດປ່າ ແລະ ສິນທິສັນຍາສາກົນໄຊເຕັດ (CITES), ຈະຕ້ອງປະສານງານໃນທຸກລະດັບການບໍລິຫານ ແລະ ກັບຄູ່ຮ່ວມງານສາກົນ, ຮັບປະກັນການເຊື່ອມສານແຜນ NTRAP ເຂົ້າໃນຍຸດທະສາດການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ, ຈັດສັນຊັບພະຍາກອນຢ່າງມີຍຸດທະສາດ, ປັບປຸງງົບປະມານ ແລະ ຕົວຊີ້ວັດການດຳເນີນງານໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຈຸດປະສົງຂອງແຜນດຳເນີນງານ, ເສີມສ້າງການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນ ແລະ ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນຂ່າວສານຢ່າງເປັນລະບົບກັບບັນດາປະຊາຄົມສາກົນ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- CITES. (2025). Decisions of the Conference of the Parties to CITES in effect after the 19th meeting.
- Duckworth, J.W., Salter, R.E. & Khounboline, K. (1999). Wildlife in Lao PDR: 1999 status report. Vientiane: The World Conservation Union (IUCN), Wildlife Conservation Society (WCS) and Centre for Protected Areas and Watershed Management (CPAWM)
- Department of Forestry, Ministry of Agriculture and Forestry, National Tiger Action Plan 2010-2020. Vientiane, Lao PDR.
- Duangchatrasiri, S., et al. (2016). Dynamics of a tiger population in Thailand: Implications for population recovery. *Biological Conservation*.
- GoL 2024. Forest Strategy 2035 and Vision 2050. Ministry of Agriculture and Environment. Lao PDR.
- GoL 2019. Forestry Law No.8/NA; 13 June 2019. Lao People's Democratic Republic National Assembly, Vientiane.
- GoL. (2024). Wildlife Law 2024. Vientiane: National Assembly.
- GoL. (2025). Constitution of the Lao People's Democratic Republic. Vientiane: National Assembly.
- IUCN. (2024). IUCN Red list of threatened species. www.iucn.org
- Johnson, A., Vongkhamheng, C., Hedemark, M. & Saithongdam, T. (2006) Effects of human-carnivore conflict on tiger (*Panthera tigris*) and prey populations in Lao PDR. *Animal Conservation*, 9, 421-430.
- Karanth, K.U. & Sunquist, M.E. (1995). Prey selection by tiger, leopard, and dhole in tropical forests. *J. Anim. Ecol.* 64, 439– 450.
- Karanth, K.U. & Stith, B.M. (1999) Prey depletion as a critical determinant of tiger population viability. In *Riding the tiger: tiger conservation in human-dominated landscapes:100–113*. Seidensticker, J., Christie, S. & Jackson, P. (Eds). Cambridge: Cambridge University Press.
- Karanth, K.U. & Nichols, J.D. (Eds). (2002) *Monitoring tigers and their prey: a manual for researchers, managers and conservationists in tropical Asia*. Bangalore, India: Centre for Wildlife Studies.
- Nooren, H. & Claridge, G. (2001). *Wildlife trade in Laos: the end of the game*. Amsterdam: Netherlands Committee for IUCN. 27.
- Anon. (2009). Lao business people do tiger farming for export. *Target magazine*. August: pp. 42-43: Vientiane.
- Rasphone, A., Kéry, M., Kamler, J. F., & Macdonald, D. W. (2019). Documenting the demise of tiger and leopard, and the status of other carnivores and prey in Lao PDR's most prized protected area: Nam Et-Phou Louey. *Global Ecology and Conservation*
- Simcharoen, S., et al. (2014). Tiger occupancy and population recovery in Thailand's Western Forest Complex. *Oryx*.
- Seidensticker, J. (2002). Tigers: top carnivores and controlling processes in Asian forests. Pp. 56-59 In E. Wikramanayake, E. Dinerstein, C. J. Loucks, D. M. Olson, J. Morrison, J. Lamoreux, M. McKnight, and P. Hedao, eds. (2002). *Terrestrial Ecoregions of the Indo-Pacific, A Conservation Assessment*. Island Press, Washington D.C.
- Sunquist, M. E., Karanth, K. U. and Sunquist, F. (1999). Ecology, behaviour and resilience of the tiger and its conservation needs. Pages 5 – 18 in Seidensticker, J., Christie, S.,

Jackson, P. eds. *Riding the Tiger: Tiger Conservation in Human Dominated Landscapes*. Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom.

Terborgh, J. (1990). The role of felid predations in neotropical forests. *Vida Silvestre Neotropical* 2: 3-5.

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1. ຍຸດທະສາດສໍາລັບກິດຈະກຳ ແລະ ຕົວຊີ້ວັດ

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ເປົ້າໝາຍຍຸດທະສາດທີ 1: ສ້າງແຫຼ່ງຖິ້ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ປອດໄພ ແລະ ອຸດົມສົມບູນໃນເຂດພື້ນທີ່ປ່າອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ເພື່ອຮອງຮັບການກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງກັບຄືນມາແບບທໍາມະຊາດ.															
ກິດຈະກຳ:															
1.1 ກຳນົດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໃນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ນ້ຳປຸຍ (NPA) ແລະ ເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs) ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນອື່ນໆ.	NPA MU ³	25,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x									ແຜນທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນ TRZs ໃນ NP NPA ແລະ NPAs ອື່ນໆຂອງ TCLs ບຸລິມະສິດ (ເຊັ່ນ, TCLs1) ຖືກກຳນົດ.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ
1.2 ດຳເນີນການປະເມີນຄວາມເໝາະສົມຂອງຖິ້ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ເຂດເຊື່ອມຕໍ່ໂດຍລະອຽດ ລວມເຖິງການສ້າງແຜນທີ່ການ	NPA MU (ນ້ຳປຸຍ ແລະ ອື່ນໆ)	10,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)		x	x	x	x							ແຜນທີ່ສະແດງພື້ນທີ່ບຸລິມະສິດສໍາລັບການພື້ນຜູ້ທີ່ຢູ່ອາໄສ	ການວິເຄາະ GIS / ການກວດ

³NPA MU – ກອງຄຸ້ມຄອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳມຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ປົກຫຸ້ມຂອງປ່າໄມ້ ເພື່ອກຳນົດລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງພື້ນທີ່ສຳລັບການພື້ນຜູ.															ສອບພາກສະ ຫນາມ
1.3 ຄອບຄຸມກິດຈະກຳຊຸມຊົນທີ່ເປັນການລົບກວນໃນເຂດພື້ນຜູເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໂດຍການຈຳກັດເຂດລ້ຽງສັດ, ການຕັດໄມ້ ຜິດກົດໝາຍ, ການສ້າງໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ໂດຍສະເພາະເສັ້ນທາງ.	NPA MU	30,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງຂອງ TRZs ຖືກພັດທະນາ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ
1.4 ສ້າງເຂດຄຸ້ມຄອງທີ່ເຂັ້ມງວດ ແລະ ເຂດບຸລິມະສິດ ທີ່ຈຳກັດການເຂົ້າເຖິງ ໃນເຂດພື້ນຜູເສືອໂຄ່ງ (TRZs), ໂດຍການອະນຸລັກສັດທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງໃຫ້ມີຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນ.	NPA MU	15,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)		x	x	x	x	x	x	x				ກຳນົດເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຫຼັກຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ແລະ ຮັບຮູ້ໂດຍລັດຖະບານທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຊຸມຊົນ	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ
1.5 ຈັດສັນຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ (ເຊັ່ນ: ກະສິກຳ, ພື້ນຖານໂຄງລ່າງ) ຢູ່ໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເຫຍື້ອ.	NPA MU ແລະ PAFO	15,000 (ຕໍ່ສະຖານ ທີ່)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	ເຂດປ່າສະຫງວນ, ເຊິ່ງ TRZs ຖືກກຳນົດ, ເຊື່ອມສານ ເຂົ້າໃນລະບຽບການ PLUPs ຂອງບ້ານ.	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ
			2026-2035											
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1.6 ເຊື່ອມໂຍງເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຂັ້ນເມືອງ ແລະ ແຂວງ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	1, 500						x	x				ເຂດ NPA ແລະ TRZs ແລະ PLUP ຂອງບ້ານຖືກລວມເຂົ້າໃນວາລະການພັດທະນາຂອງເມືອງ/ແຂວງ.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ
1.7 ຮ່ວມມືກັບໂຄງການພັດທະນາ ເພື່ອຫຼີກເວັ້ນ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເສືອໂຄ່ງ	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	2,000			x	x	x	x	x	x	x	x	ຂໍ້ຕົກລົງຮ່ວມມືກັບຄູ່ຮ່ວມງານຂອງລັດຖະບານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກ່ຽວກັບການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຈາກກິດຈະກຳການພັດທະນາໃນ TRZs.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ
1.8 ຄອບຄຸມພຶດຕິກຳຂອງມະນຸດທີ່ເປັນສາເຫດທີ່ພາໃຫ້ມີສ່ຽງຕໍ່ການເສຍຊີວິດຂອງເສືອໂຄ່ງ (ການວາງຢາພິດ, ການຂ້າເພື່ອແກ້ແຄ້ນ) ຜ່ານການໂຄສະນາປູກຈິດ ແລະ ການສື່ສານໃຫ້ທົ່ວເຖິງ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	5,000		x	x		x		x		x	x	<ul style="list-style-type: none"> - ການປູກຈິດສຳນຶກໃນຊຸມຊົນເປົ້າໝາຍໃນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ແລະ ອະນຸສັນຍາການຕອບໂຕ້ໄວສຳລັບຂໍ້ຂັດແຍ່ງຂອງຄົນ-ສັດປ່າ. - ອັດຕາສ່ວນຂອງບ້ານບຸລິມະສິດບັນລຸໄດ້ໂດຍຜ່ານການໂຄສະນາປູກຈິດສຳນຶກ - ຈຳນວນການລາຍງານການວາງຢາພິດ ຫຼື ເຫດການຂ້າເພື່ອແກ້ແຄ້ນຕໍ່ປີ 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ
ເປົ້າໝາຍຍຸດທະສາດທີ 2: ພື້ນຜູ້ ແລະ ຮັກສາປະຊາກອນເຫຍື່ອເສືອໂຄ່ງ ໃຫ້ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ເພື່ອຮອງຮັບແຫຼ່ງອາຫານພຽງພໍຕໍ່ການກັບຄືນຂອງເສືອໂຄ່ງ.														

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ		
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
ກິດຈະກຳ:																
2.1. ກຳນົດ ແລະ ຈັດລະດັບຄວາມສຳຄັນຂອງພື້ນທີ່ພື້ນຜູ້ຂອງສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ໃນເຂດພື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZs) ໂດຍພິຈາລະນາຕາມຄວາມໝາະສົມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຄວາມໃກ້ສິດກັບແລວເສັ້ນທາງຢ່າງຂອງເສືອ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	5,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x									<ul style="list-style-type: none"> - ການປະເມີນຄວາມໝາະສົມຂອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເຫຍື້ອ ໃຫ້ສຳເລັດໃນທົ່ວ TRZs ທັງໝົດ ໃນທ້າຍປີ 2026 ໂດຍໃຊ້ GIS ແລະ ຂໍ້ມູນພາກສະໜາມ. - ການສ້າງແຜນທີ່ພື້ນທີ່ການພື້ນຕົວຂອງເຫຍື້ອ ພາຍໃນ TRZs ໃນທົ່ວ NPA ທີ່ຖືກກຳນົດ ໂດຍອີງໃສ່ຄຸນນະພາບຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການມີຢູ່ຂອງສັດປ່າໃນກາງປີ 2027. 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ / GIS
2.2. ດຳເນີນການສຳຫຼວດສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານສຳຄັນຂອງເສືອໂຄ່ງ (ເຊັ່ນ: ກະບົງ, ກວາງ, ຝານ, ໝູປ່າ) ແລະ ຕິດຕາມແນ້ວໂນ້ມເປັນແຕ່ລະໄລຍະ (ເຊັ່ນ: ການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະ ຄວາມໜາແໜ້ນປະຊາກອນສັດປ່າ)	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	50,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)			x	x	x	x	x	x	x			<ul style="list-style-type: none"> - ລາຍງານການສຳຫຼວດກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າຢູ່ນ້ຳປຸຍ ແລະ ປ່າສະຫງວນທີ່ສຳຄັນອື່ນໆໃນແຕ່ລະປີ. - ຜົນການຕິດຕາມກວດກາເຫຍື້ອ ໄດ້ຖືກວິເຄາະ ແລະ ລາຍງານທຸກໆປີເລີ່ມແຕ່ປີ 2027, ໂດຍຮັບຮູ້ເຖິງທ່າອ່ຽງຂອງຈຳນວນປະຊາກອນເພື່ອຊ່ວຍໃນການຕັດສິນໃຈ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການປັບຕົວ. 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ	
2.3. ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຢ່າງເຂັ້ມງວດກັບການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ທີ່ຜິດກົດໝາຍໂດຍສະເພາະເຫຍື້ອຂອງເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານການກວດກາລາດຕະເວນຢ່າງເຂັ້ມງວດ	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	65,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)		x	x	x	x	x	x	x	x	x		<ul style="list-style-type: none"> - ລາຍງານກ່ຽວກັບການລາດຕະເວນປົກກະຕິໃນ TRZs - ພື້ນທີ່ພື້ນຜູ້ເຫຍື້ອທີ່ເປັນບຸລິມະສິດ. 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ແລະ ດຳເນີນຄະດີຕໍ່ອາຊະຍາກຳ ສັດປ່າ.														<ul style="list-style-type: none"> - ຢ່າງໜ້ອຍ 80% ຂອງເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເຫຍື້ອໄດ້ຮັບການກຳນົດ ດ້ວຍການລາດຕະເວນດ້ວຍການຢ່າງຫຼື ວິທີການແບບປະສົມໃນແຕ່ລະປີ, ໂດຍອີງຕາມຂໍ້ມູນການລາດຕະເວນ SMART, ເລີ່ມແຕ່ປີ 2027. - ເຫດການການລ່າສັດຜິດກົດໝາຍໄດ້ຫຼຸດລົງ 50% ໃນເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເຫຍື້ອ ໃນປີ 2028. 	
2.4. ສ້າງຕັ້ງເຂດບູລິມະສິດໃນການອະນຸລັກ ແລະ ສ້າງສັນຍາອະນຸລັກຮ່ວມກັບຊຸມຊົນ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	100,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)			x	x	x	x	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> - ຢ່າງໜ້ອຍເຂດທຳມະລາສັດໃນຊຸມຊົນ 5 ແຫ່ງແມ່ນໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຢ່າງເປັນທາງການ ແລະ ມີແຜນທີ່ໂດຍການຮັບຮອງຈາກຊຸມຊົນໃນປີ 2028. - ສັນຍາອະນຸລັກຊຸມຊົນ (CCA) ແມ່ນໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ແລະ ເຊັນສັນຍາກັບບ້ານຢ່າງໜ້ອຍ 15 ບ້ານໃນນ້ຳປຸຍ ແລະ ແຕ່ລະເປົ້າໝາຍຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ໂດຍລະບຸລະອຽດ ກ່ຽວກັບຄຳໝາຍໝັ້ນທີ່ຈະບໍ່ລ່າສັດປ່າ, ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຈະໄດ້ຮັບ, ແລະ ກົນໄກບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໃນປີ 2028. - ໜ່ວຍລາດຕະເວນຂອງຊຸມຊົນ ຫຼື ໜ່ວຍງານບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງ ແລະ ເຄື່ອນໄຫວຢູ່ໃນທຸກບ້ານເປົ້າໝາຍ ດ້ວຍສັນຍາອະນຸລັກ ໃນປີ 2028. 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ		
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
															- ຢ່າງໜ້ອຍ 80% ຂອງຄົວເຮືອນໃນໝູ່ບ້ານທີ່ເຂົ້າ ຮ່ວມສັນຍາໄດ້ຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບ ເຂດຫ້າມລ່າສັດປ່າ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດຂອງສັນຍາອະນຸລັກໃນທ້າຍປີ 2028.	
2.5. ສົ່ງເສີມການແຜ່ກະຈາຍຂອງສັດປ່າ ຕາມທຳມະຊາດໂດຍການເພີ່ມ ປະສິດທິພາບການຄຸ້ມຄອງຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນພື້ນທີ່ຕ່າງໆ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງ ຖິ່ນ	45,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)		x	x	x	x	x	x	x	x			- ຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງແລວທາງລະຫວ່າງປ່າສະຫງວນແຫ່ງ ຊາດນ້ຳປຸຍ ແລະ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດອື່ນໆແມ່ນໄດ້ຮັບການ ພື້ນຜູ ຫຼື ຮັກສາຢ່າງເປັນປົກກະຕິ (ສິ່ງກົດຂວາງຕ່າງໆໄດ້ ຫຼຸດລົງໃນແລວທາງ). - ກວດພົບການມີຢູ່ຂອງສັດປ່າທີ່ເປັນເຫຍື້ອ (ຜ່ານ ກ້ອງດັກຖ່າຍ) ໃນແລວທາງລະຫວ່າງ NPAs ຜາຍໃນ 3 ປີ.	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ	
2.6. ສົ່ງເສີມການເກັບກູ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແບບຍືນຍົງໃຫ້ເປັນທາງເລືອກແທນການ ລ່າສັດປ່າ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງ ຖິ່ນ	60,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)				x		x		x		x		- ແຜນການຄຸ້ມຄອງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງແບບຍືນຍົງຂອງຊຸ ມຊົນໄດ້ຖືກສ້າງ, ອະນຸມັດ, ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງໜ້ອຍໃນ 10 ບ້ານເປົ້າໝາຍໃນເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດນ້ຳປຸຍ ໃນປີ 2028. - ການປະເມີນຊັບພະຍາກອນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ແລະ ສ້າງແຜນທີ່ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງທີ່ສຳຄັນ ໄດ້ເນີນຢູ່ໃນຊຸມຊົນເປົ້າໝາຍໃນກາງປີ 2028.	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ		
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
															- ຢ່າງໜ້ອຍ 80% ຂອງຜູ້ເກັບກູ້ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ໃນບ້ານເປົ້າໝາຍໄດ້ຮັບຮູ້ ແລະ ປະຕິບັດຕາມ ແຜນການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງໃນທ້າຍປີ 2030.	
2.7. ຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ທົດລອງແຜນງານ ການປ່ອຍສັດແບບປັບຕົວ (Soft- release) ຫຼື ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານການ ຝຶນຝູ ສຳລັບສັດປ່າບາງຊະນິດທີ່ເປັນ ອາຫານຂອງເສືອ ເຊິ່ງມີປະຊາກອນຢູ່ໃນ ລະດັບຕໍ່າທີ່ສຸດ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງ ຖິ່ນ	50,000 (ຕໍ່ຝືນທີ່)				x	x	x	x	x	x	x		ສຳເລັດປະເມີນຄວາມເປັນໄປໄດ້ ສຳລັບການປ່ອຍສັດປ່າ ທີ່ມີການປັບຕົວ ຫຼື ຊ່ວຍເຫຼືອການຝຶນຝູຢ່າງ ໜ້ອຍໜຶ່ງຊະນິດຂອງເຫຍື່ອ (ເຊັ່ນ: ກວາງ, ຫມູປ່າ, ຫຼື ຝານ) ພາຍໃນປີ 2025.	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ	
ຈຸດປະສົງຍຸດທະສາດທີ 3: ສ້າງຄວາມ ເຂັ້ມແຂງ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ ກົດໝາຍໃນເຂດຝັນທີ່ສຳຄັນ ເພື່ອ ຮັບປະກັນຄວາມປອດໄພໃຫ້ແກ່ເສືອໂຄ່ງ ຫຼັງຈາກການກັບຄືນ.																
ການປະຕິບັດ:																
3.1. ເພີ່ມການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ປະສິດທິພາບໃນການລາດຕະວນ ໃນປ່າ ສະຫງວນນ້ຳປຸຍ (NPA) ແລະ ເຂດ ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCL) ທີ່ມີຄວາມສຳ	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງ ຖິ່ນ	70,000 (ຕໍ່ຝືນທີ່)			x	x	x	x	x	x	x	x		- ຢ່າງໜ້ອຍ 85% ຂອງເຂດບູລິມະສິດທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ ໃນເຂດປ່າສະຫງວນນ້ຳປຸຍ ແລະ TCLs ບູລິມະສິດ ອື່ນໆ ໄດ້ລາດຕະວນຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງຄັ້ງຕໍ່ເດືອນໃນປີ 2027.	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳມຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ຄັນ ໂດຍການນຳໃຊ້ SMART ແລະ ເຄື່ອງມືທີ່ທັນສະໄໝ														<ul style="list-style-type: none"> - ການເກັບກຳຂໍ້ມູນ ແລະ ການລາຍງານແບບອັດສະໂນຍໃຊ້ລະບົບ SMART ໄດ້ຖືກຮັບຮອງຢ່າງຄົບຖ້ວນໃນປາສະຫງວນນໍ້າປຸຍ ແລະ ຢ່າງໜ້ອຍ 2 TCLs ໃນທ້າຍປີ 2027. - 100% ຂອງທີມລາດຕະເວນມີອຸປະກອນ GPS ຫຼື ເຄື່ອງມື SMART (ເຊັ່ນ: SMART Mobile) ສຳລັບການເກັບກຳຂໍ້ມູນດິຈິຕອນໃນປີ 2026. 	
3.2.ສ້າງຕັ້ງທີມງານປະຕິບັດກິດໜາຍທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ມີຄວາມຮັບຜິດຊອບ ແລະ ມີຄວາມຕັ້ງໃຈ, ລວມທັງໜ່ວຍງານປະສານງານຂ້າມຊາຍແດນ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	30,000 (ຕໍ່ຜູ້ນທີ່)		x	x			x			x			<ul style="list-style-type: none"> - 100% ຂອງໜ່ວຍງານລາດຕະເວນໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມມາດຕະຖານເຕັກນິກການບັງຄັບໃຊ້ກິດໜາຍ, ການຈັດການຫຼັກຖານ, ການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນ SMART ແລະ ຂັ້ນຕອນຄວາມປອດໄພໃນປີ 2027. - ໜ່ວຍງານລາດຕະເວນມີເຄື່ອງມືທີ່ສຳຄັນ (ເຊັ່ນ: GPS, ວິທະຍຸ, ຊຸດປະຖົມພະຍາບານ, ເຄື່ອງແບບ, ເກີບ, ເຄື່ອງກັນຝົນ) ແລະ ເຄື່ອງມືສື່ສານໃນກາງປີ 2027. - ຢ່າງໜ້ອຍ 90% ຂອງຕຳແໜ່ງເຈົ້າໜ້າທີ່ບັງຄັບໃຊ້ກິດໜາຍ ທີ່ໄດ້ຮັບການອະນຸມັດໃນປາສະຫງວນແຫ່ງຊາດນໍ້າປຸຍ ແລະ ຜູ້ທີ່ບຸລິມະສິດອື່ນໆ ມີພະນັກງານພາກສະໜາມປະຈຳການຢູ່ຢ່າງເຕັມສ່ວນ ພາຍໃນປີ 2027. 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳມຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
3.3. ສ້າງເຄືອຂ່າຍການຕິດຕາມການຄ້າ-ຂາຍສັດປ່າ ທີ່ມີຄວາມເຊື່ອມໂຍງກັບການຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ເປັນອາຫານຂອງເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຊິ້ນສ່ວນຂອງເສືອໂຄ່ງ ຜ່ານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	35,000 (ຕໍ່ສະຖານທີ່)			x	x	x	x	x	x	x	x	- ຖານຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ຫຼື ກົນໄກການແບ່ງປັນຂໍ້ມູນຂ່າວສານ (ຕົວຢ່າງ: ກັບເຈົ້າໜ້າທີ່ຟາສີ, ຕຳຫຼວດ, ຫຼື ຕຳຫຼວດສາກົນ) ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ແລະ ເຮັດວຽກໃນທ້າຍປີ 2026. - ຢ່າງໜ້ອຍ 5 ຄົນ ທີ່ຝົວຜັນກັບການລັກລອບຄ້າຂາຍສັດປ່າ ຖືກຈັບກຸມ ແລະ ດຳເນີນຄະດີ ຕາມຂະບວນຍຸຕິທຳ ໃນທ້າຍປີ 2027. - ຢ່າງໜ້ອຍ 80% ຂອງຄະດີຄ້າຂາຍສັດປ່າທີ່ມາຈາກການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນສານ (Intelligence) ໄດ້ຮັບການສືບສວນ ຫຼື ດຳເນີນຄະດີພາຍໃນປີ 2027. - ກອງປະຊຸມແບ່ງປັນຂ່າວສານ (Intelligence) ປະຈຳໄຕມາດ ຫຼື ກອງປະຊຸມບັນຍາຍ ໄດ້ຈັດຂຶ້ນລະຫວ່າງໜ່ວຍງານບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຂອງ ສປປ ລາວ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມມິພາກພື້ນ (ເຊັ່ນ: ASEAN-WEN, CITES) ເລີ່ມແຕ່ປີ 2027.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ
3.4. ສ້າງຕັ້ງທີມງານເຄື່ອນທີ່ຂອງບ້ານ ແລະ ສະໜັບສະໜູນການຮ່ວມມືວຽກງານການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍໃນທ້ອງຖິ່ນ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	25,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)			x	x	x	x	x	x	x	x	- $\geq 80\%$ ຂອງບ້ານເປົ້າໝາຍທີ່ມີການແຕ່ງຕັ້ງຜູ້ຮັກສາສັດປ່າຢ່າງເປັນທາງການໃນປີ 2028. - ≥ 5 ຄົນຂອງຜູ້ປົກປ້ອງສັດປ່າແຕ່ລະບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ປະຕິບັດງານ.	ໜັງສືແຕ່ງຕັ້ງ ແລະ ໃບຢັ້ງຢືນການຝຶກອົບຮົມ

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
3.5. ສ້າງທິມງານສະເພາະກິດ ເພື່ອຕິດຕາມ ແລະ ປະຕິບັດການໄພຂົ່ມຂູ່ໃນເວລາເກີດເຫດສຸກເສີນ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	25,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)			x	x	x	x	x	x	x	x	- ຢ່າງໜ້ອຍມີ 1 ທິມທີ່ມີຄວາມຝ່ອມ ແລະ ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມຕອບໂຕ້ໄວ ທີ່ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນຕໍ່ເມືອງ ຫຼື ຕໍ່ເຂດບຸລິມະສິດ. - ຈຳນວນການຈັບກຸມ, ການຍຶດ, ຫຼື ການປະຕິບັດການຈາກການຕອບໂຕ້ໄວ	ໜັງສືແຕ່ງຕັ້ງ ແລະ ໃບຢັ້ງຢືນການຝຶກອົບຮົມ
3.6. ສົ່ງເສີມການປະສານງານລະຫວ່າງ ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ, ກົມກວດກາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ຕຳຫຼວດ, ທະຫານຊາຍແດນ ແລະ ຫ້ອງການຍຸຕິທຳ	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	15,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)			x	x	x	x	x	x	x	x	- ≥ 4 ກອງປະຊຸມປະສານງານລະຫວ່າງຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕໍ່ປີ (ກອງປະຊຸມປະຈຳໄຕມາດ).	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ
3.7. ສ້າງຕັ້ງກອງທຶນແບບຍືນຍົງສຳລັບການບັງຄັບໃຊ້ກິດຫມາຍ (ເຊັ່ນ: ກອງທຶນອະນຸລັກ ຫຼື ກົນໄກ REDD+).	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	60,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)						x	x	x	x	x	- ຢ່າງໜ້ອຍ 1 ກົນໄກການສະໜອງທຶນຢ່າງເປັນທາງການໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ແລະ ດຳເນີນງານພາຍໃນ 5 ປີ. - ≥ 2 ກອງປະຊຸມການປຶກສາຫາລືຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ຈັດຂຶ້ນຕໍ່ປີ ໂດຍການເຂົ້າຮ່ວມຂອງພາກລັດລັດທ້ອງຖິ່ນ, ຊຸມຊົນ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ທຶນ.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
3.8. ຝຶກອົບຮົມໃຫ້ທີມງານເຄື່ອນທີ່ຂອງບ້ານກ່ຽວກັບກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ, ການບັນທຶກຂໍ້ມູນ, ການນຳໃຊ້ແບບຟອມ ແລະ ການຕິດຕາມໄພຂົ່ມຂູ່.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ	15,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)			x			x			x		- ≥ 90% ຂອງໜ່ວຍງານລາດຕະເວນໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມປະຈຳປີກ່ຽວກັບກົດໝາຍສັດປ່າ, ການຈັດການຫຼັກຖານ, ຂໍ້ມູນຂ່າວກອງ (Intelligence) ແລະ ການຕອບໂຕ້ຕໍ່ໄພຂົ່ມຂູ່.	ໃບຢັ້ງຢືນການຝຶກອົບຮົມ
ຈຸດປະສົງຍຸດທະສາດທີ 4: ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືຂ້າມຊາຍແດນໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ໂດຍສະເພາະກັບປະເທດໄທ ເພື່ອສົ່ງເສີມການເຄື່ອນຍ້າຍ ຫຼື ກະຈາຍຂອງເສືອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.														
ກິດຈະກຳ:														
4.1. ພັດທະນາ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoU) ສອງຝ່າຍລະຫວ່າງ ສປປ ລາວ ແລະ ໄທ ກ່ຽວກັບການອະນຸລັກ ແລະ ຕິດຕາມເສືອໂຄ່ງ.	NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ (DOF ແລະ ກົມອຸທິຍານສັດປ່າ ແລະ ພັນພືດ ໄທ)	100,000				x	x	x	x	x	x	x	- MoU ໄດ້ຮ່າງຂຶ້ນ ແລະ ລົງນາມໂດຍລັດຖະບານທັງສອງປະເທດພາຍໃນ 12-18 ເດືອນ - ສ້າງຕັ້ງຄະນະປະຕິບັດງານຂ້າມແດນ ຫຼື ຄະນະກຳມະປະສານງານ	MOU ການຮ່ວມມືສອງຝ່າຍ.
4.2. ຈັດກອງປະຊຸມສອງຝ່າຍເພື່ອປຶກສາຫາລື ແລະ ແລກປ່ຽນດ້ານເຕັກນິກວິຊາ	DOF, NPAs, ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ໄທ	25,000				x	x	x	x	x			≥ 2 ກອງປະຊຸມປະສານງານສອງຝ່າຍຕໍ່ປີ.	ບົດບັນທຶກປະຊຸມ

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ການ ເປັນປະຈຳ ລະຫວ່າງ ທີມງານ ຊ່ຽວຊານ ແລະ ນັກຄົ້ນຄວ້າ ລາວ - ໄທ.															
4.3. ປະສານງານການຕິດຕາມພື້ນທີ່ຮ່ວມ ກັນ ແລະ ການຕິດຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ ຕາມແລວຊາຍແດນ ລະຫວ່າງປະເທດ	ປ່າສະຫງວນນ້ຳປຸຍ ແລະ ປ່າສະ ຫງວນໃກ້ຄຽງ.	45,000				x	x	x	x	x	x	x		ແຜນການຮ່ວມມືໃນການອະນຸລັກ ແລະ ການຕິດຕາມ ກວດກາເສື້ອໂຄ່ງ ສຳເລັດ ແລະ ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງເອົາ ພາຍໃນ 6 ເດືອນ ພາຍຫຼັງການລົງນາມ MoU.	ແຜນປະຕິບັດງານ ຮ່ວມກັນ
4.4. ມີສ່ວນຮ່ວມໃນລະດັບພາກພື້ນເຊັ່ນ: Global Tiger Forum ແລະ ASEAN-WEN ໃນການສະໜັບສະໜູນ ການຮ່ວມມື.	DOF-PAMD	15,000				x	x	x	x	x	x	x		- ≥ 2 GTF, ASEAN-WEN, ຫຼື ເຂົ້າຮ່ວມກອງ ປະຊຸມຕ່າງໆໃນເວທີພາກພື້ນປະຈຳປີ - ສປປ ລາວ ເປັນຕົວແທນໃນ ≥ 1 ຄະນະປະຕິບັດງານພາກພື້ນ ຫຼື ຄະນະປະຕິບັດງານ.	ຍືນຍັນການເປັນ ສະມາຊິກ
ເປົ້າໝາຍຍຸດທະສາດ 5: ສ້າງຄວາມ ເຂົ້າໃຈ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນຈາກ ທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອໃຫ້ຊຸມຊົນມີຄວາມພ້ອມຮັບ ການກັບຄືນຂອງເສື້ອໂຄ່ງໃນທຳມະຊາດ.															
ການປະຕິບັດ:															

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳມຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ
			2026-2035											
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
5.1. ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການອະນຸລັກທ້ອງຖິ່ນເພື່ອຮ່ວມມືຄຸ້ມຄອງກິດຈະກຳຝື້ນຜູ້ສັດປ່າ ແລະ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	45,000				x	x	x	x	x	x	x	- $\geq 80\%$ ຂອງບ້ານເປົ້າໝາຍມີຄະນະປະຕິບັດງານພາຍໃນ 18 ເດືອນ - ≥ 80 ຄົນຂອງຄະນະກຳມະການໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມດ້ານການຄຸ້ມຄອງ, ການປົກປ້ອງສັດປ່າ, ແລະ ການຝື້ນຜູ້. - ≥ 1 ກອງປະຊຸມປະຈຳໄຕມາດ ຕໍ່ຄະນະກຳມະການກອງປະຊຸມຄະນະກຳມະການຈັດຂຶ້ນເພື່ອວາງແຜນ ຫຼື ທົບທວນຄືນກິດຈະກຳການອະນຸລັກ. - ≥ 1 ກິດລະບຽບການອະນຸລັກລະດັບບ້ານ ຫຼື ຂີ້ຕົກລົງທີ່ໄດ້ຮັບການຮັບຮອງຕໍ່ຄະນະກຳມະການ	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ. ລາຍຊື່ ສະມາຊິກ.
5.2. ດຳເນີນການໂຄສະນາປູກຈິດສຳນຶກໃນບ້ານເປົ້າໝາຍໃກ້ກັບເຂດຝື້ນຜູ້ເສືອໂຄ່ງ (TRZ) ແລະ ເສັ້ນທາງເຂດເຊື່ອມຕໍ່ລະບົບນິເວດ, ຄວາມປອດໄພ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດການອະນຸລັກ.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	45,000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	- $\geq 90\%$ ຂອງບ້ານທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບ TRZs ແລະ ແລວເຊື່ອມຕໍ່ ໄດ້ເຂົ້າເຖິງກິດຈະກຳປູກຈິດສຳນຶກໃນແຕ່ລະປີ. - ≥ 2 ກິດຈະກຳປູກຈິດສຳນຶກ ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕໍ່ບ້ານຕໍ່ປີ (ເຊັ່ນ: ການໂອ້ລົມໃນໂຮງຮຽນ, ກອງປະຊຸມບ້ານ, ບ້າຍໂຄສະນາ) .	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ. ຈຳນວນກິດຈະກຳ ແລະ ອຸປະກອນການໂຄສະນາ
5.3. ສ້າງຕັ້ງບ້ານຕົວແບບປາສະຈາກການລ່າສັດ ໂດຍສະເພາະເສືອໂຄ່ງ, ບ້ານຍຸດຕິການຖ່າງປ່າເຮັດໄຮ່ ໂດຍການສ້າງສັນຍາ	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	15,000				x	x	x	x	x	x	x	- $\geq 50\%$ ຂອງບ້ານເປົ້າໝາຍພາຍໃນ ຫຼື ໃກ້ກັບ TRZs ແລະ ແລວທາງທີ່ຖືກກຳນົດພາຍໃນ 2 ປີ.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ.

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳມຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ອະນຸລັກທີ່ຫ້າມລ່າສັດປ່າ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ໃນການຕິດຕາມ.														- ≥ 1 ຂໍ້ຕົກລົງການອະນຸລັກຕໍ່ບ້ານ, ຮ່ວມກັນພັດທະນາ ແລະ ລົງນາມໂດຍອຳນາດການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ອະນຸລັກ.	
5.4. ສົ່ງເສີມຊີວິດການເປັນຢູ່ແບບຍືນຍົງ ແລະ ການຢູ່ຮ່ວມກັນກັບສັດປ່າ (ເຊັ່ນ: ກະສິກຳແບບປະສົມປະສານ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ການທ່ອງທ່ຽວທາງນິເວດວິທະຍາ ແລະ ໂຄງການສົ່ງເສີມການອະນຸລັກ)	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	30,000				x		x		x		x	- $\geq 60\%$ ຄົວເຮືອນໃນບ້ານເປົ້າໝາຍ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນແຜນງານສ້າງລາຍຮັບທີ່ເປັນມິດຕໍ່ສັດປ່າ ຢ່າງໜ້ອຍໜຶ່ງແຜນງານ. - ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກິດຈະກຳສ້າງລາຍຮັບ ຢ່າງໜ້ອຍ 3 ປະເພດ (ຕົວຢ່າງ: ກະສິກຳປ່າໄມ້, ການປຸງແຕ່ງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ການທ່ອງທ່ຽວທຳມະຊາດ, ການຊຳລະຄ່າບໍລິການດ້ານການອະນຸລັກ) ພາຍໃນໄລຍະເວລາ 3 ປີ.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ.	
5.5. ສະເໜີແຮງຈູງໃຈ ແລະ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການອະນຸລັກ (ເຊັ່ນ: PES, ກອງທຶນພັດທະນາຊຸມຊົນ).	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	20,000							x	x	x	x	- ບ້ານເປົ້າໝາຍຢ່າງໜ້ອຍ 80 ສ່ວນຮ້ອຍ ($\geq 80\%$) ຫຼື ຄົວເຮືອນທີ່ມີເງື່ອນໄຂຢ່າງໜ້ອຍ 60 ສ່ວນຮ້ອຍ ($\geq 60\%$) ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມໃນແຜນງານສ້າງແຮງຈູງໃຈເພື່ອການອະນຸລັກ ພາຍໃນໄລຍະເວລາ 3 ປີ. - ມີການສ້າງສັນຍາອະນຸລັກທີ່ຕິດພັນກັບການອະນຸລັກຢ່າງໜ້ອຍ 1 ສະບັບ ຕໍ່ບ້ານທີ່ເຂົ້າຮ່ວມ. - ມີການແຈກຈ່າຍທຶນຢ່າງໜ້ອຍ 10,000 ໂດລາສະຫະລັດ ຕໍ່ປີ ໂດຍຜ່ານກົນໄກການຊຳລະຄ່າບໍລິການທາງດ້ານລະບົບນິເວດ (PES) ຫຼື ກອງທຶນອະນຸລັກຂັ້ນບ້ານ (ເຊິ່ງໄດ້ມາຈາກຜູ້ໃຫ້ທຶນ ຫຼື ກົນໄກການເງິນທີ່ຍືນຍົງ).	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ. ການຈ່າຍເງິນ ຫຼື ຜົນປະໂຫຍດທີ່ຜູກມັດກັບຜົນການອະນຸລັກທີ່ຍັງຍືນແລ້ວ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
5.7. ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຝຶກອົບຮົມໃນການຕິດຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ, ການລາຍງານພຶດຕິກຳ ລວມທັງເຫຍື່ອເສືອໂຄ່ງ.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	35,000				x		x		x				- ຈຳນວນຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບການຕິດຕັ້ງກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ ແລະ ການກຳນົດເຄື່ອງ ຫມາຍສັດປ່າ.	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ.
5.8. ສ້າງແຜນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຂັດແຍ່ງລະຫວ່າງຄົນກັບສັດປ່າ ລວມທັງແຜນຈັດສັນພື້ນທີ່ສັດລ້ຽງ ແລະ ທີ່ມງານເຄື່ອນທີ່ສຸກເສີນ	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	18,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)			x		x		x		x			- 80% ຂອງບ້ານເປົ້າໝາຍທີ່ມີແຜນການຫຼຸດຜ່ອນ HWC ຢ່າງເປັນທາງການໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ແລະ ອະນຸມັດພາຍໃນ 5 ປີ. - ກົນໄກແກ້ໄຂການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແລະ ການທົດລອງຢ່າງເປັນທາງການ. - ຈຳນວນທີ່ມງານຕອບໂຕ້ໄວຂອງຊຸມຊົນທີ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ - ຈຳນວນເຫດການຂັດແຍ່ງໄດ້ຖືກລາຍງານ ແລະ ຕອບໂຕ້ພາຍໃນ 48 ຊົ່ວໂມງ	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ.
ຈຸດປະສົງຍຸດທະສາດ 6: ສ້າງຕັ້ງລະບົບການຕິດຕາມ, ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງແບບປັບຕົວທີ່ເຂັ້ມແຂງ.															
ກິດຈະກຳ:															

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳມຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			2026-2035												
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
6.1. ສ້າງແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ເປັນຕົວແບບທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນຂອງແລວທາງຢ່າງ ເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການຝຶນຝູ ແລະ ຕົວແບບຄວາມເໝາະສົມຂອງທີ່ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ແລະ ປະສິດທິຜົນຂອງແລວທາງເພື່ອແນະນຳການລົງທຶນໃນການຝຶນຝູ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	10,000								x	x	x		<ul style="list-style-type: none"> - ຕົວແບບຄວາມເໝາະສົມຂອງທີ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ (Habitat suitability model): ໄດ້ຖືກພັດທະນາ ແລະ ກວດສອບຄວາມຖືກຕ້ອງ ໂດຍການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນການປະກົດຕົວຂອງຊະນິດພັນໃນຫວ່າງມຸ່ງມານີ້ (ຕົວຢ່າງ: ຈາກກ້ອງດັກຖ່າຍພາບ, ຮ່ອງຮອຍຕ່າງໆ) - ຈຳນວນເຄື່ອງມືໃນການຕັດສິນໃຈ: (ຕົວຢ່າງ: ແຜນທີ່ GIS, ບົດລາຍງານ) ທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນເພື່ອສະໜັບສະໜູນການວາງແຜນການລົງທຶນ - ການຈັດກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ: ເພື່ອທົບທວນ ແລະ ສະຫຼຸບແຜນທີ່ ລວມທັງບຸລິມະສິດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃຫ້ສຳເລັດ. 	ການວິເຄາະໂດຍໃຊ້ GIS.
6.2. ຕິດຕາມການກະຈາຍ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງເສືອໂຄ່ງໂດຍໃຊ້ກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ, ການສຸມຕົວຢ່າງ, ການເກັບຕົວຢ່າງພັນທຸກຳ ແລະ ຈາກການພົບເຫັນໃນຊຸມຊົນ	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	60,000 (ຕໍ່ຜືນທີ່)						x	x	x	x	x	<ul style="list-style-type: none"> - ມີກ້ອງດັກຖ່າຍສັດປ່າ ຢ່າງໜ້ອຍ 100 ໜ່ວຍ ຫຼື ຫຼາຍກວ່າ ເພື່ອຄອບຄຸມເຂດບຸລິມະສິດໃນແຕ່ລະປີ ຢູ່ພາຍໃນທີ່ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ສຳຄັນ ແລະ ແລວທາງເຊື່ອມຕໍ່ຂອງເສືອໂຄ່ງ. 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ.	
6.3. ສ້າງສູນຂໍ້ມູນ ເພື່ອບັນທຶກ ແລະ ຕິດຕາມຂໍ້ມູນເສືອໂຄ່ງ, ເຫຍື້ອເສືອໂຄ່ງ, ໄຜຂໍ້ມູນ ແລະ ການດຳເນີນການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	40,000 (ຕໍ່ຜືນທີ່)			x		x			x			<ul style="list-style-type: none"> - ລະບົບຖານຂໍ້ມູນແບບລວມສູນ ແລະ ຖານຂໍ້ມູນປະຈຳພາກສະໜາມ ໄດ້ຖືກພັດທະນາ ແລະ ເປີດນຳໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການ ພາຍໃນໄລຍະເວລາ 2 ປີ. 	ຂະບວນການມີສ່ວນຮ່ວມ.	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ
			2026-2035											
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
6.4. ຮ່ວມມືກັບສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ເພື່ອສຶກສາລະບົບນິເວດ, ການເຄື່ອນທີ່ ຂອງເສື້ອໂຄ່ງ ແລະ ການເຄື່ອນທີ່ຂອງ ເຫຍື້ອຂອງພວກມັນ.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ	40.000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)						x	x	x	x	x	- ຢ່າງໜ້ອຍ 2 ສັນຍາຄູ່ຮ່ວມມືຢ່າງເປັນທາງການ ຫຼື MoU ທີ່ລົງນາມກັບສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າພາຍໃນ 5 ປີ. - ມີຢ່າງໜ້ອຍ 3 ໂຄງການຄົ້ນຄວ້າຮ່ວມກັນ ກ່ຽວກັບ ນິເວດວິທະຍາຂອງເສື້ອໂຄ່ງ ຫຼື ການປ່ຽນແປງຂອງ ປະຊາກອນສັດທີ່ເປັນເຫຍື້ອ ໄດ້ຖືກເລີ່ມຕົ້ນຂຶ້ນພາຍ ໃນໄລຍະເວລາ 5 ປີ.	ຂະບວນການມີ ສ່ວນຮ່ວມ, ກັບ NGOs, ການຄົ້ນຄວ້າ ຫຼື ການສຶກສາ.
6.5. ພັດທະນາ ແລະ ປະຕິບັດການ ຕິດຕາມການກວດກາລະບົບນິເວດຂອງ ມັນເປັນໄລຍະ ເພື່ອປະເມີນຄວາມຄືບໜ້າ ແລະ ປັບປຸງວິທີການ.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ	20.000 (ຕໍ່ ພື້ນທີ່)	x		x		x			x		x	- ລະບົບການຕິດຕາມກວດກາເສື້ອໂຄ່ງ ແລະ ສັດທີ່ເປັນ ເຫຍື້ອ: ໄດ້ຖືກພັດທະນາຂຶ້ນ, ເຊິ່ງລວມມີບັນດາຕົວຊີ້ ວັດທາງດ້ານນິເວດວິທະຍາທີ່ສໍາຄັນ (ຕົວຢ່າງ: ຄວາມ ໜາແໜ້ນ/ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງຊະນິດພັນ, ສະພາບເງື່ອນໄຂຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສ). - ວິທີການມາດຕະຖານ (Standardized protocol): ສໍາລັບການຕິດຕາມກວດກາເສື້ອໂຄ່ງ ແລະ ເຫຍື້ອ ໄດ້ຖືກພັດທະນາຂຶ້ນ ແລະ ນໍາໃຊ້.	ການຮ່ວມມືກັບ NGOs
6.6. ເຜີຍແຜ່ບົດລາຍງານເປັນປະຈຳ ເພື່ອ ແຈ້ງໃຫ້ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງຮັບຮູ້.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ	5,000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ບົດລາຍງານປະຈຳປີໄດ້ຜະລິດ ແລະ ແຈກຢາຍໃຫ້ຜູ້ມີ ສ່ວນຮ່ວມລວມທັງຜູ້ໃຫ້ທຶນ.	ອອນໄລນ໌
ເບົ້າໝາຍຍຸດທະສາດທີ 7: ສ້າງຕັ້ງກົນໄກ ການເງິນແບບຍືນຍົງ ເພື່ອສະໜອງແຫຼ່ງ														

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ທຶນເຂົ້າໃນການປົກປັກຮັກສາເສືອໂຄ່ງໃນປ່າທຳມະຊາດ.															
ກິດຈະກຳ:															
7.1. ພັດທະນາແຜນການເງິນ ແລະ ການຄາດຄະເນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ຄວາມຕ້ອງການທຶນສຳລັບ PA., ແຫຼ່ງທຶນໃນປະຈຸບັນ, ການວິເຄາະຊ່ອງຫວ່າງ, ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງແຫຼ່ງທຶນເຊັ່ນ: ກອງທຶນທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້, ການຊົດເຊີຍຊີວະນາໆພັນ, PES)	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	60,000	x			x				x			x	ແຜນການເງິນ ແລະ ໂຄງຮ່າງການປະເມີນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍສຳລັບການຄຸ້ມຄອງເຂດປ່າສະຫງວນ, ເຊິ່ງລວມມີ: - ການປະເມີນຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການດ້ານງົບປະມານ - ແຫຼ່ງທຶນທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ - ຊ່ອງຫວ່າງງົບປະມານ ແລະ ຍຸດທະສາດຄວາມຍືນຍົງ	ປະເມີນແຕ່ພື້ນທີ່
7.2. ກຳນົດ ແລະ ສ້າງແຜນທີ່ ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມ (ຜູ້ພັດທະນາ, NGOs, ຜູ້ໃຫ້ທຶນ ຫຼື ເອກະຊົນ) ພາຍໃນເຂດອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCLs).	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານທ້ອງຖິ່ນ	30,000	x			x				x			x	ບົດລາຍງານການສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ກ່ຽວກັບການສ້າງຕັ້ງກົນໄກການເງິນຢູ່ໃນແຕ່ລະປ່າສະຫງວນ ຫຼື TCLs, ເຊິ່ງລວມເຖິງການກຳນົດ: - ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຂອງລັດຖະບານ - ກົນໄກການເງິນແຫ່ງຊາດໃນປະຈຸບັນ - ຜູ້ໃຫ້ທຶນ - NGOs - ພາກສ່ວນເອກະຊົນ – ຕົວຢ່າງ, ໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າ ຫຼື ບໍ່ແຮ່ໃນ TCLs.	ກຳນົດແຫຼ່ງທຶນທີ່ມີທ່າແຮງໃນແຕ່ລະ TCL ຫຼື NPA.

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
7.3. ອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃນການປຶກສາຫາລື ຫຼາຍຝ່າຍ ເພື່ອຄວາມໝັ້ນໃຈ ໃນການສະໜັບສະໜູນ ແລະ ຊີ້ແຈ້ງຄວາມຄາດຫວັງ ໂດຍສະເພາະພາກເອກະຊົນ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ຫຼື ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສຫຼັກ ແລະ ບໍລິເວນໃກ້ຄຽງ.	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ	70,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x					x	x			ບົດລາຍງານສະຫຼຸບຜົນການປຶກສາຫາລືແບ່ງປັນ: - # ໜ່ວຍງານພາກເອກະຊົນໄດ້ປຶກສາຫາລື ແລະ ສະແດງຄວາມສົນໃຈໃນການຮ່ວມມື. - # ຂອງຜູ້ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທີ່ກຳນົດພາລະບົດບາດ / ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ບັນທຶກໄວ້ໃນຂໍ້ຕົກລົງ ຫຼື MoUs.	ກອງປະຊຸມປຶກສາຫາລືຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ
7.4. ການສ້າງຂໍ້ຕົກລົງຢ່າງເປັນທາງການກັບຜູ້ຜັດທະນາ ຫຼື ຜູ້ໄດ້ຮັບສິດສຳປະທານ: <ul style="list-style-type: none"> ເຈລະຈາເງື່ອນໄຂ ແລະ ຂໍ້ກຳນົດຂອງການຊຳລະ: (ໄລຍະເວລາ, ຈຳນວນເງິນ, ແລະ ມາດຕະການປັບໃໝໃນກໍລະນີທີ່ບໍ່ປະຕິບັດຕາມຂໍ້ຕົກລົງ). ຮັບປະກັນໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບ: ຂໍ້ແນະນຳຂອງບົດວິພາກຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA) / ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ (ESIA) ແລະ ການອະນຸມັດຈາກພາກສ່ວນລັດຖະບານ. ລົງນາມໃນບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoU): ຫຼື ສັນຍາທາງກົດໝາຍລະຫວ່າງ ອົງການຄຸ້ມຄອງປ່າ 	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ	30,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x					x	x		ຢ່າງໜ້ອຍ 1 MOU ແມ່ນໄດ້ລົງນາມກັບພາກເອກະຊົນໃນ TCL ຕົກລົງກ່ຽວກັບການສະໜັບສະໜູນດ້ານງົບປະມານສຳລັບເສືອ ຫຼື ການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນພາຍໃນ 5 ປີ.	ການຈ່າຍເງິນສອດຄ່ອງກັບ CA.	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ສະຫງວນ ແລະ ຜູ້ຜັດທະນາ ໂຄງການ.															
7.5. ສ້າງຕັ້ງລະບົບການຄຸ້ມຄອງກອງທຶນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງການເງິນ <ul style="list-style-type: none"> ສ້າງໂຄງສ້າງການຄຸ້ມຄອງທີ່ໂປ່ງໃສ, ລວມທັງການເປັນຕົວແທນຂອງຫຼາຍພາກສ່ວນ (ລັດຖະບານ, ຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນ, ພາກເອກະຊົນ). ກຳນົດກິດລະບຽບການຄຸ້ມຄອງທາງດ້ານການເງິນ (ເຊັ່ນ: ການກວດສອບ, ການຈັດຊື້, ການເບີກຈ່າຍ, ຕິດຕາມ ແລະ ປະເມີນຜົນ). 	ນ້ຳປຸຍ NPA MU ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານ ທ້ອງຖິ່ນ	30,000 (ຕໍ່ຜື່ນທີ່)	x	x	x					x			ກົນໄກການເງິນສະເພາະແຕ່ລະຜື່ນທີ່ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.	ລັດຖະບານ ອະນຸມັດ ໃນການສ້າງຕັ້ງ ກົນໄກການເງິນ ຂອງແຕ່ລະຜື່ນທີ່ TCL.	
ເປົ້າໝາຍຍຸດທະສາດ 8: ສ້າງຄວາມ ເຂັ້ມແຂງສະຖາບັນ															
8.1. ຜັດທະນາໂຄງສ້າງ ອົງການຈັດຕັ້ງ, ບົດບາດ ແລະ ໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບທີ່ຊັດ ເຈນສຳລັບການຜື່ນຜູ້ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ ກົດໝາຍທຸກຂັ້ນ (ສູນກາງ, ແຂວງ, ທ້ອງ	ປ່າສະຫງວນ/ DOF	15,000	x	x										ໜ່ວຍງານຮັບຜິດຊອບວຽກງານຜື່ນຜູ້ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ ກົດໝາຍກ່ຽວກັບເສືອໂຄ່ງ ໃນທຸກຂັ້ນ ມີພະນັກງານ ພຽງພໍ ແລະ ມີຄວາມສາມາດເໝາະສົມ.	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ຖິ້ນ) ແລະ ຮັບປະກັນວ່າມີເຈົ້າໜ້າທີ່ພຽງພໍ ແລະ ມີຄວາມສາມາດເໝາະສົມ.															
8.2. ສ້າງໂຄງຮ່າງການຈັດຕັ້ງ, ພາລະ ບົດບາດ, ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃຫ້ມີ ຄວາມຊັດເຈນ ສຳລັບວຽກງານການຝຶນຝູ ປະຊາກອນເສືອໂຄງ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ ກົດໝາຍໃນທຸກລະດັບ (ສູນກາງ, ແຂວງ, ແລະ ທ້ອງຖິ້ນ); ຜ່ອມທັງຮັບປະກັນໃຫ້ມີ ບຸກຄະລາກອນທີ່ພຽງພໍ ແລະ ມີຂີດຄວາມ ສາມາດທີ່ເໝາະສົມ.	DOF/ພະແນກ ສັດປ່າ	15,000	x	x	x									ພາຍໃນປີທີ 3, ບັນດາສະຖາບັນ/ອົງການຈັດຕັ້ງ ທັງໃນ ລະດັບສູນກາງ ແລະ ພາກສະໜາມ ທີ່ມີຄວາມ ຮັບຜິດຊອບໃນການອະນຸລັກເສືອໂຄງ ໂດຍສະແດງໃຫ້ ເຫັນເຖິງການພັດທະນາທີ່ດີຂຶ້ນ ໃນດ້ານຄວາມຮູ້ຄວາມ ສາມາດທາງເຕັກນິກ, ປະສິດທິຜົນໃນການປະຕິບັດງານ, ການປະສານງານ, ການບໍລິຫານການເງິນທີ່ໂປ່ງໃສ ແລະ ການຕັດສິນໃຈໂດຍອີງໃສ່ຂໍ້ມູນຫຼັກຖານຕົວຈິງ; ເຊິ່ງສິ່ງ ຜົນໃຫ້ການປົກປັກຮັກສາ, ການຄຸ້ມຄອງຖິ້ນທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງ ຢູ່ໃນ ເຂດພື້ນທີ່ບຸລິມະສິດຂອງເສືອໂຄງ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງດີ ຂຶ້ນ ໂດຍສາມາດວັດແທກໄດ້.	
8.3. ສ້າງໜ່ວຍງານ ຫຼື ຄະນະກຳມະການ ດ້ານການອະນຸລັກເສືອໂຄງໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບທ້ອງຖິ້ນ -ຄະນະກຳມະການ ຝຶນຝູເສືອໂຄງໃນລະດັບຊາດ/ທ້ອງຖິ້ນ ແລະ ໜ່ວຍງານວິຊາການ.	DOF/ສັດປ່າ	30,000	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	- ຄະນະກຳມະການຝຶນຝູເສືອໂຄງແຫ່ງຊາດ (NTRC) - ກຸ່ມເຮັດວຽກດ້ານວິຊາການ (TWGs)	ຂໍ້ຕົກລົງຂອງລັດ ຖະມົນຕີ	
8.4. ອຳນວຍຄວາມສະດວກການປະຊຸມ ປະສານງານ ແລະ ການວາງແຜນຮ່ວມກັນ	DOF/ສັດປ່າ ແລະ NPAs	25,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ຢ່າງໜ້ອຍ 4 ກອງປະຊຸມປະສານງານ ໄດ້ຈັດຂຶ້ນຕໍ່ປີໃນແຕ່ລະພື້ນທີ່ບຸລິມະສິດ (ກອງປະຊຸມ ປະຈຳໄຕມາດ)	ບົດບັນທຶກປະຊຸມ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
ລະຫວ່າງໜ່ວຍງານພາກລັດ ແລະ NGOs.															
8.5. ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການສ້າງຂີດຄວາມສາມາດ: ຝຶກອົບຮົມກ່ຽວກັບການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍສັດປ່າ ເປັນປະຈຳ ໃນການຕິດຕາມລະບົບນິເວດ, ການແກ້ໄຂຂໍ້ຂັດແຍ່ງ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງຊຸມຊົນ, ການສືບສວນ ແລະ ການດຳເນີນຄະດີອາຊະຍາກຳສັດປ່າ.	DOF/ສັດປ່າ ແລະ NPAs, NGOs	20,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ພະນັກງານຢ່າງໜ້ອຍ 85% ໃນເຂດນ້ຳປຸຍ ແລະ ໃນແຕ່ລະເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCL) ບຸລິມະສິດ: ໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມຕາມຂະແໜງການວິຊາສະເພາະໃນແຕ່ລະປີ (ຕົວຢ່າງ: ເຈົ້າໜ້າທີ່ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ພະນັກງານຈັດການຂໍ້ມູນ). ອັດຕາສ່ວນຂອງທີມລາດຕະເວນ ທີ່ໄດ້ຮັບການຢັ້ງຢືນວ່າ ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ: ໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນດ້ວຍລະບົບ SMART (ຕົວຊີ້ວັດ: ຢ່າງໜ້ອຍ 75% ໃນປີທີ 3; ຢ່າງໜ້ອຍ 90% ໃນປີທີ 5).	ບົດລາຍງານການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການລາດຕະເວນ	
8.6. ສະໜັບສະໜູນໃຫ້ຄຳປຶກສາ ແລະ ການແລກປ່ຽນປະສົບການ, ຜົນສຳເລັດກັບປະເທດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງ.	DOF/ສັດປ່າ ແລະ NPAs, NGOs	20,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ຢ່າງໜ້ອຍມີ 2 ໂຄງການໃຫ້ຄຳປຶກສາ ຫຼື ການແລກປ່ຽນທີ່ຈັດຂຶ້ນກັບບັນດາປະເທດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງ.	ແລກປ່ຽນການຍ້ຽມຢາມແຫຼ່ງເສືອໂຄ່ງ	
8.7. ຮັບປະກັນການຈັດຊື້ຈັດຈ້າງ ແລະ ອຸປະກອນ (ເຊັ່ນ: GPS, ກ້ອງຖ່າຍຮູບ, ເຄື່ອງມືລາດຕະເວນ, ຫ້ອງການ, ພາຫະນະ)	NPAs	15,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	- ຫ້ອງການສຳນັກງານ ຢູ່ເຂດນ້ຳປຸຍ ແລະ ເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCL) ທີ່ສຳຄັນອື່ນໆ: ເປີດດຳເນີນງານຢ່າງເຕັມຮູບແບບ (ເປົ້າໝາຍ: ຢ່າງໜ້ອຍ 80% ໃນປີທີ 2; 100% ໃນປີທີ 3).	GPS, ພາຫະນະ, ກ້ອງຖ່າຍຮູບ, drone ລະບົບ	

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ		
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
															<ul style="list-style-type: none"> - % ຂອງໜ່ວຍລາດຕະເວນ ທີ່ມີອຸປະກອນຄົບຖ້ວນ ຕາມມາດຕະຖານການປະຕິບັດງານ: (ເປົ້າໝາຍ: ຢ່າງໜ້ອຍ 80% ໃນປີທີ 3; 100% ໃນປີທີ 5). - ຂອບເຂດພື້ນທີ່ການລາດຕະເວນ: (%ຂອງເຂດປ້ອງກັນບູລິມະສິດ ທີ່ໄດ້ຮັບການລາດຕະເວນຢ່າງໜ້ອຍ 1 ຄັ້ງ/ເດືອນ ທັງໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ລະດູຝົນ; ເປົ້າໝາຍ: ຢ່າງໜ້ອຍ 70% ໃນປີທີ 3; ຢ່າງໜ້ອຍ 85% ໃນປີທີ 5). - ອັດຕາການກວດພົບການເຄື່ອນໄຫວທີ່ຜິດກົດໝາຍ ຕໍ່ 100 ກິໂລຕາແມັດ ຂອງພື້ນທີ່ລາດຕະເວນ: ຫຼຸດລົງ ຢ່າງໜ້ອຍ 25% ຈາກ Baseline ພາຍໃນປີທີ 5. 	SMART, ມາດຕະຖານຂໍ້ມູນ: ພາກສະໜາມ → ຖານຂໍ້ມູນ → ກອງປະຊຸມການຕັດສິນໃຈ.
8.8. ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືກັບບັນດາອົງການສາກົນ (NGOs), ສະຖາບັນການສຶກສາ, ຊຸມຊົນ, ແລະ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມມືສາກົນ.	NPAs	15,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X	<ul style="list-style-type: none"> - ຢ່າງໜ້ອຍ 2 ສັນຍາ/MoU ທີ່ໄດ້ລົງນາມກັບອົງການ NGO ແລະ ພາກເອກະຊົນອື່ນໆໃນປີ 3. - # ຂໍ້ຕົກລົງການອານຸລັກຊຸມຊົນ ຫຼື ສັນຍາອະນຸລັກລົງນາມໃນນ້ຳປຸຍ ແລະ TCLs ທີ່ສຳຄັນອື່ນໆ. 	MoUs	
8.9. ເຊື່ອມສານການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນແຜນພັດທະນາ ແລະ ບົດປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.	NPA, PEA, DOF/MAE	10,000 (ຕໍ່ພື້ນທີ່)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X	<ul style="list-style-type: none"> - ຢ່າງໜ້ອຍ 3 ແຜນງານໃນລະດັບຊາດ ຫຼື ລະດັບແຂວງ: ໄດ້ຮັບການປັບປຸງໂດຍການລວມເອົາມາດຕະການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນແຜນ ພາຍໃນໄລຍະເວລາ 3 ປີ. - 100% ຂອງບົດວິພາກຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (EIA): ສຳລັບໂຄງການພັດທະນາໂຄງລ່າງພື້ນຖານ 			

ຈຸດປະສົງ/ກິດຈະກຳຍຸດທະສາດ	ຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກ / ຄູ່ຮ່ວມງານ	ງົບປະມານ ປະຈຳປີ	ປີ 2026-2035										ຕົວຊີ້ວັດທີ່ສາມາດບັນລຸໄດ້	ໝາຍເຫດ		
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10				
															<p>ຫຼື ໂຄງການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ (TCL) ຕ້ອງມີການກຳນົດແລະ ແກ້ໄຂຜົນກະທົບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບເສືອໂຄ່ງ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ຢ່າງໜ້ອຍ 1 ຄູ່ມີແນະນຳລະດັບຊາດ: ສຳລັບການເຊື່ອມສານວຽກງານອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ເຂົ້າໃນການປະເມີນ EIA ແລະ ການວາງແຜນ; ພ້ອມທັງມີການສ້າງ ແລະ ຮັບຮອງເອົາ ບົດສະຫຼຸບນະໂຍບາຍສະເພາະຂະແໜງການ (Sector-specific briefs) ຢ່າງໜ້ອຍ 2 ສະບັບ. 	
8.10. ເຊື່ອມສານແຜນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງເຂົ້າໃນຍຸດທະສາດການ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານແຫ່ງຊາດ ດ້ານຊີວະນາໆພັນ (NBSAPs) ແລະ ແຜນພັດທະນາໃນລະດັບພາກພື້ນ.			x	x	x	x	x							<ul style="list-style-type: none"> ຢ່າງໜ້ອຍມີແຜນພື້ນທີ່ແຫ່ງຊາດ ຫຼື ແຂວງຢ່າງໜ້ອຍ 2 ແຜນລວມເຂດອະນຸລັກເສືອໃນປີ 3 ຢ່າງໜ້ອຍ 1 ເອກະສານການວາງແຜນການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງລະດັບຊາດໄດ້ແບ່ງປັນ ກັບອົງການວາງແຜນພື້ນທີ່ ແລະ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ 		
8.11. ເພີ່ມທະວີການຮ່ວມມືກັບໄທ.				x	x	x	x	x	x	x	x	x		<ul style="list-style-type: none"> ຈັດກອງປະຊຸມປະສານງານສອງຝ່າຍ: ກັບຄູ່ຮ່ວມງານຝ່າຍໄທ ກ່ຽວກັບການອະນຸລັກເສືອໂຄ່ງ ຢ່າງໜ້ອຍ 2 ຄັ້ງຕໍ່ປີ. ລົງນາມໃນແຜນປະຕິບັດງານຮ່ວມກັນ ຫຼື ບົດບັນທຶກຄວາມເຂົ້າໃຈ (MoU): ຈຳນວນ 1 ສະບັບ ພາຍໃນໄລຍະເວລາ 2 ປີ. ຈັດກິດຈະກຳແລກປ່ຽນບົດຮຽນ ຫຼື ການຝຶກອົບຮົມຮ່ວມກັນ: ຢ່າງໜ້ອຍ 1 ຄັ້ງຕໍ່ປີ. 		

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2. ແຜນດຳເນີນງານຄຸ້ມຄອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ

ແຜນດຳເນີນງານຄຸ້ມຄອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ

2026

1. ບົດຄັດຫຍໍ້

ແຜນດຳເນີນງານສະບັບນີ້ແມ່ນເພື່ອນຳສະເໜີຍຸດທະສາດທີ່ຄົບຖ້ວນສຳລັບການຄຸ້ມຄອງຟາມເສືອໂຄ່ງ ເພື່ອນຳໄປສູ່ການປົດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ. ມັນຖືກອອກແບບຕາມຄຳແນະນຳໃນແຜນດຳເນີນງານປີ 2023 ສຳລັບການປົດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງທີ່ໜ້າເປັນຫວ່າງ, ເຊິ່ງຖືກພັດທະນາ ແລະ ຮັບຮອງໂດຍກຸ່ມອົງການທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານທີ່ມີຄວາມຊຳນານດ້ານການອະນຸລັກສັດປ່າ, ສະຫວັດດິການສັດ, ການຄ້າ-ຂາຍສັດປ່າຜິດກົດໝາຍ ແລະ ການດູແລ ແລະ ຈັດການສັດທີ່ຖືກລ້ຽງ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ຍັງປະສົມປະສານກັບຄຳແນະນຳຈາກສິນທິສັນຍາສາກົນ ວ່າດ້ວຍການຄ້າຂາຍຊະນິດພັນສັດປ່າ ແລະ ພືດປ່າ ທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນລະຫວ່າງຊາດ (CITES) ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕາ XIII ແລະ ເອກະສານ SC 77 Doc 41.2 ກ່ຽວກັບການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍ ຂອງຕະກູນແມວໃຫຍ່ອາຊີ. ໂດຍສະເພາະ, ມັນກຳນົດມາດຕະການໃນການແກ້ໄຂຂໍ້ແນະນຳ 14.69, ທີ່ເນັ້ນໃຫ້ປະເທດທີ່ມີການເພາະພັນເສືອໂຄ່ງເພື່ອການຄ້າ-ຂາຍ ຕ້ອງດຳເນີນມາດຕະການເພື່ອຈຳກັດປະຊາກອນເສືອທີ່ຖືກລ້ຽງໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ສະໜັບສະໜູນພຽງແຕ່ການອະນຸລັກເສືອປ່າ. ຂໍ້ແນະນຳ14.69 ກ່າວວ່າ ບໍ່ຄວນຂະຫຍາຍພັນເສືອໂຄ່ງ ເພື່ອການຄ້າ-ຂາຍຊິ້ນສ່ວນ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຂອງພວກມັນ.

ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ⁴, ມັກຖືກອ້າງວ່າເປັນສວນສັດ, ບາງສະຖານທີ່ແມ່ນເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນດີໃນການສົ່ງເສີມການຄ້າ-ຂາຍຊິ້ນສ່ວນເສືອໂຄ່ງທີ່ຜິດກົດໝາຍ. ການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍນີ້ ແມ່ນໄດ້ບັນທອນຄວາມພະຍາຍາມໃນການອະນຸລັກທົ່ວໂລກ ແລະ ເພີ່ມຄວາມກົດດັນການລ່າເສືອປ່າ ໂດຍການສົ່ງເສີມຄວາມຕ້ອງການ ແລະ ສ້າງຮ່ວງໄຊ້ອຸປະທານທີ່ອຳນວຍຄວາມສະດວກໃຫ້ແກ່ການຝອກເສືອໂຄ່ງທີ່ຖືກຈັບຈາກປ່າ.

ໃນລະຫວ່າງການຍ້ຽງຢາມ ສປປ ລາວ ຂອງຄະນະກອງເລຂາ CITES ໃນເດືອນກຸມພາ 2023, ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໄດ້ລາຍງານວ່າມີເສືອໂຄ່ງທັງໝົດ 447 ໂຕ ໃນບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງຕ່າງໆ ຂອງ ສປປ ລາວ.

ໃນລະຫວ່າງກອງປະຊຸມ CITES CoP 17, ໃນເດືອນກັນຍາ 2016, ລັດຖະມົນຕີກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ກຊສ) ໄດ້ປະກາດວ່າ ສປປ ລາວ ຈະປົດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງພາຍໃນປະເທດ ແລະ ປະຕິບັດຕາມຄຳແນະນຳຂອງສິນທິສັນຍາສາກົນ CITES.

ຂັ້ນຕອນເບື້ອງຕົ້ນໃນການພັດທະນາແຜນດຳເນີນງານປົດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ແມ່ນການດຳເນີນການກວດສອບສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງທັງໝົດ ເພື່ອກຳນົດຈຳນວນເສືອໃນແຕ່ລະສະຖານທີ່ ແລະ ເກັບຕົວຢ່າງ DNA ຈາກເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕ ແລະ ເຊື່ອມໂຍງກັບບັນທຶກຮູບພາບລາຍເສືອ ທີ່ເປັນເອກະລັກຂອງເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕ.

⁴ ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໝາຍເຖິງສະຖານທີ່ລ້ຽງ ຫຼື ເພາະພັນເສືອໃນກິງໂດຍເຈດຕະນາ (ຫຼື ມີຄວາມສົມເຫດສົມຜົນ) ທີ່ມີສ່ວນໃນການຄ້າ-ຂາຍເສືອ ແລະ/ຫຼື ຊິ້ນສ່ວນເສືອ ໂດຍກົງ ຄຳນິຍາມນີ້ບໍ່ໄດ້ຈຳກັດພຽງຈຸດປະສົງທີ່ລະບຸໄວ້ຂອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອດັ່ງກ່າວ.

ໃນປີ 2018, ຄຳສັ່ງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ, PMO/05, ເນັ້ນໜັກວ່າສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງທີ່ມີຢູ່ຈະຖືກປ່ຽນເປັນສວນສັດເພື່ອການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການອະນຸລັກ.

ໃນປະຈຸບັນ, ມີພຽງແຕ່ສອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ປະຊາຊົນເຂົ້າຢ້ຽມຊົມໄດ້ ແລະ ບໍ່ມີສະຖານທີ່ໃດເຫຼົ່ານີ້ທີ່ໄດ້ມາດຕະຖານຖືກຕ້ອງຕາມເງື່ອນໄຂຂອງສວນສັດ.

ໃນເດືອນພະຈິກ 2023, ຄະນະກຳມະການປະຈຳ CITES ໄດ້ແນະນຳໃຫ້ທຸກປະເທດໂຈະການຄ້າ-ຂາຍກັບ ສປປ ລາວ ສຳລັບທຸກຊະນິດພັນສັດປ່າທີ່ນອນໃນບັນຊີ CITES ຈົນກວ່າ ສປປ ລາວ ຈະບັນລຸຄຳແນະນຳຕ່າງໆ.

ຄຳແນະນຳໜຶ່ງຂອງ CITES ແມ່ນການຈຳກັດການຂະຫຍາຍພັນເສືອໂຄ່ງໃນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ຍົກເວັ້ນສຳລັບສາຍພັນທ້ອງຖິ່ນຂອງອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (ທີ່ຮູ້ຈັກກັນໃນຊື່ *Panthera tigris corbetti*)

ສິ່ງສຳຄັນປະການໜຶ່ງທີ່ໜ້າສັງເກດແມ່ນບໍ່ມີວິທີການໃດ ທີ່ສາມາດກຳນົດຊະນິດຢ່ອຍຂອງເສືອໂຄ່ງ ໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ການວິເຄາະ DNA ທີ່ສະກັດໄດ້ໃນລະຫວ່າງການກວດສອບສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດຄັ້ງທຳອິດ ໃນ ສປປ ລາວ ເຫັນວ່າມີການຂະຫຍາຍພັນແບບປະສົມ (substantial mixing) ຂອງຊະນິດຢ່ອຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ການປະສົມພັນໃນເຊື້ອສາຍດຽວກັນໃນທຸກສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ.

ສະນັ້ນ, ສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ບໍ່ມີເສືອໂຄ່ງໂຕໃດໃນບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ສາມາດກຳນົດໄດ້ວ່າເປັນຊະນິດຢ່ອຍ *corbetti* ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນດ້ານການອະນຸລັກໂດຍກົງ. ເພາະສະນັ້ນ, ແນະນຳໃຫ້ເຮັດໜັ້ນເສືອໂຄ່ງເຫຼົ່ານີ້ ເພື່ອປ້ອງກັນການຂະຫຍາຍພັນຕໍ່ເນື່ອງ, ທີ່ຈະເປັນການຂັດຂວາງຂະບວນການໃນການນຳໄປສູ່ການປົດປັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວ.

ການສຶກສາທາງດ້ານພັນທຸກຳລ່າສຸດ ຊື່ວ່າມີພຽງແຕ່ສອງຊະນິດຢ່ອຍຂອງເສືອໂຄ່ງ: ເສືອໂຄ່ງທະວີບອາຊີ (*Panthera tigris tigris*) ແລະ ເສືອຊຸນດາ (*Panthera tigris sondaica*). ການຈຳແນກນີ້ໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນຈາກການວິເຄາະຢ່າງກວ້າງຂວາງ, ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານພັນທຸກຳທີ່ສຳຄັນລະຫວ່າງເສືອໂຄ່ງໃນທະວີບອາຊີ ແລະ ເສືອໂຄ່ງໃນໝູ່ເກາະອິນໂດເນເຊຍ.

ເພາະສະນັ້ນ, ໂຄງການພື້ນຜູ້ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃນອະນາຄົດໃນ ສປປ ລາວ ຈະບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງສຸມໃສ່ການກຳນົດເສືອໂຄ່ງອິນດູຈີນ (*Panthera tigris tigris*) ທີ່ເປັນເຊື້ອບໍລິສຸດເທົ່ານັ້ນ ສຳລັບການອະນຸລັກ ແລະ ການນຳເສືອດັ່ງກ່າວກັບຄືນສູ່ທຳມະຊາດ. ບໍ່ແນະນຳໂຄງການຂະຫຍາຍພັນເສືອໂຄ່ງເພື່ອການອະນຸລັກໂດຍໃຊ້ເສືອໂຄ່ງຈາກສະຖານທີ່ລ້ຽງໃນ ສປປ ລາວ ເນື່ອງຈາກມີລະດັບການປະສົມພັນໂດຍພັນປະສົມ (Hybrid) ສູງ ແລະ ການປະສົມພັນໃນເຊື້ອສາຍດຽວກັນ.

ແຜນດຳເນີນງານເພື່ອນຳໄປສູ່ການປິດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງສະບັບນີ້ ໄດ້ກຳນົດຂັ້ນຕອນທີ່ຈຳເປັນໃນການປິດສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄຳແນະນຳຂອງ CITES.

- ອອກຄຳສັ່ງໃຫ້ບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງຕ່າງໆ ຢຸດເຊົາ ແລະ ປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ມີການຂະຫຍາຍຜັນເສືອອີກ;
- ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວ;
- ດຳເນີນການກວດສອບສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີສອງ (second national tiger farm audit) ທີ່ລວມທັງການເຮັດໝັ້ນເສືອໂຄ່ງ, ເກັບຕົວຢ່າງ DNA ທີ່ເຊື່ອມໂຍງກັບການຈຳແນກຮູບລາຍເສືອໂຄ່ງ (stripe pattern) ແຕ່ລະໂຕ.
- ພັດທະນາແບບແຜນ ແລະ ຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດມາດຕະຖານ (SOPs) ສຳລັບການກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ;
- ພັດທະນາ ແລະ ຝຶກອົບຮົມໂມດູນການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ທີມງານເຈົ້າໜ້າທີ່ກວດກາ;
- ພັດທະນາແຜນການຄຸ້ມຄອງສຳລັບແຕ່ລະສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອເພື່ອ:
 - ກ. ປ່ຽນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວເປັນສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ;
 - ຂ. ຍ້າຍເສືອໄປຍັງສວນສັດ ຫຼື ສູນອະນຸລັກທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ;
 - ຄ. ເຮັດກະລຸນຍະຂາດ .

ການນຳເສືອໂຄ່ງຈາກສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ປ່ອຍຄົນສູ່ທຳມະຊາດໂດຍກົງ ບໍ່ຄວນຖືກພິຈາລະນາເປັນວິທີການແກ້ໄຂທີ່ເໝາະສົມ ຢູ່ໃນແຜນການປິດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວ.

ເສືອໂຄ່ງໃນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອທີ່ເກີດມາຫຼາຍລຸ້ນ, ເຄີຍຄຸ້ນເຄີຍກັບມະນຸດ ແລະ ບໍ່ມີທັກສະການຢູ່ລອດ ຫຼື ການລ່າສັດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຖ້າບໍ່ມີຜູ້ທີ່ຮຽນຮູ້ເພື່ອຮອງຮັບ ແລະ ບໍ່ມີເຫຍື່ອໜ້າແໜ້ນພຽງພໍ ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ເສືອອາດໂຈມຕີມະນຸດ ຫຼື ສັດລ້ຽງ.

2. ສິນທິສັນຍາ CITES ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕາ XIII

ໃນເດືອນກັນຍາ 2016, ລັດຖະມົນຕີ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ກຊສ) ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມກອງປະຊຸມ CITES ຄັ້ງທີ 17 (CoP 17) ແລະ ກອງປະຊຸມຄະນະກຳມະການປະຈຳ CITES ຄັ້ງທີ 67 (SC 67) ໃນນະຄອນໂຢຮັນເນສເບີກ, ອາຟຣິກາໃຕ້. ໃນລະຫວ່າງກອງປະຊຸມ CoP 17, ທ່ານ ລັດຖະມົນຕີ ໄດ້ປະກາດວ່າ ສປປ ລາວ ຈະປິດບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງພາຍໃນປະເທດ ແລະ ປະຕິບັດຕາມຄຳແນະນຳຂອງສິນທິສັນຍາສາກົນ CITES, ເຊິ່ງເປັນປະເທດທຳອິດ ແລະ ປະເທດດຽວໃນພາກພື້ນທີ່ໄດ້ໃຫ້ຄຳຫມັ້ນສັນຍາແບບນີ້. ການປະກາດນີ້ໄດ້ຮັບການຕອບຮັບທາງບວກຈາກຊຸມຊົນສາກົນ.

ໃນເດືອນພະຈິກ 2023, CITES ໄດ້ອອກແຈ້ງການສະບັບເລກທີ 2023/127, ໂດຍຮຽກຮ້ອງໃຫ້ບັນດາປະເທດພາຄີ ຢຸດຕິການຄ້າ-ຂາຍກັບ ສປປ ລາວ ກ່ຽວກັບຊະນິດພັນທັງໝົດທີ່ນອນໃນບັນຊີ CITES ຈົນກວ່າ ສປປ ລາວຈະບັນລຸ ບັນດາຊຸດຄຳແນະນຳທີ່ສຳຄັນ, ເຊິ່ງຫຼາຍຄຳແນະນຳກ່ຽວຂ້ອງກັບສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ.

ຄຳແນະນຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງປະກອບມີ:

ກ. ເຮັດການກວດສອບເສືອທີ່ຖືກລ້ຽງໄວ້ຢ່າງເຕັມຮູບແບບ, ລວມທັງການວິເຄາະຕົວຢ່າງ DNA ແລະ ຮູບຖ່າຍເພື່ອ ຊ່ວຍໃນການກຳນົດຕົວຢ່າງແຕ່ລະຊະນິດ.

ຂ. ກຳນົດຕົວຢ່າງເຊື້ອບໍລິສຸດ ທີ່ອ້າງອີງໄດ້ວ່າເປັນສາຍພັນແຫ່ງອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ (ທີ່ຮູ້ຈັກກັນໃນ ຊື່ *Panthera tigris corbetti*) ແລະ ສິ່ງເສີມສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວໃຫ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຂະຫຍາຍພັນເພື່ອການ ອະນຸລັກ, ຖ້າຫາກສາມາດກຳນົດໄດ້;

ຄ. ດຳເນີນມາດຕະການເພື່ອຈຳກັດຈຳນວນເສືອໂຄ່ງໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ສະໜັບສະໜູນພຽງແຕ່ການອະນຸລັກເສືອປ່າໂດຍ:

- ຈຳກັດການຂະຫຍາຍພັນເສືອໂຄ່ງທີ່ລ້ຽງ (ເຮັດການໝັ້ນ, ແຍກເສືອຕົວຜູ້ ແລະ ຕົວແມ່), ຍົກເວັ້ນເສືອທີ່ສາຍ ພັນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້.
- ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ນຳເຂົ້າເສືອໂຄ່ງເພີ່ມເຕີມ, ຍົກເວັ້ນເສືອທີ່ສາຍພັນແຫ່ງອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ສຳລັບ ຈຸດປະສົງໃນການຂະຫຍາຍພັນເພື່ອການອະນຸລັກ.
- ຫ້າມການສ້າງຕັ້ງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງໃໝ່;

ງ. ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດລະບຽບການທີ່ເຂັ້ມງວດສຳລັບມາດຕະຖານການລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ເພື່ອປັບປຸງການດູແລ ແລະ ຍັບຢັ້ງ ການຂະຫຍາຍພັນທີ່ຂະຫຍາຍພັນເສືອທີ່ລ້ຽງໃນກິງ;

ຈ. ພັດທະນາຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດມາດຕະຖານ (SOPs) ສຳລັບການກວດກາ ແລະ ການຈັດການເສືອໂຄ່ງທີ່ຕາຍ ແລ້ວ (ລວມທັງການທຳລາຍຊາກເສືອໂຄ່ງຫຼັງຈາກການຍິ້ງຢືນຕົວຕົນຂອງເສືອ) ແລະ ຝຶກອົບຮົມພະນັກງານໃຫ້ດຳເນີນ ການກວດກາ ແລະ ຕິດຕາມການຈັດການຊາກເສືອ.

ສ. ຝຶກຈາລະນາ ແລະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຜືນໄດ້ຮັບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຈາກກອງປະຊຸມກຸ່ມວຽກງານສັດຕະກູນແມວໃຫຍ່ (Big Cat Task Force Meeting) ໂດຍອ້າງອີງເຖິງພາກທີ 2 ໂດຍສະເພາະແມ່ນ: ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ການຄຸ້ມ ຄອງສະຖານທີ່ຂະຫຍາຍພັນສັດຕະກູນແມວໃຫຍ່ທີ່ລ້ຽງໃນກິງ ເພື່ອປ້ອງກັນ ແລະ ກວດຫາການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍ ຈາກສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ ແລະ ນຳໃຊ້ມາດຕະການການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍທີ່ເຂັ້ມງວດຂຶ້ນ;

ຊ. ດຳເນີນມາດຕະການເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມຕ້ອງການຊີ້ນສ່ວນ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຂອງເສືອໂຄ່ງ ໂດຍຜ່ານການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການໂຄສະນາ ແລະ ຍຸດທະສາດຕ່າງໆ

ຍ. ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການທີ່ປຶກສາທີ່ເໝາະສົມ ຫຼື ແບບຢ່າງການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງກອງເລຂາ CITES ສາກົນ ແລະ ອົງການ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ຄຳແນະນຳກ່ຽວກັບການຫັນປ່ຽນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອແບບການຄ້າ.

ດ. ກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ທີ່ກອງເລຂາ CITES ສາກົນ ບໍ່ສາມາດຢ້ຽມຢາມໄດ້ ແລະ ເຮັດລາຍງານຫາກອງເລຂາ CITES.

ຄຳແນະນຳເຫຼົ່ານີ້ທັງໝົດຈະຖືກແກ້ໄຂໃນແຜນດຳເນີນການສະບັບນີ້ ແລະ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບແຜນດຳເນີນງານກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດ.

3. ການຈຳແນກພັນທຸກຳເສືອ ແລະ ຄຸນຄ່າດ້ານການອະນຸລັກ

ວຽກງານນີ້ເປັນບັນຫາສຳຄັນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄຳແນະນຳຂອງ CITES ແລະ ການປິດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ. ຄຳແນະນຳໂດຍກອງເລຂາ CITES ແມ່ນເພື່ອພະຍາຍາມກຳນົດເຊື້ອທີ່ບໍລິສຸດຂອງຊະນິດຢ່ອຍອິນດູຈີນທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ສຳລັບການຂະຫຍາຍພັນເພື່ອການອະນຸລັກ.

ເສືອໂຄ່ງອິນດູຈີນໃນອະດີດ ມີການແຜ່ກະຈາຍທົ່ວມຽນມາ, ໄທ, ກຳປູເຈຍ, ສປປ ລາວ, ແລະ ຫວຽດນາມ. ຖືວ່າສູນພັນໄປແລ້ວໃນກຳປູເຈຍ, ສປປ ລາວ, ແລະ ຫວຽດນາມ, ໂດຍມີການປະເມີນວ່າຍັງເສືອໂຄ່ງອິນດູຈີນ ເຫຼືອຢູ່ປະມານ 221 ໂຕໃນທຳມະຊາດ, ສ່ວນໃຫຍ່ຢູ່ໃນປະເທດໄທ.

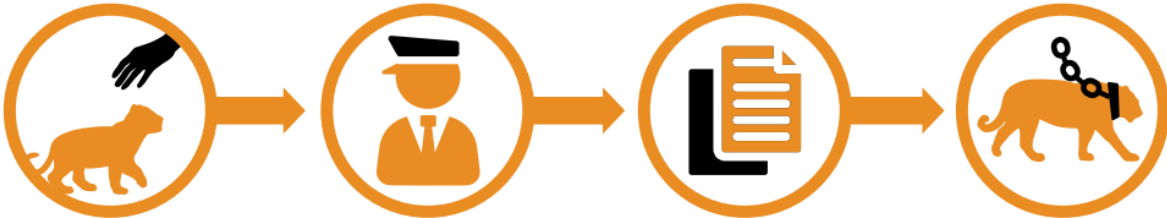
ບໍ່ມີໂຄງການຂະຫຍາຍພັນສຳລັບຊະນິດຢ່ອຍນີ້, ເຊິ່ງເປັນສິ່ງທ້າທາຍໃນການພິຈາລະນາໂຄງການຝື້ນຜູ້ປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ.

ເສືອໂຄ່ງສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ລ້ຽງຂອງ ສປປ ລາວ ໄດ້ຜ່ານການກວດສອບ DNA. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການວິເຄາະບໍ່ສາມາດກຳນົດຊະນິດຢ່ອຍ *corbetti* ໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ, ສ່ວນໜຶ່ງແມ່ນເນື່ອງຈາກຖານຂໍ້ມູນການປຽບທຽບທີ່ຈຳກັດຂອງຊະນິດຢ່ອຍ *corbetti* ດັ່ງກ່າວ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຂໍ້ມູນຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າມີການປະສົມພັນຂອງພັນປະສົມ (Hybrid) ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ການປະສົມພັນໃນເຊື້ອດຽວກັນ, ໃນທຸກສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອ.

ໃນປະເທດກຳປູເຈຍ ໄດ້ເລີ່ມມີແຜນການ ຄວາມພະຍາຍາມເພື່ອນຳເສືອໂຄ່ງກັບຄືນສູ່ທຳມະຊາດ, ໂດຍມີເປົ້າໝາຍເພື່ອຝື້ນຜູ້ສາຍພັນເສືອໂຄ່ງໃຫ້ກັບຄືນສູ່ເຂດທີ່ພຽງຕາເວັນອອກຂອງປະເທດ. ເສືອໂຄ່ງທີ່ໃຊ້ໃນໂຄງການຝື້ນຜູ້ດັ່ງກ່າວ ໄດ້ມາຈາກອິນເດຍ (*Panthera tigris tigris*) ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບຜົນການສຶກສາການຈຳແນກປະເພດເສືອໂຄ່ງໃໝ່.

ຜົນຂອງໂຄງການຝຶນຜູ້ເສື່ອໂຄ່ງໃນກຳປູເຈຍ ຕ້ອງໄດ້ຮັບການຕິດຕາມຢ່າງໃກ້ຊິດ ເພື່ອເປັນແບບຢ່າງການຮຽນຮູ້ສຳລັບການຜັດທະນາໂຄງການຝຶນຜູ້ທີ່ຄ້າຍຄືກັນໃນ ສປປ ລາວ.

4. ແຜນດຳເນີນງານເພື່ອກ້າວໄປສູ່ການປິດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ

ປ້ອງກັນການໄດ້ມາ ແລະ ການ ດຳເນີນການກວດສອບລະອຽດ ຂະຫຍາຍຜັນເສື່ອໂຄ່ງທີ່ລ້ຽງ ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງທັງໝົດ ຮ່າງແຜນກຽມປິດ ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອ ປິດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອ ທັງໝົດ

ຂັ້ນຕອນທີ 1. ອອກຄຳສັ່ງແນະນຳສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງໃຫ້ຢຸດຕິການນຳເຂົ້າ (ຊີ້) ຫຼື ການຂະຫຍາຍຜັນ ທີ່ດຳເນີນການຕໍ່ເນື່ອງທັນທີ ໂດຍການແຍກເສື່ອເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່ ອອກຈາກກັນ.

ຂັ້ນຕອນທີ 2. ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການທີ່ປຶກສາທີ່ເໝາະສົມ ໂດຍການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງໜ່ວຍງານ CITES ແລະ ອົງການ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມງານອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອໃຫ້ຄຳແນະນຳກ່ຽວກັບການຫັນປ່ຽນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງແບບການຄ້າ.

ຂັ້ນຕອນທີ 3. ດຳເນີນການກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງເພື່ອ:

- ຢັ້ງຢືນວ່າໄດ້ດຳເນີນມາດຕະການເພື່ອປ້ອງກັນການຂະຫຍາຍຜັນເສື່ອໂຄ່ງ.
- ບັນທຶກການຂະຫຍາຍຕົວຂອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງ ຫຼັງການກວດສອບເບື້ອງຕົ້ນ
- ບັນທຶກຈຳນວນ, ເພດ, ແລະ ອາຍຸ ຂອງເສື່ອໂຄ່ງທັງໝົດໃນແຕ່ລະສະຖານທີ່.
- ກະກຽມເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກສຳລັບການກວດສອບຜາມເສື່ອແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີສອງ ເນື່ອງຈາກການກວດສອບກ່ອນໜ້ານີ້ແມ່ນເກືອບສີ່ປີກ່ອນ, ດັ່ງນັ້ນ ຂໍ້ມູນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນອາດມີການປ່ຽນແປງແລ້ວ.
- ຮັບປະກັນວ່າມີການບັນທຶກ ແລະ ການຈັດການທີ່ຮຽງພໍໃນແຕ່ລະສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງ.

ຂັ້ນຕອນທີ 4. ຜັດທະນາວິທີການ ແລະ ຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດມາດຕະຖານ (SOPs) ສຳລັບການດຳເນີນການກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສື່ອໂຄ່ງເປັນປະຈຳ. ນີ້ລວມທັງຮັບປະກັນວ່າ:

- ບັນຊີຂອງເສື່ອໂຄ່ງມີຄວາມສອດຄ່ອງ ແລະ ຖືກຕ້ອງ ກົງກັບກັບການກວດກາຄັ້ງກ່ອນ
- ບໍ່ມີຫຼັກຖານຂອງການສືບຕໍ່ຂະຫຍາຍຜັນເສື່ອໂຄ່ງ.

- ບໍ່ມີຫຼັກຖານຂອງການຄ້າ-ຂາຍ
- ມີວິທີການກຳຈັດສຳລັບເສືອໂຄ່ງທີ່ຕາຍ ແລະ ເສືອທີ່ຕາຍແລ້ວນັ້ນໄດ້ມີການບັນທຶກລະອຽດ ແລະ ຈັດການຢ່າງເໝາະສົມ.
- ມາດຕະຖານສະຫວັດດີການສັດແມ່ນຖືກຕ້ອງຕາມເງື່ອນໄຂ ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ.
- ແນະນຳໃຫ້ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການກວດກາສະຖານດັ່ງກ່າວ ແມ່ນເປັນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງເຈົ້າຂອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບການປະຕິບັດທາງດ້ານການຄ້າອື່ນໆ.

ຂັ້ນຕອນທີ 5. ພັດທະນາ ແລະ ຝຶກອົບຮົມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງໃຫ້ແກ່ເຈົ້າໜ້າທີ່ປ່າໄມ້ ແລະ CITES ກ່ຽວກັບການດຳເນີນການກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ.

ເມື່ອວິທີການ ແລະ ຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດມາດຕະຖານ (SOP) ສຳລັບການກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໄດ້ຖືກພັດທະນາແລ້ວ (ຈາກຂັ້ນຕອນທີ 4), ຕ້ອງມີການຝຶກອົບຮົມສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ, ທີ່ລວມເອົາການຝຶກອົບຮົມໃນສະຖານທີ່ເຮັດວຽກ ໃຫ້ແກ່ພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ຂັ້ນຕອນທີ 6. ດຳເນີນການກວດສອບສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີສອງ

ການກວດສອບຄວນປະກອບດ້ວຍ:

- ການເກັບຕົວຢ່າງ DNA ແລະ ການບັນທຶກພາບລາຍເສືອຂອງເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕ. ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຕົວຊີ້ວັດເຫຼົ່ານີ້ຄວນເຊື່ອມໂຍງກັບບັນທຶກຂອງເສືອແຕ່ລະໂຕ. ຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານີ້ ຄວນຖືກລວມເຂົ້າໃນຖານຂໍ້ມູນພາກພື້ນ, ທີ່ລວມມີຂໍ້ມູນຂອງໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ. ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ກໍກຳລັງສ້າງຖານຂໍ້ມູນ DNA ແລະ ການແບ່ງປັນຂໍ້ມູນ ຈະຊ່ວຍເຫຼືອພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງໃນລະດັບພາກພື້ນໃນການກຳນົດການຄ້າ-ຂາຍເສືອໂຄ່ງຜິດກົດໝາຍ ແລະ ກຳຈັດເຄືອຂ່າຍການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍດັ່ງກ່າວ.
- ການເຮັດໝັ້ນເສືອໂຄ່ງ ເພື່ອປ້ອງກັນການຂະຫຍາຍພັນ ຕົວເລືອກສຳລັບການເຮັດໝັ້ນປະກອບດ້ວຍ:
 - ກ) ການຜ່າຕັດທໍ່ນ້ຳອະສຸຈິເສືອໂຄ່ງໂຕຜູ້ທັງໝົດ (ການຜ່າຕັດທໍ່ນ້ຳອະສຸຈິ, ແຕ່ຈິ່ງໄວ້ໜ່ວຍອັນທະ)
 - ຂ) ການຕອນເສືອໂຄ່ງໂຕຜູ້ທັງໝົດ (ເອົາໜ່ວຍອັນທະທັງໝົດອອກ)
 - ຄ) ການເຮັດໝັ້ນເສືອເພດແມ່ ຫຼື ທັງສອງເພດ (ເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່)
 - ງ) ຢາຄຸມກຳເນີດຊະນິດກິນ ແລະ ຢາຄຸມກຳເນີດຊະນິດຝັງ.

ການແຍກເພດ ແລະ ການໃຫ້ຢາຄຸມກຳເນີດບໍ່ແມ່ນຕົວເລືອກທີ່ສາມາດໃຊ້ໄດ້ ເພື່ອປ້ອງກັນການຂະຫຍາຍພັນຢ່າງຖາວອນ ເນື່ອງຈາກສິ່ງນີ້ສາມາດຖືກຈັດການໄດ້ງ່າຍໂດຍເຈົ້າຂອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອ.

ຕົວເລືອກທີ່ແນະນຳແມ່ນວິທີການຕອນ ໂດຍການຕັດໜ່ວຍອັນທະຂອງເສືອເພດຜູ້ອອກທັງໝົດ. ນີ້ແມ່ນຕົວເລືອກທີ່ສາມາດປະຕິບັດໄດ້ທີ່ສຸດ ເນື່ອງຈາກມີພຽງ 26% ຂອງປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງທີ່ລ້ຽງແມ່ນເພດຜູ້ (ຕາມຂໍ້ມູນການກວດ

ສອບປີ 2020), ເປັນການຜ່າຕັດທີ່ຈະຕ້ອງໃຊ້ຢາສະຫຼັບເຕັມຮູບແບບ, ຈະເປັນການເຮັດໜັ້ນທີ່ບໍ່ເປັນການລົບກວນ ເສືອຫຼາຍເທົ່າກັບການເຮັດໜັ້ນເສືອເພດແມ່ ແລະ ຕ້ອງການຊັບພະຍາກອນໜ້ອຍກວ່າ. ຈະຕ້ອງມີການກວດກາ ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງເປັນປະຈຳ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າບໍ່ມີເສືອເພດຜູ້ເພີ່ມເຂົ້າມາໃນປະຊາກອນເສືອໂຄ່ງໃນແຕ່ລະ ສະຖານທີ່.

ບໍ່ແນະນຳໃຫ້ໃຊ້ວິທີການຜ່າຕັດທີ່ນ້ຳອະສຸຈິເສືອໂຄ່ງເພດຜູ້ ເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດກຳນົດໄດ້ໂດຍການສັງເກດດ້ວຍຕາເປົ່າ ວ່າເສືອເພດຜູ້ໃດໄດ້ໄດ້ເຮັດໜັ້ນແລ້ວ. ອີກຢ່າງການໃຊ້ຢາເຄມີຕ່າງໆໃນການເຮັດໜັ້ນວິທີການດັ່ງກ່າວແມ່ນຈຳເປັນ ຕ້ອງໄດ້ມີການດູແລສັດຕໍ່ເນື່ອງ, ເຊິ່ງອາດຈະບໍ່ຖືກດຳເນີນຢ່າງມີປະສິດທິພາບໂດຍເຈົ້າຂອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ.

ການຝັງ ໄມໂຄຊິບໃນເສືອ

ບໍ່ແນະນຳໃຫ້ມີການຝັງ ໄມໂຄຊິບ ໃສ່ໃນເສືອໂຄ່ງທີ່ລ້ຽງ ເພື່ອຈຸດປະສົງໃນການລະບຸເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕ ເນື່ອງຈາກ ເຫດຜົນຕໍ່ໄປນີ້:

- ຂັ້ນຕອນການຝັງໃສ່ສຳລັບເສືອໂຄ່ງໃຫຍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ຢາສະລົບເຕັມທີ່, ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສ່ຽງທີ່ບໍ່ ຈຳເປັນຕໍ່ສັດ.
- ການອ່ານ ໄມໂຄຊິບ ທີ່ຖືກຝັງໄວ້ຢ່າງປອດໄພແມ່ນສາມາດເຮັດໄດ້ພຽງແຕ່ເມື່ອສັດສະລົບ, ເຮັດໃຫ້ ການລະບຸ ຕົວຕົນເປັນປົກກະຕິແມ່ນບໍ່ມີຄວາມສະດວກ.
- ໄມໂຄຊິບ ສາມາດຖືກຖອດອອກຈາກເສືອໂຄ່ງທີ່ຕາຍແລ້ວໄດ້ງ່າຍ, ແລະ ໄມໂຄຊິບ ຈະບໍ່ສາມາດປະກົດເຫັນ ໄດ້ໃນຊັ້ນສ່ວນຮ່າງກາຍ ທີ່ອາດຈະເຂົ້າສູ່ການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍ.
- ບັນທຶກ DNA ແລະ ແບບລາຍເສືອສຳລັບເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕ, ທີ່ຖືກເກັບຮັກສາໄວ້ໃນຖານຂໍ້ມູນສູນກາງ, ເປັນ ວິທີທີ່ເຊື່ອຖືໄດ້ຫຼາຍກວ່າ ແລະ ບ້ອງກັນການປອມແປງ ສຳລັບການລະບຸເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕທັງໃນການລ້ຽງ ແລະ ໃນກໍລະນີຂອງການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍ.

ຂັ້ນຕອນທີ 7. ພັດທະນາແຜນການຄຸ້ມຄອງສຳລັບແຕ່ລະສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອ ເຊິ່ງລວມເຖິງ:

- ການກວດກາເປັນປະຈຳ (ທຸກໆ 3 ເດືອນ) ຂອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງທັງໝົດ ລວມທັງການກວດກາແບບບໍ່ ໄດ້ແຈ້ງລ່ວງໜ້າ ຕາມ *ມາດຕາ 76 ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ 2023*. ການກວດກາຄວນປະຕິບັດຕາມວິທີ ການຈາກຂັ້ນຕອນທີ 4.

ຂັ້ນຕອນທີ 8. ພັດທະນາແຜນການສຳລັບການປິດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ

ຂັ້ນຕອນກ່ອນໜ້ານີ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບການພັດທະນານະໂຍບາຍ ແລະ ວິທີການຕ່າງໆ ສຳລັບການກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງ ເສືອຢ່າງເຂັ້ມງວດເປັນປະຈຳ, ການລະບຸຕົວຕົນ ແລະ ບັນທຶກເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕ ແລະ ການຮັບປະກັນວ່າບໍ່ມີການ ຂະຫຍາຍພັນ ຫຼື ການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍ.

ເມື່ອລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມມຸ່ງໝັ້ນທີ່ໂປ່ງໃສໃນການທີ່ຈະບົດບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ, ແນະນຳໃຫ້ຊອກຫາຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກບັນດາອົງການສາກົນຕ່າງໆ ໃນການຫັນປ່ຽນບັນດາສະຖານທີ່ດັ່ງກ່າວ ແລະ ດູແລເສືອໂຄ່ງທີ່ປະຈຸບັນທີ່ຖືກລ້ຽງ. ນີ້ແມ່ນລວມເຖິງອົງການການກຸສົນດ້ານສະຫວັດດີການສັດ, ອົງການສາກົນທີ່ບໍ່ສັງກັດລັດຖະບານ, ສະຖານທູດ ແລະ ຜູ້ບໍລິຈາກ ແລະ ນັກບໍລິຈາກອື່ນໆ ແລະ ຈະຕ້ອງມີການເຜີຍແຜ່ຂ່າວທາງສື່ມວນຊົນຢ່າງເຂັ້ມແຂງ. ທຸກສື່ມວນຊົນ ຄວນເນັ້ນໃຫ້ເຫັນຄວາມມຸ່ງໝັ້ນທີ່ເຂັ້ມແຂງຂອງລັດຖະບານໃນການບົດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວ.

ເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມມຸ່ງໝັ້ນທີ່ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ໂປ່ງໃສ ແມ່ນຕ້ອງໄດ້:

- ເຮັດໝັ້ນເສືອໂຄ່ງທັງໝົດ ເພື່ອປ້ອງກັນການຂະຫຍາຍພັນ
- ກວດກາທຸກສະຖານທີ່ເປັນປະຈຳ ແລະ ໂປ່ງໃສ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າຈຳນວນເສືອໂຄ່ງທີ່ລ້ຽງສອດຄ່ອງກັບຂໍ້ມູນທີ່ບັນທຶກ ແລະ ບໍ່ມີຫຼັກຖານຂອງການຂະຫຍາຍພັນເພີ່ມເຕີມ ຫຼື ການຄ້າ-ຂາຍ.
- ເສືອໂຄ່ງທີ່ຖືກລ້ຽງທັງໝົດໄດ້ຖືກບັນທຶກໄວ້ໃນຖານຂໍ້ມູນແຫ່ງຊາດລວມເຖິງ DNA ແລະ ຮູບພາບລາຍເສືອແຕ່ລະໂຕ. ຖານຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວຕ້ອງສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ໂດຍຄູ່ຮ່ວມງານໃນລະດັບພາກພື້ນເພື່ອຈຸດປະສົງໃນການສືບສວນ-ສອບສວນ ການຄ້າ-ຂາຍເສືອໂຄ່ງຜິດກົດໝາຍ.
- ພາກສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຂອງ ສປປ ລາວ ມີຄວາມຫ້າວຫັນໃນການສືບສວນ-ສອບສວນ ການຄ້າ-ຂາຍສັດປ່າຜິດກົດໝາຍ ແລະ ເຄືອຂ່າຍການຄ້າ-ຂາຍເສືອໂຄ່ງຜິດກົດໝາຍ ຢ່າງເຄັ່ງຄັດ.

ຄວນພັດທະນາແຜນການ ທີ່ມີການກຳນົດກອບໄລຍະເວລາຊັດເຈນ ສຳລັບການດູແລເສືອໂຄ່ງທີ່ຖືກຍຶດ ຫຼື ຍອມມອບ. ຕົວເລືອກສຳລັບການຫັນປ່ຽນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ຫຼື ການຄຸ້ມຄອງຟາມເສືອໂຄ່ງປະກອບມີ:

5. ການຫັນປ່ຽນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ເປັນສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ໃນປີ 2018, ຄຳສັ່ງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ເລກທີ 05 (PMO/05), ໄດ້ມີຄຳສັ່ງໃຫ້ ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງທີ່ມີຢູ່ຕ້ອງຫັນປ່ຽນເປັນສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ເພື່ອການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການອະນຸລັກເທົ່ານັ້ນ.

ສວນສັດສະໄໝໃໝ່, ຕາມຄຳນິນາມຂອງສະມາຄົມສວນສັດ ແລະ ສວນສັດນ້ຳໂລກ (World Association of Zoos and Aquariums, WAZA), ແມ່ນອຸທິດໃຫ້ແກ່ການອະນຸລັກ, ການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ, ແລະ ການພັກຜ່ອນ, ໂດຍສຸມໃສ່ມາດຕະຖານສະຫວັດດີການສັດທີ່ດີ, ການສ້າງສະພາບແວດລ້ອມແບບທຳມະຊາດ, ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການອະນຸລັກຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງຊີວະນານາພັນ ໂດຍຜ່ານທັງຄວາມພະຍາຍາມທາງພາຍນອກ (ex-situ) ແລະ ພາຍໃນ (in-situ).

ການຫັນປ່ຽນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງເປັນສວນສັດ ຄວນພິຈາລະນາຫຼັງຈາກການປະເມີນຄວາມເປັນໄປໄດ້ດ້ານທຸລະກິດຢ່າງລະອຽດແລ້ວເທົ່ານັ້ນ. ການປະເມີນນີ້ຄວນພິຈາລະນາເຖິງສະຖານທີ່ຕັ້ງທາງດ້ານພູມສາດຂອງສະຖານທີ່ ແລະ ປະເມີນຄວາມຍືນຍົງດ້ານການເງິນທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ ໂດຍອີງໃສ່ລາຍຮັບທີ່ໄດ້ຈາກຜູ້ເຂົ້າຢ້ຽມຊົມ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທີ່

ກ່ຽວຂ້ອງ. ສວນສັດທີ່ປະສົບຜົນສໍາເລັດຕ້ອງການໂຄງລ່າງພື້ນຖານທີ່ເໝາະສົມເພື່ອຮອງຮັບຜູ້ເຂົ້າຢ້ຽມຊົມ, ເຊັ່ນ: ຮ້ານອາຫານ, ຫ້ອງນໍ້າ ແລະ ສິ່ງອໍານວຍຄວາມສະດວກອື່ນໆ.

ຈໍານວນເສືອຄວນເໝາະສົມ ແລະ ສົມເຫດສົມຜົນ ສໍາລັບຈຸດປະສົງໃນການສະແດງ, ໂດຍທົ່ວໄປລະຫວ່າງ 2 ຫາ 6 ໂຕ. ບໍ່ຄວນລ້ຽງເສືອໂຄ່ງຈໍານວນຫຼາຍເກີນໄປໂດຍບໍ່ສົມເຫດສົມຜົນ.

ໄດ້ມີການປະເມີນວ່າຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການໃຫ້ອາຫານເສືອໂຄ່ງ 1 ໂຕ ແມ່ນປະມານ 10 ໂດລາສະຫະລັດ ຕໍ່ມື້, ລວມເປັນ 3,650 ໂດລາສະຫະລັດ ຕໍ່ປີ. ສໍາລັບສວນສັດທີ່ມີເສືອໂຄ່ງ 100 ໂຕ, ນີ້ຈະມີມູນຄ່າ 365,000 ໂດລາສະຫະລັດ ຕໍ່ປີ. ເມື່ອພິຈາລະນາເຖິງຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພີ່ມເຕີມເຊັ່ນ: ເງິນເດືອນພະນັກງານ, ການບໍາລຸງຮັກສາຄອກ, ແລະ ການດູແລດ້ານສັດຕະວະແຜດ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍທັງໝົດອາດຈະເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງສອງເທົ່າ.

ການລ້ຽງເສືອໂຄ່ງຈໍານວນຫຼາຍໃນສວນສັດ ແມ່ນບໍ່ເໝາະສົມທາງດ້ານການເງິນຢ່າງຊັດເຈນ.

6. ການໂອນເສືອໄປຍັງເຂດອະນຸລັກ ແລະ ສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ.

ໃນກໍລະນີທີ່ເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕຈະຖືກໂອນໄປຍັງເຂດອະນຸລັກ ຫຼື ສວນສັດ ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຄວນປະຕິບັດຕາມຄໍາແນະນໍາຂອງ IUCN ສໍາລັບເສືອໂຄ່ງທີ່ຖືກຍຶດ (Placement of Confiscated Animals).

ໃນກໍລະນີພິຈາລະນາສະຖານທີ່ດູແລສັດຊົ່ວຄາວ ຫຼື ຖາວອນ, ຄວນປະຕິບັດຕາມຫຼັກການຕໍ່ໄປນີ້:

- ໃຫ້ການດູແລທີ່ດີເລີດ ແລະ ປະຕິບັດຕາມເງື່ອນໄຂສະຫວັດດີການຢ່າງເຂັ້ມງວດ;
- ຖ້າອະນຸຍາດໃຫ້ສາມາດເຂົ້າຢ້ຽມຊົມໄດ້ ແມ່ນບໍ່ໃຫ້ມີການຈັບບາຍສັດ, ຖ່າຍຮູບ selfie, ຫຼື ການປະຕິສໍາພັນອື່ນໆ ກັບສັດ ຫຼື ການສະແດງ;
- ມີລະບຽບການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກ່ຽວກັບການທ່ອງທ່ຽວທີ່ຖືກຕ້ອງ, ການສະແດງ, ການໄດ້ມາ ຂອງສັດ ແລະ ການທໍາລາຍຊາກເສືອໂຄ່ງທີ່ຕາຍຢ່າງລະອຽດຈະແຈ້ງ;
- ຫ້າມການຊີ້ ແລະ ຂາຍເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຊິ້ນສ່ວນເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຂອງພວກມັນທັງໝົດ;
- ຫ້າມການຂະຫຍາຍພັນເສືອໂຄ່ງ ຍົກເວັ້ນແຕ່ກໍລະນີຂອງສວນສັດທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຂະຫຍາຍພັນເພື່ອການອະນຸລັກ ທີ່ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງໂຄງການ ໃນການຈັດການຈໍານວນປະຊາກອນເສືອທີ່ອີງໃສ່ວິທະຍາສາດ, ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ປະຕິບັດຕາມຄໍາແນະນໍາຂອງ IUCN ກ່ຽວກັບການນໍາໃຊ້ການຈັດການພາຍນອກ (Ex Situ) ສໍາລັບການອະນຸລັກຊະນິດພັນດັ່ງກ່າວ;
- ໃຫ້ການດູແລເສືອຕະຫຼອດຊີວິດ ຫຼື, ຖ້າໂອນໄປຍັງສະຖານທີ່ອື່ນ, ສະຖານທີ່ທີ່ຮັບຮອງສັດດັ່ງກ່າວຕ້ອງປະຕິບັດຕາມ ແລະ ມີເງື່ອນໄຂຄົບຖ້ວນຕາມທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງ.

ເພື່ອຈັດການກັບຈຳນວນເສືອໂຄ່ງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ທີ່ຖືກໂອນມາຈາກສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ, ອາດຈຳເປັນຕ້ອງກໍ່ສ້າງ ຫຼື ຂະຫຍາຍ, ຕໍ່ເຕີມ ສະຖານທີ່ທີ່ເພື່ອຕອບສະໜອງເງື່ອນໄຂຂ້າງເທິງ.

ສວນສັດສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ມີຊື່ສຽງທີ່ລ້ຽງເສືອ, ມັກຈະມີເສືອທີ່ເຕັມຄອກ ຫຼື ມີສ່ວນຮ່ວມໃນໂຄງການຂະຫຍາຍພັນເພື່ອ ການອະນຸລັກສຳລັບຊະນິດພັນຍ່ອຍທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ຈຶ່ງບໍ່ໜ້າເປັນໄປໄດ້ທີ່ເສືອໂຄ່ງຈຳນວນຫຼາຍຈະຖືກຍ້າຍໄປຍັງສວນສັດ ທີ່ມີຊື່ສຽງທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ.

ໃນປະຈຸບັນ, ໃນ ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ມີເຂດອະນຸລັກສັດປ່າ, ທີ່ມີຊັບພະຍາກອນ ຫຼື ສິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກ ໃນການ ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ. ການດຳເນີນການລັກສະໜະນີ້ຈະຕ້ອງການຊັບພະຍາກອນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ສຳລັບການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການ ບຳລຸງຮັກສາສະຖານທີ່ໃຫ້ເໝາະສົມ ແລະ ຈະຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານງົບປະມານຈາກບັນດາອົງການສາກົນ ຕ່າງໆ.

7. ກາລຸນຍະຄາດ

ການເຮັດກາລຸນຍະຄາດແມ່ນການຈົບຊີວິດສັດຢ່າງມີມະນຸດສະທຳ ເພື່ອຈຸດປະສົງບໍ່ໃຫ້ສັດທຸກທໍລະມານຕໍ່ໄປ. ໃນ ກໍລະນີທີ່ບໍ່ສາມາດໂອນສັດດັ່ງກ່າວໃຫ້ເຂດອະນຸລັກ ຫຼື ສວນສັດ ທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ, ແລະ ໃນກໍລະນີທີ່ສະຖານທີ່ ທີ່ມີຢູ່ບໍ່ສາມາດຕອບສະໜອງເງື່ອນໄຂທີ່ກຳນົດ, ຫຼື ເນື່ອງຈາກດ້ວຍເຫດຜົນດ້ານສຸຂະພາບ, ກໍ່ອາດຈະແນະນຳໃຫ້ເຮັດ ກາລຸນຍະຄາດ, ໂດຍມີການບັນທຶກການຈັດການຊາກສັດທີ່ເໝາະສົມ. ສັດຕະວະແຜດພາຍນອກ (ອິດສະຫຼະ) ຕ້ອງໄດ້ ດຳເນີນການປະເມີນເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕ ເພື່ອກຳນົດບັນຫາສຸຂະພາບສັດ ທີ່ທຸກທໍລະມານຈາກພະຍາດ, ບາດເຈັບ ເພື່ອ ກຳນົດວ່າການເຮັດກາລຸນຍະຄາດ ແມ່ນວິທີການທີ່ເໝາະສົມທີ່ສຸດ. ຄວນພິຈາລະນາຜົນກະທົບດ້ານຈັນຍາບັນ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງການເຮັດກາລຸນຍະຄາດ.

8. ຂໍ້ແນະນຳກ່ຽວກັບການນຳເສືອໂຄ່ງ ປ່ອຍຄົນສູ່ທຳມະຊາດ

ການນຳເສືອໂຄ່ງຈາກສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ປ່ອຍຄົນສູ່ທຳມະຊາດໂດຍກົງ ບໍ່ຄວນຖືກພິຈາລະນາເປັນວິທີການແກ້ໄຂ ທີ່ເໝາະສົມ ຢູ່ໃນແຜນການປົດສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວ.

ເສືອໂຄ່ງໃນສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອທີ່ເກີດມາຫຼາຍລຸ້ນ, ເຄີຍຄຸ້ນເຄີຍກັບມະນຸດ ແລະ ບໍ່ມີທັກສະການຢູ່ລອດ ຫຼື ການລ່າສັດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຖ້າບໍ່ມີພື້ນທີ່ທີ່ພຽງພໍເພື່ອຮອງຮັບ ແລະ ບໍ່ມີເຫຍື່ອໜ້າແໜ້ນພຽງພໍ ມີຄວາມສ່ຽງທີ່ເສືອອາດໂຈມຕີ ມະນຸດ ຫຼື ສັດລ້ຽງ.

9. ສະຫຼຸບ

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ໃຫ້ຄຳໝັ້ນສັນຍາທີ່ເຂັ້ມແຂງ ທີ່ຈະປົດບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງໃນ ສປປ ລາວ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບຄຳແນະນຳຂອງກອງເລຂາ CITES ສາກົນ. ມີເສືອປະມານ 400 ໂຕທີ່ຖືກລ້ຽງໄວ້ໃນບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ. ຖ້າສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອເຫຼົ່ານີ້ຖືກອະນຸຍາດໃຫ້ສືບຕໍ່ຂະຫຍາຍຜັນເສືອໂຄ່ງ ແລະ ຍັງມີການການຄ້າ-ຂາຍ ບັນຫາຈະຮ້າຍແຮງຂຶ້ນ ແລະ ຈະມີຜົນກະທົບຕໍ່ຄຳໝັ້ນສັນຍາຂອງລັດຖະບານ ໃນການທີ່ຈະປົດບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວ. ຄວນດຳເນີນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບາງມາດຕະການທັນທີ ໂດຍສະເພາະແມ່ນແຍກເສືອເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່. ມີການກວດກາເປັນປະຈຳ ແລະ ໂປ່ງໃສ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າລະດັບການລ້ຽງບໍ່ເກີນຂອບເຂດ, ບໍ່ມີການຂະຫຍາຍຜັນ, ແລະ ບໍ່ມີເສືອໂຄ່ງຖືກນຳເຂົ້າສູ່ການຄ້າ-ຂາຍຜິດກົດໝາຍ.

ການວິເຄາະ DNA, ທີ່ເກັບມາຈາກການກວດສອບກ່ອນໜ້ານີ້, ບໍ່ສາມາດກຳນົດເສືອໂຄ່ງອິນດູຈີນທີ່ເປັນເຊື້ອບໍລິສຸດໄດ້ ດັ່ງນັ້ນ, ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງທັງໝົດຄວນຖືກຈັດເຂົ້າໃນປະເພດຜັນປະສົມ (Hybrid) ເຊິ່ງບໍ່ມີຄຸນຄ່າດ້ານການອະນຸລັກ. ເຊິ່ງຕ້ອງໄດ້ເຮັດໜັ້ນເສືອໂຄ່ງເພດຜູ້ທັງໝົດ ແລະ ດຳເນີນການກວດກາເປັນປະຈຳ ເພື່ອຮັບປະກັນວ່າການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແມ່ນສອດຄ່ອງຕາມກົດໝາຍ.

ນອກຈາກນັ້ນ, ຕ້ອງດຳເນີນການກວດສອບຝາມເສືອແຫ່ງຊາດຄັ້ງທີສອງ ທີ່ລວມເຖິງການເກັບຕົວຢ່າງ DNA ແລະ ການບັນທຶກຮູບພາບລາຍເສືອ, ເພື່ອວ່າເສືອໂຄ່ງແຕ່ລະໂຕໄດ້ຖືກບັນທຶກໄວ້ໃນຖານຂໍ້ມູນ ແລະ ເພີ່ມເຂົ້າໃນຖານຂໍ້ມູນຂອງພາກພື້ນ.

ເມື່ອແຜນດຳເນີນການເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ໂປ່ງໃສແລ້ວ ການຊອກຫາຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກບັນດາອົງການສາກົນຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານທາງເລືອກ ແລະ ຊັບພະຍາກອນ ໃນການຈັດຫາບ່ອນຢູ່ໃໝ່ທີ່ເໝາະສົມໃຫ້ເສືອລ້ຽງດັ່ງກ່າວແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ. ສິ່ງນີ້ມີແນວໂນ້ມທີ່ຈະບໍ່ສາມາດໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ຍົກເວັ້ນວ່າມີຄວາມມຸ້ງໝັ້ນທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນຢ່າງຊັດເຈນ ກ່ຽວກັບຄວາມພະຍາຍາມທີ່ຈະປົດບັນດາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງດັ່ງກ່າວ ແລະ ຢຸດຕິການຄ້າ-ຂາຍເສືອ ທີ່ຜິດກົດໝາຍ.

ຕ້ອງໄດ້ມີການປະເມີນ ເພື່ອຢືນຢັນວ່າສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດຫັນປ່ຽນເປັນສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍໄດ້ ຕາມຄຳສັ່ງນາຍົກລັດຖະມົນຕີເລກທີ 05 (PMO/05). ການຫັນປ່ຽນເປັນສວນສັດ ຕ້ອງສອດຄ່ອງກັບມາດຕະຖານສວນສັດສາກົນ ແລະ ຕ້ອງບໍ່ລ້ຽງເສືອໂຄ່ງຈຳນວນຫຼາຍເກີນໄປ.

ແຜນໄລຍະເວລາການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ

ກິດຈະກຳ ແລະ ກອບໄລຍະເວລາ ໃນແຕ່ລະເດືອນ	ກຸມພາ	ມີນາ	ເມສາ	ພຶດສະພາ	ມິຖຸນາ	ກໍລະກົດ	ສິງຫາ	ກັນຍາ	ຕຸລາ	ພະຈິກ	ທັນວາ	ມັງກອນ	ກຸມພາ	ມີນາ	ເມສາ
ອອກຄຳສັ່ງແຈ້ງໃຫ້ສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງ ແຍກເພດຜູ້ ແລະ ເພດແມ່															
ກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງ ເປັນປົກກະຕິເປັນປະຈຳ															
ສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການແກ້ໄຂບັນຫາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງ															
ສ້າງແຜນດຳເນີນການ/ວິທີການ ແລະ SOP ເພື່ອກວດກາສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງ															
ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດການກວດສອບສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງແຫ່ງຊາດ ຄັ້ງທີ 2															
ສ້າງຖານຂໍ້ມູນແຫ່ງຊາດ ກ່ຽວກັບເສືອໂຄງ															
ທົບທວນຄືນຜົນການກວດສອບສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງແຫ່ງຊາດ															
ເຈົ້າຂອງສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງ ເຮັດປະເມີນການຢູ່ລອດດ້ານ ທຸລະກິດໃນການຫັນປ່ຽນຈາກສະຖານທີ່ລ້ຽງເສືອໂຄງໄປສູ່ ສວນສັດທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ															
ຂໍການສະໜັບສະໜູນຈາກສາກົນໃນການປະຕິບັດທາງເລືອກ ແລະ ການໂອນຍ້າຍເສືອໂຄງ															

ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໂດຍ

ກະຊວງກະສິກໍາ
ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ

ກົມປ່າໄມ້